

**Půjčuj, rozmnožuj,
rozšiřuj!**

ČERVENEC 2007

*Sola Scriptura – Jedině Písmo
Solus Christus – Jedině Kristus
Soli Deo Gloria – Jedině Bohu Sláva*

*Sola Gratia – Jedině Milostí
Sola Fide – Jedině Vírou*

OBSAH

Kdo je můj bližní?	1
Misie nebo dialog?	2
Kristus kamenem úrazu	5
Náměstek Kristův	13
Zamyšlení o jednotě	14
Proč křesťanství?	14
Božství Pána	
Ježíše Krista	15
Evropské hodnoty?	22
Zrada zvdělanců	26
Islám	29
Tři domy	34
Návrat hodnot	37
Proč KS?	40
Finanční podpora státu?	43
Proč jsem nepodepsal	48
Přehled	
kontroverzních míst	50
Luther o mši	51
Ohlasy čtenářů	53
Napsali jste nám	55
Velký příběh	58

A KDO JE MŮJ BLIŽNÍ?

Slova „Miluj bližního svého jako sebe samého“ zná v naší západní žido-křesťanské civilizaci snad každý. Problém je v tom, že se jen málokdo pozastaví nad jejich významem. Je zajímavé, že jakmile se nad těmito slavnými slovy zastavíme, první otázka, kterou si položíme, je stejná, jakou Ježíšovi položil kdysi onen židovský zákoník – A kdo je můj bližní? Co mi na tom připadá zajímavé, je fakt, že se spíše hned neptáme – A co znamená – Miluj? Jako by i v nás bylo něco z oné zákonické touhy po sebeospravedlnění, jako bychom si i my chtěli najít nějaké alibi, jež by nám umožnilo „odfajkovat“ si toto Boží přikázání bez výraznějšího otřesu v našem životě... Ve 3. revidovaném znění NBK zní takto:

◆ *A hle, jeden znalec Zákona vstal a chtěl ho vyzkoušet: „Mistře, co mám dělat, abych se stal dědicem věčného života?“ Ježíš mu řekl: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“ On odpověděl: „Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, ze vši své síly a celou svou myslí, a svého bližního jako sám sebe.“ „Správně jsi odpověděl,“ řekl mu Ježíš. „Dělej to a budeš žít.“ On se ale chtěl nějak ospravedlnit, a tak se Ježíše zeptal: „A kdo je můj bližní?“ Ježíš mu odpověděl: „Jeden člověk byl na cestě z Jeruzaléma do Jericha přepaden lupiči. Obrali ho, zbili, necha-*

<http://www.reformace.cz> nebo <http://www.hcjb.cz>

2 ZÁPAS O DUŠI

li ho tam ležet polomrtvého a odešli. Náhodou tudy šel jeden kněz; když ho uviděl, obloukem se mu vyhnul. Podobně to bylo s levitou, který se tam objevil; když ho uviděl, obloukem se mu vyhnul. Potom k němu přišel jeden Samaritán, který tudy cestoval; když ho uviděl, byl pohnut soucitem. Přistoupil, ovázal mu rány a polil je olejem a vínem. Naložil ho na svého mezka, dovezl do hostince a postaral se o něj. Když druhý den odcházel, vytáhl dva denáry a dal je hostinskému se slovy: „Postarej se o něj, a cokoli bys vynaložil navíc, to ti zaplatím, až se vrátím.“ Co myslíš – kdo z těch tří byl tomu přepadenému bližním?“ „Ten, který mu prokázal milosrdenství,“ odpověděl znalec Zákona. „Jdi a jednej tak i ty,“ řekl mu Ježíš. (Lk 10:25-37)

Ježíš neodpovídá abstraktním poukazem na nějaké lingvistické či teologické argumenty. Místo toho (po rabinském způsobu) vypráví příběh s překvapivou pointou. Onen zkrvavený člověk byl rituálně nečistý – není divu, že se mu kněz a levita vyhnuli. A co teprve Samaritán, ten už mu vůbec nepomůže, je to přece napůl pohanský „pes“, který se Židem nemá nic společného... Jenže ouha! Ježíš právě tohoto etnického a náboženského cizince v nečekaném obratu příběhu představuje jako prototyp bližního!

Dnešním ekvivalentem Samaritána by mohl být dejme tomu sudetoněmec-ký jehovista (lesbická katolička, evangelický alkoholik, jihočeský buddhista atd. atd. ...), tedy člověk, který je blízko nás, ale není „náš“. Často je nám takový člověk víc „cizí“, než nějaký Křovák či Eskymák. S nimi totiž nemáme žádné „třecí plochy“ – na rozdíl třeba od zmíněných jehovistů, homosexuálů a dalších lidí v našem okolí, od nichž se tak či onak distancujeme.

Po vyprávění příběhu Ježíš nechá zákoníka, aby sám stanovil definici bližního. Správně odpověděl, že je to

„ten, kdo prokázal milosrdenství“ – ten, kdo vidí druhého člověka nikoli jako „cizího“ (ačkoli byl k tomu legitimně oprávněn), ale právě jako „bližního“. Zajímavé je, jak to Ježíš otočil. Pouhou teoretickou otázkou Kdo je bližní? převedl na záležitost velmi osobní. Příběh odpovídá na původní otázku, ale Ježíš jde dál a obrací otázku na výzvu: Jednej také tak! Chovej se k lidem jako bližní. Jako třeba ten milosrdný jehovista (homosexuál, alkoholik...), ne jako zákonický a pravověrný, ale slepý a tvrdý kněz či levita (dnešní ekvivalenty si dosadíme sami)...

- ◆ *Hlupák je přesvědčen, že jde správně, kdo je moudrý, si nechá poradit. Přísloví 12:15 (NBK)*
– Alexandr Flek –

MISIE NEBO MEZI-NÁBOŽENSKÝ DIALOG?

Misie, kterou přikázal Ježíš Kristus svým apoštolům a následovníkům, je nést jeho evangelium všem národům světa. Je to základní poslání křesťanské církve i každého jednotlivého křesťana. V poslední době se setkáváme u některých křesťanských církevních vůdců s vědomým úsilím nahradit misijní poslání církve mezináboženským dialogem. Důvodem k tomuto úsilí je jejich přesvědčení, že plnit Kristův misijní příkaz není potřebné, protože všechna náboženství jsou cestami k Bohu a dovedou člověka k Bohu i bez Kristova evangelia. Tito křesťané zřejmě nevěří, že Ježíš Kristus je jediným Spasitelem a jedinou cestou k Bohu; přestali brát vážně jeho učení.

Skuteční křesťané jsou Kristovci, tedy lidé, kteří berou Ježíše Krista, jeho učení i jeho odkaz smrtelně vážně. Před svým odchodem řekl Ježíš svým následovníkům:

- ◆ *Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého*

a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku. (Mt 28,19-20)

Lukáš zaznamenal jinou část rozhovoru Ježíše s učedníky:

- ◆ *Rekl jim: „Není vaše věc znát čas a lhůtu, kterou si Otec ponechal ve své moci. Ale dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země.“ (Sk 1,7-8)*

Plnění Ježíšova příkazu – vydávání svědectví o Ježíši a získávání učedníků Ježíšovi ze všech národů – je misijním posláním křesťanů. Proč mají křesťané plnit tento Kristův odkaz? Odpovídá nám velmi jasně apoštol Petr:

- ◆ *Ježíš je ten kámen, který jste vy stavitelé odmítli, ale on se stal kamenem úhelným. V nikom jiném není spása. Není pod nebem jiného jména, zjeveného lidem, jímž bychom mohli být spaseni. (Sk 4,11-12)*

Apoštol Petr zde potvrzuje to, co Ježíš Kristus také velmi jasně a jednoznačně prohlásil:

- ◆ *Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne. (J 14,6)*

Co to znamená v praxi, to vysvětluje apoštol Pavel:

- ◆ *Vyznáš-li svými ústy Ježíše jako Pána a uvěříš-li ve svém srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen. Srdcem věříme k spravedlnosti a ústy vyznáváme k spasení. (Ř 10,9-10)*

Aby lidé mohli srdcem uvěřit a ústy Ježíše vyznávat jako svého Pána, musejí se o něm dozvědět, musejí poznat jeho život, jeho obět' na kříži i vzkříšení a také jeho učení. Aby mohli Ježíše poznat, musí jim někdo zvěst o Ježíši přinést. Proto ap. Pavel klade otázku:

- ◆ *Jak mohou vzývat toho, v něhož neuvěřili? A jak mohou uvěřit v toho, o kom neslyšeli? A jak mohou uslyšet, není-li tu nikdo, kdo by ho*

zvěstoval? A jak mohou zvěstovat, nejsou-li posláni? (Ř 10,14-15)

Proto Pán Ježíš Kristus dává jasný příkaz svým následovníkům – tedy křesťanům:

- ◆ *Jděte do celého světa a každé evangelium všemu stvoření. (Mk 16,15)*

Zvěstování evangelia všem národům však naráží na překážky a často na veliký odpor:

- ◆ *Nenáviděli-li vás svět, vězte, že mě nenáviděl dříve než vás. Protože nejste ze světa, ale já jsem vás ze světa vyvolil, proto vás svět nenávidí. Jestliže pronásledovali mne, i vás budou pronásledovat – jestliže mé slovo zachovali, i vaše zachovají. (Jan 15:18-20)*

Tato prorocká Ježíšova slova se naplňovala v době apoštolské, v průběhu celých křesťanských dějin a naplňují se i dnes. V časopise Český bratr 83/2007 je na straně 7 napsáno:

Tisíce křesťanů na celém světě jsou pro viru za mřížemi. Zvláště tvrdě jsou křesťané pronásledováni v Číně, Severní Koreji a Eritreji ... Podle odhadu je téměř 230 milionů křesťanů kvůli své víře pronásledováno. Zvláště o křesťanských svátcích tajná policie tvrdě útočí v zemích jako je Čína, Saudská Arábie a Irán proti křesťanské menšině.

Stále platí slova apoštola Pavla:

- ◆ *Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě. Nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží. (1K 1,18)*

I když mnozí považovali apoštola Pavla za blázna, přesto jasně vyznával a prohlášoval:

- ◆ *Rozhodl jsem se totiž, že mezi vámi nebudu znát nic, než Ježíše Krista, a to Krista ukřižovaného. (1K 2,2)*

Podobných „bláznů pro Krista“, jakými byli apoštolové a mnozí křesťané v dějinách, je i dnes mnoho. Díky nim je už dnes evangelium Kristovo přeloženo do 2403 jazyků a do dalších 1941 jazyků je v současné době překládáno.

4 ZÁPAS O DUŠI

My, kteří jsme křesťany – Kristovci, a vůbec nám nevdají, že jsme klasifikováni jako „blázní pro Krista“, chceme se aktivně podílet na plnění misijního příkazu Ježíše Krista a chceme osobně nést evangelium všem, kteří kolem nás žijí. Chceme se také podílet modlitbami i finančně na nesení evangelia těm, kdo dosud Krista vůbec neznají. Považujeme naplňování Kristova misijního příkazu za své hlavní životní poslání.

Křesťané, kteří neberou vážně Kristův misijní příkaz, mluví dnes o mezináboženském dialogu. Asi si myslí, že tento svět nezachrání Ježíš a jeho evangelium, ale jejich lidská chytrá úsilí o vzájemné porozumění – tedy mezináboženský dialog. Nechtějí být klasifikováni jako „blázní pro Krista“, nechtějí snášet pro Krista pohrdání a nenávisť. Chtějí tento svět měnit svou lidskou vzdělaností a svým lidským úsilím. Zřejmě si myslí, že když přestanou zvěstovat Kristovo evangelium a začnou hovořit o společném uctívání božstev a o mravních důzřezích, které všechna náboženství spojují, že se mezi vyznavači různých náboženství vytvoří důvěra a harmonické spolužití.

Kardinál státní sekretář Tarcsio Bertone promluvil 11.10. 2006 v Římě k reportérům u příležitosti zahájení akademického roku na římské Salesiánské univerzitě. Mimo jiné řekl, že

... dialog, zvláště s islámem, nám pomáhá představit Boha jako orientační bod lidského života.

Petr Vaďura ve svém internetovém článku před časem napsal:

Jsem křesťanem více než deset let. Neuvědomuji si, že bych byl během té doby nějak obohacen jiným náboženstvím, a to jsem studoval šintoizmus, islám, hinduizmus a samozřejmě židovství. Religionistika je pro mne zajímavý vědní obor, ale můj vztah s Kristem je něčím, co se jí vzpírá. U všech těch náboženství, co jen na světě jsou, chybí přece to podstatné – víra v Krista, který zemřel za naše hříchy, vstal z mrtvých

a jako živý Bůh a Pán nabízí věčný život každému, kdo v něho uvěří. Jsem stále přesvědčen, že on je tou jedinou cestou k Bohu. Ve srovnání s ním se stává jakákoliv náboženská praktika či důraz naprosto bezpředmětným. A Krista má pouze křesťanství. ...

V období Starého zákona zde byla také celá řada kultů. Jak se k nim měli Izraelité stavět? Měli se oddělit a dokonce v některých případech byli i nástroji Božího soudu nad nositeli těchto kultů. Nikdo z Božích mužů nevedl např. s Baalovými knězi dialog. Výjimkou byl Eliáš, ovšem jeho dialog usvědčil baalizmus z falešnosti. Jak se Bůh stavěl k egyptským božstvům, Ištar, Tammuzovi či uctívání Molocha? To je řečnická otázka: všechny tyto kulty byly jednoznačně odmítnuty jako bludné a protibožské. Co se od té doby změnilo? Jaký kvalitativní rozdíl je mezi starověkými kulty a současnými náboženstvími? Domnívám se, že z hlediska Božího hodnocení těchto kultů a náboženství žádný.

Lidé, kteří propagují mezináboženský dialog, si asi neuvědomují dvě skutečnosti. První a nejdůležitější, že upuštění od Ježíšova misijního příkazu a nahrazení misie mezináboženským dialogem je vlastně zradou Ježíše Krista. Druhá smutná skutečnost, že tito zastánci a propagátoři mezináboženského dialogu připravují půdu pro vládu antikrista na této zemi. Podle Zjevení 13 bude na naší zemi uskutečněna trojí globalizace: politická, ekonomická a náboženská. Ano, všechna náboženství se spojí, aby uctívala jednoho člověka jako boha. Ve Zjevení 13,7-8 čteme:

◆ *Šelma dostala moc nad každým kmenem, národem, jazykem i rasou; budou před ní klekat všichni obyvatelé země, jejichž jména nejsou od stvoření světa zapsána v knize života, v knize toho zabitého Beránka. (Zj 13,7-8)*

A Pavel píše:

- ♦ *Žádným způsobem se nedejte od nikoho oklamat, protože [den Páně] nenastane, dokud nedojde ke vzpouře proti Bohu a neobjeví se člověk nepravosti, Syn zatracení. Ten se postaví na odpor a povýší se nad všecko, co má jméno Boží nebo čemu se vzdává božská počta. Dokonce usedne v chrámu Božím [v církvi – pozn. ZODu] a bude se vydávat za Boha ... Ten zlý přijde v moci satanově, bude konat kdejaký mocný čin, klamná znamení a zázraky a všemožnou nepravostí bude svádět ty, kdo jdou k záhubě, neboť nepřijali a nemilovali pravdu, která by je zachránila.*
(2Te 3-4, 9-10)

Mezináboženský dialog je cestou k náboženské globalizaci světa, tedy přípravou pro vládu antikrista. Pro Kristovy svědky je samozřejmostí, že mluví s každým člověkem s úctou, že s každým člověkem vedou uctivý a čestný rozhovor, že se i na vyznavače jiných náboženství dívají s láskou, jako na bytosti Bohem milované. Vědí však, že mají Kristem svěřené poslání – nést jeho evangelium všem lidem, tedy i všem vyznavačům jiných náboženství. V žádném případě však není možné, aby od misijního poslání upustili a nahradili ho mezináboženským dialogem.

– Stanisław Kaczmarczyk –

KRISTUS KAMENEM ÚRAZU

Úvod:

Tato úvaha vychází ze zamyšlení, které jsem přednesl v rámci přednáškového cyklu „Rozum a víra“ v dubnu 2007, které pořádko „Občanské sdružení Den“ v Brně.

Již několik desetiletí se mnozí křesťané snaží evangelizovat rozumem a vědou, inteligentním projektem atd. Ztotožňují se s tímto úsilím. Souhlasím, že tento přístup je pro současného člověka, obzvláště vzdělaného v přírod-

ních vědách, potřebný a nutný, protože veškeré moderní vzdělávání je obehnáno obrannou zdí filozofie humanistického materialismu, v němž člověk vystupuje jako středobod všehomíra.

Jsem však také přesvědčen, jak biblickými texty, tak z vlastní zkušenosti, že vědecké důkazy existence inteligentního stvořitele mohou posloužit jen s omezenou účinností jako příprava pro skutečnou evangelizaci, totiž zvěstování Spasitele – Ježíše Krista. Jinými slovy, žádná chladnokrevná racionalita a rozumné uvažování nikoho nespasí. Vědecké důkazy o nutnosti stvořitele dají smysl jen tomu, kdo již v nějakého stvořitele věří, anebo tomu, kdo na jejich základech v nějakého stvořitele uvěří – to jsou ti, kteří potřebují slyšet Kristovo evangelium. Kdyby rozum, věda a přemýšlení o smyslu života, a z nich vyplývající „logické rozhodnutí“ byly postačující k přijetí Ježíše Krista, potom by Boží práce – stvoření nového srdce, které jako jediné přijímá evangelium Kristova kříže – byla zneplatněna. Člověk by byl ověnčen vavříny „sebespásy“ skrze své svobodné inteligentně-logické rozhodnutí. V konci konců by spása byla jeho osobní zásluha a měl by se čím chlubit:

Můj rozbor vědeckých důkazů a logické uvažování mě přivedly ke Kristu a spáse.

V podstatě by říkal:

Ti, co Krista neznají, za to mohou sami, protože nepřemýšlejí o důkazech, nemají řádný vhled do vědy, nepoužívají rozum a logické uvažování, jinak by dospěli ke „správnému“ závěru a rozhodnutí jako já.

Jistě, bez zdravého intelektu není možné pochopit zvěst Božího ducha, protože Bible je psána jazykem a dotýká se naší osobnosti. Jen zdravý rozum rozumí jazyku, jenž má svoji větnou skladbu, gramatiku, atd. Někteří retardovaní lidé nemusí tedy pochopit evangelium, protože nechápou větnou skladbu jazyka a tím jim uniká i smysl Kristovy dobré noviny (evangelia). Naopak, evan-

6 ZÁPAS O DUŠI

geliu rozumí mnozí bezvěrci, protože mají dostatečně zdravý rozum, aby nutnost spasení pochopili. Setkal jsem se s lidmi, kteří říkali:

Cože? Vložit na Krista své hříchy? Aby mne v potrestání zastoupil? Takovou nespravedlnost bych mu nikdy neudělal. To si nezasloužil. Byl by to ode mne hanebný čin ... ponesu si svůj trest spravedlivě sám.

Nebo:

Protože nevěřím, že nevinný Ježíš Kristus zemřel na kříži, aby na něj byly vloženy moje hříchy, a aby byl za ně potrestán místo mne ... proto nebudu trávit věčnost v nebi s Bohem.

Čemu člověk rozumí, tomu ještě nemusí věřit. Dobře rozumím prohlášení, že je „země placatá“, přesto mu nevěřím a nenosím jej v srdci právě z toho důvodu. Podobným způsobem mnoho nevěřících odmítá evangelium právě proto, že mu dobře rozumí. Výše zmíněné dvě odpovědi jsou vrozené každému přirozenému člověku, protože jeho svědomí mu říká, že uvrhnout neštěstí na nevinného je opravdu odporové. UVěřit evangelium rozumem je nemyslitelné, protože evangelium jde proti všemu co nám říká rozum i svědomí.

Evangelium je vůně. Boží lid tu vůni rozprašuje. Člověku s přirozeným rozumem ta vůně nevoní, je mu odporná. Člověku nadpřirozenému, jenž byl Božím Duchem znovuzrozen, ta vůně voní, protože jeho uvažování a myšlení je již jiné než rozum a svědomí přirozeného člověka:

◆ *Jsmo totiž jakoby vůni kadidla, jež Kristus obětuje Bohu; ta vůně proniká k těm, kteří docházejí spásy, i k těm, kteří spějí k zahynutí. Jedněm jsme smrtonosnou vůni vedoucí k záhubě, druhým vůni životodárnou vedoucí k životu. Ale kdo je k takovému poslání způsobilý? (2. Korintským 2:15-16)*

Proč tataž vůně jedněm nevoní a druhým voní? Přirozený rozum, který je ve věku přirozeného hříšného srdce, ruku

v ruce s humanisticko-materialistickým vzděláním, jsou skutečnou překážkou k přijmutí Kristova evangelia. Nikoliv naopak. Rozum, vzdělání a i ty nejvěrohodnější důkazy víru nevyprodukují, ale mohou jí posílit. Kde není Boží ruka, tam není víra, znovuzrození, spasení:

◆ *Kde jsou učenci, kde znalci, kde řečníci tohoto věku? Neučinil Bůh moudrost světa bláznovstvím? (1 Korintským 1:20)*

Je zřejmé, že s pouhým rozumem, pokud jde o víru v Ježíše Krista a jeho evangelium, nevystačíme. Myslím, že sousloví „Rozum a víra“ by mělo být postaveno jako otázka: „Je víra rozumná?“ Nevěřící svět totiž vidí křesťany jako iracionální bloudy, prostřáčky a nerozumy, protože evangelium, z pohledu světského posouzení rozumem, vypadá nerozumně. Proto si ukážeme, že biblicky věřící člověk v žádném případě nepáchá intelektuální sebevraždu ani dnes, kdy se věda stala náhradou Boha. Můžeme říci, že víra je rozumná právě proto, že se řídí Božím, nikoliv lidským standardem rozumnosti:

◆ *Jako jsou nebesa vyšší než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše a úmysly mé úmysly vaše. (Izajáš 55:9)*

Čtenářům s přirozeným rozumem, bez otevřenosti vůči biblickému záznamu, budou následující řádky nutně připadat jako bláznovství (1K 1:20). Čtenáři, kteří budou ochotni objektivně zkoumat, zda biblická tvrzení jsou rozumná, budou mít z následujících řádků užitek.

Rozumnost víry:

Žádný objekt víry nemůže být empiricky dokázán. Kdyby mohl, potom bychom již nehovořili o víře. Víru nevnímáme pěti smysly:

◆ *...žijeme přece z víry, ne z toho, co vidíme. (2. Korintským 5:7)*

Víra v evangelium, což je důsledek znovuzrození z Ducha Božího, je však značně posilována rozumným, racionálním biblickým svědectvím o důkazech. Podobně koná soudnictví, když racionálně prokazuje vinu či nevinu na zákla-

dě výpovědi svědků a doličných předmětů. Nikdo nemůže empiricky zopakovat jakoukoliv historii, která již proběhla v prostoru a čase, ať se jedná o bytí Ježíše Krista a jeho činů, nebo o zločin posuzovaný soudem. Všechny dějinné události, u kterých jsme nebyli, přijímáme nebo odmítáme vírou v důvěryhodnost svědků a doličných předmětů. Snad všichni věříme na základě důvěryhodného svědectví, a ne na základě empirického důkazu, že Kolumbus objevil pro tehdejší Evropu Ameriku roku 1492. Může to být pravda, ale nemusí – to nikdo nemůže dokázat.

Veškerá víra je založena na příznacích situace. Věříme-li něčemu, potom nutně zvažujeme okolnosti. Nevidíme do budoucnosti, přesto můžeme na základě současnosti věřit, jak se bude budoucnost asi vyvíjet. Tak uvažují prognostici, ekonomové, investoři i jedinci. Stejným způsobem, na základě víry, vstupujeme do letadla, přecházíme silnici, konzumujeme jídlo, atd. Znovu zdůrazňuji, že víra v Ježíše Krista, a ve vše, co se biblicky vztahuje k jeho osobě, nemůže být vybudována racionálně, tedy přirozeným rozumem, protože ten je od Boha oddělen a je v rozporu s biblickým tvrzením a požadavky:

- ◆ *Přirozený člověk nemůže přijmout věci Božího Ducha; jsou mu bláznovstvím a nemůže je chápat, protože se dají posoudit jen Duchem. (1. Korintským 2:14)*

Přesto uvidíme, že víra v evangelium, ačkoliv nevyvěrá prvotně z rozumu, je rozumná a dává smysl. Víru v nějakého boha má mnoho lidí. Víra v Boha – Ježíše Krista, ale zůstává kamenem úrazu pro většinu...

Čtyři staro-moderní pohledy na Ježíše Krista:

1. *Ježíš nikdy nežil. Zastánci této domněnky věří, že apoštol Pavel si Ježíše vymyslel z antických legend. Evangelia byla prý napsána později, tím byla vytvořena legenda, že Ježíš Kristus byl skutečnou osobou.*

Náš letopočet, dnes všeobecně používaný téměř po celém světě, počíná tedy narozením iluzorní osoby... Pro ty, kteří staví na tomto předpojetí (presupozici), je celý tento článek bezpředmětný. Historicky neexistující osoba nemůže být pro ně kamenem úrazu. Je Ježíš jen mýtus a legenda?

2. *Ježíš byl skutečnou přirozenou osobou, ale všechny zázraky, které se mu přisuzují, nejsou historicky platné. Z Nového zákona se o Něm nic objektivně pravdivého nedovíme.*

Problém tohoto předpojetí (presupozice) spočívá v tom, že když Krista zbavíme všech nadpřirozených vlastností a jeho Božství, potom o Něm historie nemá vůbec co říct. Tento pohled představuje Krista jako na normálního člověka, velkého učitele chvály-hodných kvalit. Ti, kdo staví na této představě (presupozici), pro ty jsou následující řádky rovněž bezpředmětné. Opět, Kristus nemůže být pro ně kamenem úrazu, protože není v lidské moci kohokoliv spasit. Obyčejný smrtelník, jakkoliv historicky významný, nemůže být kamenem úrazu.

3. *Ježíš je zmytologizován, je učiněn pouhou legendou.*

Teolog Rudolf Bultmann rozvinul systém, ve kterém vyloučil všechny nadpřirozené úkazy, které jsou s Ježíšem Kristem spojeny, a nazval je mýty. Studium těchto mýtů se snažil dopátrat, jaké potřeby lidí tehdy měli, protože právě tyto potřeby, jak se domníval, je přiměly lidstvo k vykonstruování celého Ježíšova příběhu i jeho vzkříšení.

4. *Není podstatné, zda ke vzkříšení Krista došlo nebo nedošlo. Co je podstatné a na čem záleží, je, že věříme.*

Problém tohoto pohledu je v tom, že se může stát „pravdou“ všechno, čemu věříme. Náš rozum a hodnocení zkušeností určuje hloubku a míru přesvědčení, bez ohledu na jakékoliv důkazy. Je to víra za každou cenu, bez ohledu na podstatu víry. To je ovšem rozvod s rozumem, iracionalita a intelektuální sebevražda.

8 ZÁPAS O DUŠI

Co je to kámen úrazu?

Je to biblický obraz, je to podobenství. Kámen úrazu je skála, o kterou se roztrhne ten, kdo ji nevezme na vědomí. Kamenem úrazu může být cokoliv. Nevezmu na vědomí, že je na horách třeskutý mráz, neobleču se, a zmrznou. Podobně, Bible tvrdí, že Ježíš Kristus je kamenem úrazu pro všechny, kdo nevezmou na vědomí všechna jeho prohlášení. Bible tvrdí, že všichni, kdo nevezmou Ježíše Krista na vědomí se vším, co vykonal, řekl a učil, se o něj, o tu skálu, kterou se sám nazývá, roztrhají a přivodí si smrtelný úraz:

◆ *Neboť v Písmu stojí: „Hle, kladu na Siónu kámen vyvolený, úhelný, vzácný; kdo v něj věří, nebude zahánben.“ Vám, kteří věříte, je vzácný, ale nevěřícím je to „kámen, který stavitelé zavrhlí; ten se stal kamenem úhelným“, ale i „kamenem úrazu a skálou pádu“. Oni přicházejí k pádu svým vzdorem proti slovu – k tomu také byli určeni. (1. Petrův 2:6-8)*

Božství Ježíše Krista je kamenem úrazu

Ježíš Kristus se mnohokrát přímo nebo nepřímo prohlásil být Bohem. Jako Bůh jednal. To Židy popouzelo, protože jej považovali jen za pouhého člověka. Proto se jim, jak Bible tvrdí, stal kamenem úrazu. Podívejme se, zda používali rozum nebo víru. Starozákonní Bůh má několik jmen:

A) Adonai, ale to může být použito i pro člověka, například Abrahama: (Gn 18:12).

B) Zmnožený Elohim, které může být použito i pro falešné, nepravé bohy jako v tomto verši: (Dt 6:14)

C) Jáhve je osobní jméno pravého Boha a je výhradně používáno jen ve spojení s opravdovým Bohem. Nic a nikdo nesmí být zbožňován jako Jáhve:

◆ *Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já jsem Hospodin [Jáhve], tvůj Bůh, Bůh žárlivě milující. (Exodus 20:5)*

V následujícím verši Izajáš věrně reprodukuje to, co říká samotný Bůh:

◆ *Toto praví Hospodin [Jáhve], král Izraele, jeho vykupitel, Hospodin zástupů: „Já jsem první i poslední, kromě mne žádného Boha není...“ (Izajáš 44:6)*

Dále se dovidáme, jak sám sebe biblický Jáhve nazývá. Jaké je jeho jméno? Jeho jméno je „**JÁ JSEM**“. Jeho svébytná a neohraničená existence je jeho jméno a podstata.

◆ *Já jsem Hospodin [Jáhve]. To je mé jméno. Svou slávu nikomu nedám, svou chválu nepostoupím modlám. (Izajáš 42:8)*

◆ *Bůh řekl Mojžíšovi: „**JSEM, KTERÝ JSEM.**“ A pokračoval: „Řekni Izraelcům toto: **JSEM** posílá mě k vám.“ (Exodus 3:14)*

Jáhve je jméno Boha. Jsem, který Jsem je jméno Boha. Nedivme se, že Židé pozvedali kamení, když Ježíš v podstatě řekl, že je Jáhve, následujícími způsoby:

1. Ježíš o sobě prohlásil, že je Pastýř:

◆ *Já jsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř položí svůj život za ovce. (Jan 10:11)*

Ale Židé dobře věděli, že jenom Jáhve, Hospodin, jehož jméno ani nevyslovili, je ten jediný Pastýř.

◆ *Žalm Davidův. Hospodin [Jáhve] je můj pastýř, nebudu mít nedostatek. (Žalmy 23:1)*

2. Ježíš o sobě prohlásil, že je Soudce, a bude soudit všechny národy. K tomu dodal, že má život Sám v sobě, tedy – že je, který je, že jeho podstata je bytí, tj. existence. To muselo Židy velmi popudit. Tak to stojí v Písmu:

◆ *Až přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, posadí se na trůnu své slávy; budou před ním shromážděny všechny národy. I oddělí jedny od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů. (Matouš 25:31-32)*

- ◆ *Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synovi, aby měl život sám v sobě. A dal mu moc konat soud, poněvadž je Syn člověka. (Jan 5:26-27)*

Židé dobře věděli, že jediný svrchovaný a konečný soudce, a Ten, který je, je jen Bůh, jehož Boží podstatu – Bůh – vyslovili, ale jeho osobní jméno – Jáhve – už ne:

- ◆ *Ať se pronárody probudí a přitahnou do Doliny Jósafatu, zasednu tam a budu soudit všechny pronárody vůkol. (Joel 4:12)*

3. Ježíš mluví s Otcem a o sobě tvrdí, že má Otcovu slávu, kterou měl vždy, již před tím, než byl stvořen svět:

- ◆ *A nyní ty, Otče, oslav mne svou slávou, kterou jsem měl u tebe, dříve než byl svět. (Jan 17:5)*

Ale Jáhve Starého zákona jasně prohlásil, že svoji slávu nedá nikomu.

- ◆ *Já jsem Hospodin. To je mé jméno. Svou slávu nikomu nedám. Svou chválu nepostoupím modlám. (Izajáš 42:8)*

Proto Ježíš Kristus musí být Jáhve, Ježíš Kristus je Hospodin, protože má veškerou slávu, kterou vždy měl před svým vtělením v Syna člověka. Žasne-me, že samotný Bůh, Jáhve chodil po této Zemi jako člověk – Ježíš Kristus.

4. Ježíš o sobě prohlásil, že je Ženich své církve, ženich celého svého lidu:

- ◆ *Tehdy bude království nebeské, jako když deset družiček vzalo lampy a vyšlo naproti ženichovi. (Matouš 25:1)*
- ◆ *A přistoupil jeden ze sedmi andělů ... a řekl mi: „Pojď, ukážu ti nevěstu [církve], choť Beránkovu.“ (Zjevení 21:9)*

Židé Starého zákona se ale považovali za jedinou právoplatnou Hospodinovu manželku a nevěstu. I Starý zákon popisuje Boha Jáhve jako Ženicha:

- ◆ *Jako se mladík žení s pannou, tak se tví synové ožení s tebou. A jako se ženich veselí z nevěsty, tak*

se tvůj Bůh [Jáhve] bude veselit z tebe. (Izajáš 62:5)

5. Vzkříšený Kristus řekl, že je první a poslední, alfa a omega, tedy všeobepínající:

- ◆ *Když jsem ho spatřil, padl jsem k jeho nohám jako mrtvý; ale on vložil na mne svou pravici a řekl: „Neboj se. Já jsem první i poslední...“ (Zjevení 1:17)*

Ve Starém zákonu Hospodin Jáhve řekl totéž. Novozákonní Ježíš Kristus a starozákonní Hospodin – Jáhve jsou dvě osoby jednoho trojjediného Boha:

- ◆ *Toto praví Hospodin, král Izraele, jeho vykupitel, Hospodin zástupů: „Já jsem první i poslední, kromě mne žádného Boha není...“ (Izajáš 44:6)*

6. V žalmech se Židé dočetli, že nevyslovitelný Jáhve je světlo, spása a život:

- ◆ *Hospodin je světlo mé a moje spása, koho bych se bál? Hospodin je záštita mého života, z koho bych měl strach? (Žalmy 27:1)*

Ale starozákonní Židé slyšeli „pouhého“ člověka, Ježíše, který je svými výroky popouzel:

- ◆ *Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života. (Jan 8:12)*
- Židé veskrze rozuměli tomu, že se Ježíš Kristus činí roven Bohu – Jáhve, proto se jim stal kamenem úrazu.

7. Hospodinovo jméno, kterým se sám nazval, je JSEM. Jeho absolutní podstata bytí je jeho existence. On je ve všech svých atributech, vlastnostech, neomezený, tedy i ve vlastnosti bytí. Proto je nevymezitelný, tj. nedefinovatelný, protože nemá ani počátek ani konec:

- ◆ *Bůh řekl Mojžíšovi: „JSEM, KTERÝ JSEM.“ A pokračoval: „Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mě k vám.“ (Exodus 3:14)*

Nejsilnější zaznívá Kristovo Božství, když nepřimě, ale v podstatě, používá nevyslovitelné jméno Jáhve, tedy JSEM:

10 ZÁPAS O DUŠI

- ◆ *Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, pravím vám, dříve než se Abraham narodil, já jsem.“ (Jan 8:58)*

Pro Židy to bylo neslýchané rouhání. Proto ho chtěli kamenovat. Nad jakoukoliv pochybnost jim bylo zřejmé, že se Ježíš stavěl na roveň Bohu. Ježíš byl nepřekonatelným kamenem úrazu:

- ◆ *Tu se chopili kamenů a chtěli je po něm házet. Ježíš se však ukryl v zástupu a vyšel z chrámu. (Jan 8:59)*

Božství Ježíše Krista je stěžejní otázka, která musí být vyřešena v srdci každého člověka. Popření Kristova božství vylučuje každého, bez výjimky, ze spásné milosti. O tom Bible nemlčí. Ježíšovo „Já jsem“ se kryje s jeho bohorovností:

- ◆ *To bylo příčinou, že Židé ještě více usilovali Ježíše zabít, protože nejen znesvěcoval sobotu, ale dokonce nazýval Boha vlastním Otcem, a tak se mu stavěl na roveň. (Jan 5:18)*

Ježíšovo „Já jsem“ se rovněž kryje s jeho mesiášstvím. Ježíš jasně o Sobě prohlásil, že je Mesiáš, což Židy a mnohé pohany hlásící se ke křesťanství, rozlítilo ještě více:

- ◆ *On však mlčel a nic neodpověděl. Opět se ho velekněz zeptal: „Jsi ty Mesiáš, Syn Požehnaného?“ Ježíš řekl: „Já jsem. A užířte Syna člověka sedět po pravici Všemohoucího a přicházet s oblaky nebeskými.“ Tu velekněz roztrhl svá roucha a řekl: „Nač ještě potřebujeme svědky? Slyšeli jste rouhání. Co o tom soudíte?“ Oni pak všichni rozhodli, že je hoden smrti. (Marek 14:61-64)*

Ježíš se přiznal ke svému mesiášství slovy „Já jsem!“ což bylo v podstatě totožné s nevysovitelným jménem Jáhve. Pro nás úžasné, pro Židy urážlivé, pro mnohé racionální lidi popuzující!

Jeho samotné jméno „Já jsem“ porazilo oddíl vojáků. Je nepochopitelné, že potom, co se zvedli ze země, stejně vykonali to, k čemu byli předurčeni:

- ◆ *Jidáš vzal s sebou oddíl vojáků, k tomu stráž od velekněží a farizeů, a přišli tam s pochodněmi, lucernami a zbraněmi. Ježíš, který věděl všechno, co ho má potkat, vyšel a řekl jim: „Koho hledáte?“ Odpověděli mu: „Ježíše Nazaretského.“ Řekl jim: „To jsem já.“ Stál s nimi i Jidáš, který ho zradil. Jakmile jim řekl „to jsem já“, couvlí a padlí na zem. (Jan 18:3-6)*

Ani logika, ani rozum, ani věda je nestavily. Racionálně bychom očekávali, že by si měli jeho zatčení rozmyslet po zkušenosti, kdy je jeho pouhé jméno srazilo k zemi!

- 8. Ježíš přijímal uctívání jako Bůh, měl Božskou autoritu, protože má veškerou moc ve svých rukách:

- ◆ *Spatřili ho a klaněli se mu; ale někteří pochybovali. Ježíš přistoupil a řekl jim: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi.“ (Mt 28:17-18)*

- 9. Ježíš jasně prohlásil, že se máme modlit, tedy prosit v jeho jménu! Ježíš má moc cokoli učinit. Cokoli učinit může jen Bůh a Ježíš jím jistě je:

- ◆ *A začali budete prosit ve jménu mém, učiním to, aby byl Otec oslaven v Synu. Budete-li mne o něco prosit ve jménu mém, já to učiním. (Jan 14:13-14)*

Židé bez pochyb rozuměli Ježíšově tvrzení o jeho Bohorovnosti.

- ◆ *Židé se opět chopili kamenů, aby ho ukamenovali. Ježíš jim řekl: „Ukázal jsem vám mnoho dobrých skutků od Otce. Pro který z nich mě chcete kamenovat?“ Židé mu odpověděli: „Nechceme tě kamenovat pro dobrý skutek, ale pro rouhání: jsi člověk a tvrdíš, že jsi Bůh.“ (Jan 10:31-33)*

- 10. Ježíš se hlásil k božským titulům a jednal s neodvolatelným právem jako Bůh.

- ◆ *Když Ježíš viděl jejich víru, řekl ochrnutému: „Synu, odpouštěj se ti hříchy.“ Seděli tam někteří ze zákoníků a v duchu uvažovali: „Co to ten člověk říká? Rouhá se! **Kdo jiný***

může odpouštět hříchy než Bůh?“ (Marek 2:5-7)

- ◆ Ježíš hned svým duchem poznal, o čem [zákoníci] přemýšlejí, a řekl jim: „Jak to, že tak uvažujete? Je snadnější říci ochrnutému: „**Odpouštějí se ti hříchy,**“ anebo říci: „**Vstaň, vezmi své lože a chod**““ Abyste však věděli, že Syn člověka má **moc na zemi odpouštět hříchy**, řekne ochrnutému: „**Pravím ti, vstaň, vezmi své lože a jdi domů!**“ On vstal, vzal hned své lože a vyšel před očima všech, takže všichni žasli a **chválili Boha**: „Něco takového jsme ještě nikdy neviděli.“ (Marek 2:8-12)

Ježíš svoji moc odpustit na místě dokázal očividným zázrakem – uzdravením. Říci „odpouštějí se ti hříchy“ by totiž mohl říci každý, ale uzdravit ochrnutého může jenom Bůh a tím Kristus je!

11. Ježíš Kristus má moc jako Otec vzkřísit těla mrtvých:

- ◆ **Jako Otec mrtvé křísí a probouzí k životu, tak i Syn probouzí k životu ty, které chce.** (Jan 5:21)

Aby to Ježíš potvrdil, tak dodává, že má právo mrtvé, spasené i nespasené nejen vzkřísit, ale i soudit:

- ◆ **Amen, amen, pravím vám, přichází hodina, ano, už je tu, kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna, a kteří uslyší, budou žít. Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synovi, aby měl život sám v sobě. A dal mu moc konat soud, poněvadž je Syn člověka. Nedejte se tomu, neboť přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho hlas a vyjdou: ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení.** (J 5:25-29)

Ale Starý zákon nám nad jakékoliv pochybnosti říká, že pouze Bůh Jáhve je životadárce, který vyvádí své spasené z „podsvětí“ do „nadsvětí“. Proto Ježíš Kristus musí být Bůh, ten jedinečný Jáhve. Trojjedinost Boha si neumíme představit, ale úlohy všech třech osob, Otce, Syna a Ducha jsou zřejmé:

- ◆ **Hospodin [Jáhve] usmrcuje i obživuje, do podsvětí přivádí a vyvádí též odtud.** (1. Samuelova 2:6)

12. Ježíš Kristus požaduje, aby byl stejně uctíván jako Otec. To bylo pro Židy to nejopovržlivější tvrzení. Zde je přímý Ježíšův výrok:

- ◆ **... aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce. Kdo nemá v úctě Syna, nemá v úctě ani Otce, který ho poslal.** (Jan 5:23)

Mnozí Židé si nemohli připustit, že by samotný Jáhve sestoupil na Zem v podobě poníženého člověka. Jejich zákonický náboženský přístup je oslepoval. Očekávali mesiáše, který je ochráněný před pohanským Římem, chtěli své silné království:

- ◆ **To bylo příčinou, že Židé ještě více usilovali Ježíše zabít, protože nejen znesvěcoval sobotu, ale dokonce nazýval Boha vlastním Otcem, a tak se mu stavěl na roveň.** (J 5:18)

Mohli bychom nyní namítnout, že vlastně Židé Boha znali, proto jej chránili před samozvanci. Jak mohli vědět, že Ježíš nebyl jeden z nepravých mesiášů? Objasní to následující verše:

- ◆ **Kdybyste opravdu věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně. Nevěříte-li tomu, co on napsal, jak uvěříte mým slovům?** (Jan 5:46-47)

Židé nevěřili v Ježíše Krista, protože nevěřili ani Mojžíšovi, ani prorokům, ani svému starozákonnímu Písmu:

- ◆ **Zkoumáte Pisma a myslíte si, že v nich máte věčný život; a Pisma svědčí o mně [Kristu].** (Jan 5:39)

I dnes je mnoho nábožensky založených lidí, kteří nevěří Písmu, nevěří, že Ježíš Kristus je Bůh. Zde je jen jeden příklad z pera Daniele Rause, který klade otázky a Václav Malý odpovídá:

Kdo je podle vás křesťan?

Křesťan je především ten, kdo žije zodpovědnost před Bohem. Nejmen před lidmi anebo před svým posláním. Člověk pokorný a tolerantní, který dovede přiznat své chyby a uvědomuje si svá omezení.

12 ZÁPAS O DUŠI

Člověk, který dokáže, když je toho třeba, obětovat sám sebe ve prospěch druhého. To je pro mě křesťan.

Kam byste v této souvislosti zařadil Václava Havla?

V tomto smyslu Václav Havel je křesťan, i když se jeho víra zcela nekryje s učením katolické církve. Aniž ho glorifikuji, naopak dobře vím o jeho chybách, je to člověk pokorný, který dovede přiznat své chyby, a především člověk, který žije zodpovědnost vůči Bohu. Bohužel málo politiků, jak v Čechách, tak i na Slovensku tuto zodpovědnost žije a snaží se ji přinést do politického života.

Dá se říct, v kterých konkrétních věcech se jeho víra nekryje s učením katolické církve?

Například božství Ježíše Krista. On bere Ježíše jako autentického člověka, ale nikoliv jako Božího syna. A potom život svátostí, který on, přirozeně, nepraktikuje.

*Daniel Raus: „Politika a ideál“
str. 50, Návrat 1992*

Ježíš Kristus, to je ten kámen úrazu nábožensky založených lidí, protože Písmo výslovně říká:

- ◆ **Kdo jiný je lhář než ten, kdo popírá, že Ježíš je Mesiáš? To je ten antikrist, který zapírá Otce i Syna.** (1. Janův 2:22)

Mesiášství Ježíše Krista je neoddělitelně spjato s jeho Božím synovstvím, tj., že je Bůh. Být a žít bez Krista znamená být antikristem. Je to každý, kdo nevěří, že Ježíš Kristus je Mesiáš, tj. Syn živého Boha. Byl jsem lhářem a antikristem 37 let. Václav Havel není výjimka. Když se Ježíš zeptal apoštolů, za koho ho mají, Petr odpověděl:

- ◆ **Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha!**“ odpověděl mu Šimon Petr. Ježíš mu na to řekl: „Blaze tobě, Šimone, synu Jonášův, protože toto ti nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích ... (Matouš 16:16-17)

Věřit, že Ježíš Kristus je Mesiáš a Syn Boží, není nikomu zjeveno rozumem, tedy tělem a krví, ale samotným Bohem. Izolovaný rozum nikoho nespasí. Velké množství světové populace popírá Božství Ježíše Krista, čímž se kvalifikuje, podle definice apoštola Jana (1. Jan 2:22), do množiny lhářů a antikristů. Dále:

- ◆ **Žádný duch, který nevyznává Ježíše Krista přišlého v těle, ovšem není z Boha, ale je to ten duch Antikrista, o němž jste slyšeli, že má přijít. Už teď je na světě!** (1. Janův 4:3)

- ◆ **Do světa vyšla spousta bludařů, kteří nevyznávají Ježíše Krista přišlého v těle. Každý takový je bludař a antikrist.** (2. Janův 1:7)

Samozřejmě, mnoho lidí věří, že Ježíš Kristus přišel na tento svět v těle jako autentický člověk. To ale není spásná víra! Přirození lidé nemohou přijít na svět jinak, než v těle. To je normální a přirozené. Pravá víra, která vede ke spáse, se vztahuje k Bohu, Ježíši Kristu, který přišel v těle na svět, aby vykoupil a spasil svůj lid z hříchu:

- ◆ **Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné pro lidskou slabost: Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích, ... (Římanům 8:3)**

Navzdory předchozím biblickým veršům Václav Malý považuje Václava Havla, v lidském smyslu, za křesťana, který ale nevěří v Boží synovství Ježíše Krista (syn = dědic). Apoštol Jan ale naopak řekl, že ten, kdo popírá Ježíše Krista, Syna Božího, přišlého v těle, je lhář a antikrist. I když je to neradostný závěr, je na místě si položit otázku – Kdo z nich má pravdu? Václav Malý nebo apoštol Jan?

Ježíš Kristus JE kamenem úrazu, o který se roztříští mnoho obyčejných i významných osobností. Podobně je nutné se ptát, zda Bible je pouze moudrá kniha nebo jde o Slovo Boží?

Víra, ačkoliv nepramení z rozumu, je rozumná:

Ten, kdo tvrdí, že Ježíš Kristus byl jen autentický člověk, obvykle také dodává, že byl velkým učitelem. Tento obvyklý pohled je rozumově (racionálně) a logicky naprosto neudržitelný. Ježíš řekl mimo jiné:

♦ **Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého.** (Matouš 28:18b-19)

Takové prohlášení mohl říci jenom člověk – slabomyslný, člověk – lhář, nebo člověk – Bůh. Čtvrtá možnost, že by to mohl prohlásit moudrý a mravní učitel, je nemyslitelná a nelogická, protože moudrý a mravní autentický člověk si nemůže nárokovat absolutní svrchovanost nad vesmírem a zemí. Takovou svrchovanost si může totiž nárokovat jen:

1) blázen, který se považuje jednou za Napoleona, podruhé za boha, potřetí za hrocha, který opravdu neví, co tvrdí – v tomto případě je Kristus slabomyslný.

2) vypočítavý lhář, který nahlává z mocenských a prospěchářských důvodů všem lidem, aby ho následovali, že on je ten pravý mesiáš – v tomto případě je Ježíš Kristus sám antikristem a ďábelským lhářem.

3) Bůh – v tomto případě je Kristus Bůh. Bible a Ježíšova prohlášení nám umožňují autentického, moudrého a mravního člověka ani neponechávat.

Kdo si myslí, že Ježíš Kristus byl jenom autentický člověk, a současně bere vážně Ježíšovy výroky, tak musí nutně rozumově a logicky dospět k závěru, že Ježíš buď byl:

a) Slabomyslný lunatik – v případě, že si hloubku svých prohlášení neuvědomoval.

b) Nejděbelstější a nejrafinovanější lhář, jaký kdy v historii lidstva žil – v případě, že si dobře a záměrně naplánoval svou na scestí svádívou propagandu.

Závěr:

Biblická víra a spasení nevycházejí z člověka, ale pramení z Boha. Určité nepocházejí z přirozeného lidského rozumu. Přesto víra je rozumná a logická. Boží rozum a logika jsou ovšem diametrálně odlišné od padlého, hříchem poznamenaného přirozeného rozumu a logiky člověka. Proto jsou přirozený lidský rozum a logika jako oheň. Jsou dobrými sluhý, ale špatnými pány; nemůžeme na ně spoléhat, ale musíme s nimi zacházet velmi opatrně. Rozumnost a logika evangelia stojí na Boží rozumnosti a logice. Křesťané o své víře často, obzvláště v akademickém prostředí, raději mlčí, protože se obávají opovržení intelektuální elity. Jejich neplodnost vězí v tom, že se chtějí „intelektuálům a akademikům“ zalíbit a argumentovat v rámci jejich přirozeného rozumu a logiky. Tak mohou nanejvýš prezentovat víru „něčismu“, tedy že něco nad námi musí být. Křesťané musí argumentovat Boží rozumností, která je velmi vzdálená tě přirozené.

– pst –

NÁMĚSTEK KRISTŮV

stručně řečeno antikrist

Pravděpodobně už jste někdy zaslechli termín **náměstek Kristův**. Co ale znamená slovo náměstek? Samo slovo dává tušit, že je to někdo, kdo jedná místo někoho. Například ministr má své náměstky, kteří ho mohou v určitých kompetencích zastupovat. Nyní se podívejme do řecko-českého slovníku k NZ [1], co znamená hojně používaná předpona **anti**. Slovník jako první význam uvádí pův. místně naproti. Jako příklad mě napadá, že naproti řeckému ostrovu Kythira leží ostrůvek Antikythira. Druhý význam uvedený ve slovníku je ovšem mnohem relevantnější a uvádí, že anti slouží k označení toho, že jedna veličina nahrazuje druhou nebo má stejnou hodnotu: **místo něčeho nebo někoho**. Zde je relevantní místo, někoho srov. náměstek = na místo

14 ZÁPAS O DUŠI

(někoho). Tedy náměstek Kristův můžeme stručněji vyjádřit slovem **anti-krist**. Připomeňme jen, že Pán Ježíš Kristus žádného svého náměstka nebo-li antikrista neustanovil. Slíbil nám totiž Ducha pravdy, který nás do veškeré pravdy uvede (viz Jan 16. kap.)

[1] Josef B. Souček, Řecko-český slovník k NZ, Kalich – Praha, čtvrté vydání 1994.

– Radovan Hynek –

ZAMYŠLENÍ O JEDNOTĚ

V posledních dekáдах jsme svědky snahy o sblížení a sjednocování církví. V některých oblastech jde jistě o vítaný jev. Na druhé straně ovšem musíme přiznat, že jen se zármutkem přihlížíme tomu, jak se jednota stává významnějším prvkem, než biblické poselství o cestě spasení. Základní věroučné pravdy, za které bojovaly generace našich předků, se dnes stávají méně důležité než jednota. Základní reformační principy ustupují do pozadí jako druhotné jen proto, abychom vytvořili jednotu.

Mnohé církve stojí před rozhodnutím, zda se přidají do skupiny „jednotných“ nebo ne. Vstoupit do této skupiny jde dvěma způsoby. Buď slíbíme něco, co vlastně nechceme dodržet (to nám bylo v poslední době vehementně doporučováno), nebo se vzdáme zásadních věroučných doktrín. K čemu je potom dobrá taková pseudo jednota? Jediná funkční jednota je ta, kterou nám vydobyl Kristus. Jde o jednotu těch, kdo byli spaseni jeho milostí. Určitě máme usilovat i o další blízké vztahy mezi církvemi a organizacemi. Ale jednotu můžeme zažít jen s tím, s kým se shodneme na onom reformačním: jedině Písmo, jedině Kristus, jedině milost, jedině vírou a jedině Bohu patří sláva.

Posledním významným činem jednotčích snah mělo být podepsání Charty Oecumenica. Zde však došlo k tomu, že se neprojevila jednota, ale naopak nejednota. S vděčností přijí-

mám fakt, že jak u nás, tak i jinde v Evropě je stále dost těch, kterým jsou dražší reformační principy než podpis kompromisy záplatované smlouvy. Vždyť:

♦ *...tu svobodu nám vydobyl Kristus. Stůjte proto pevně a nedejte si na sebe znovu vložít otrocké jho. (Galatským 5:1)*

– Michal Klus –

PROČ KŘESŤANSTVÍ?

Velmi nerad zařazuji křesťanství mezi náboženství, protože pokud Ježíš byl Bohem, pak nelze srovnávat Boží dílo záchranu padlého člověka s lidskými snahami o zachování nesmrtnosti. Nicméně pro účely vysvětlení jedinečnosti křesťanství to učiníme. Předpokládejme, že křesťanství má svého zakladatele Ježíše, stejně jako islám má proroka Mohameda, buddhismus Budhu a podobně. Většina náboženství má také své texty – písmo jako Bible, Korán a jiné, o které se opírá a kde jsou většinou zachyceny hlavní myšlenky jejich zakladatelů. Předpokládejme dále, že příslušný text se vždy snaží co nejpravdivěji sdělovat skutečnosti.

Takže na začátku máme všechna náboženství patřičně srovnána na pomyslné startovací čáře. Žádné neupřednostňujeme, všechna mají stejné startovací podmínky. Kdo vyhraje? Existují přinejmenším tři disciplíny, ve kterých křesťanství jako náboženství nekompromisně vyhrává a pomyslně v okamžiku mizí v obláčku za horizontem, zatímco ostatním náboženstvím nedovolí ani vystartovat...

Známý současný apologeta Josh McDowell spolu s Donem Stewartem ve své knížce Answers to Tough Questions (Odpovědi na nesnadné otázky) uvádí některé skutečnosti, na které se často zapomíná při diskuzích o rovnoprávnosti jednotlivých náboženství. Při našem pomyslném soupeření jednotlivých náboženství použijeme některé jejich myšlenky.

První disciplínou, ve které křesťanství absolutně vítězí, je totožnost zakladatele náboženství, tzn. totožnost Ježíše a zakladatelů ostatních náboženství. Společné svědectví Ježíše i pisatelů Nového zákona zní: Ježíš je víc než člověk, On je Bůh. Nejen jeho přátelé si všimli, že se prohlašoval za Boha. Neuniklo to ani jeho nepřátelům. Když se Ježíš ptal Židů, proč ho chtějí kamenovat, dostalo se mu odpovědi:

◆ *Nechceme tě kamenovat pro dobrý skutek, ale pro rouhání: jsi člověk a tvrdíš, že jsi Bůh. (Jan 10:33)*

Židé si byli zcela vědomi, že se považoval za Boha a přitom nebyl ani duševně chorý ani lhář. Tato skutečnost zřetelně odlišuje Ježíše od ostatních náboženských osobností. Ve všech významných světových náboženstvích je důležitě učen, nikoli učitel. Konfucionismus je systém myšlenek a názorů založených na učení Konfucia, Konfucius není podstatný. Islám je Alláhovým zjevením, ve kterém Mohamed je prorokem, buddhismus zdůrazňuje Buddhovy zásady, nikoli Buddhu. Nejzřetelnější je to v hinduismu, který nemá historického zakladatele. Avšak v centru křesťanství je osoba Ježíše Krista. Ježíš nejen prohlašoval, že učí lidi pravdu, ale také se sám prohlásil za pravdu:

◆ *Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otcí než skrze mne. (Jan 14:6)*

Ježíšovo učení není podstatnou stránkou křesťanství. Nejdůležitější je, kdo byl Ježíš. Na rozdíl od zakladatelů ostatních náboženství zakladatel křesťanství – Ježíš byl Bohem.

V druhém kole půjde o prokázání totožnosti zakladatele náboženství. A zde opět křesťanství nemá konkurenci. Ježíš se nejen prohlašoval za Boha, ale tuto skutečnost doložil svým životem. Hlavním důkazem nebo znamením, o kterém Ježíš řekl, že potvrdí jeho božství, je jeho tělesné zmrtvýchvstání. Když tehdejší náboženští vůdcové požadovali po něm znamení, odpověděl jim:

◆ *Neboť tak, jako byl Jonáš tři dny a tři noci v břiše velryby, tak bude Syn člověka tři dny a tři noci v srdci země. (Mt 12:40)*

Na jiném místě, když se od něj domáhali znamení, řekl:

◆ *Zbořte tento chrám a ve třech dnech jej postavím... On však mluvil o chrámu svého těla. (J 2:19,21)*

Schopnost získat zpět svůj život po smrti je znamení, které ho odlišuje nejen od všech ostatních náboženských zakladatelů, ale také od kohokoliv, kdo kdykoliv žil.

Poslední disciplína má pro nás osobní dopad. Týká se způsobu získání nesmrtelnosti – věčného života. Oproti jiným náboženstvím, kde se člověk snaží dosáhnout nebe, aby našel Boha, v křesťanství Bůh sestupuje dolů v podobě Ježíše k lidem, aby je zachránil. Zázračně nasyceným zástupům Ježíš jednou řekl, že je Boží chléb, který sestupuje z nebe a dává život světu. Židům se nelíbilo, že o sobě řekl, že sestoupil z nebe. A tak Ježíš v odpovědi zdůrazňuje:

◆ *Nikdo nemůže přijít ke mně, jestliže ho nepřítáhne Otec, který mě poslal; a já ho vzkřísím v poslední den... Já jsem chléb života... Toto je chléb, který sestupuje z nebe: kdo z něho jí, nezemře. (Jan 6:44,48,50)*

Získání věčného života je Božím darem, ne výsledkem lidského snažení.

– Jan Ruckí –

BOŽSTVÍ PÁNA JEŽÍŠE KRISTA

◆ *Kdo má Syna, má život, kdo nemá Syna Božího, nemá život. (1J 5:12)*

Žijeme v době, ve které je křesťanství rozděleno pro některé různé interpretace biblických nauk. Jedním ze sporných témat je osoba Pána Ježíše Krista. Jeden směr tvrdí, že Kristus je Bůh zjevený v lidském těle, jiný učí, že Ježíš Kristus je první osoba po Bohu, stvoře-

16 ZÁPAS O DUŠI

ná skrze Boha. K nim patří například svědkové Jehovovi. Ještě jiní tvrdí, že Ježíš Kristus je člověk, který dosáhl mimořádné dokonalosti, génius, leč současně mu upírají božství. Muslimové Ježíše označují jako syna Marie a uznávají jej jako proroka. Sledujeme-li dějiny křesťanství od počátku, nalezneme dlouhodobé zápasy o správné biblické pojetí osoby Ježíše Krista a příklady odchylných názorů a učení, z nichž některé přetrvávají dodnes (Nestoriáni, atd). Je známý blud Ariánův, který rovněž ve čtvrtém století prohlašoval, že Ježíš Kristus je jen člověk.

My se ovšem podíváme na podstatné výpovědi Božího slova, které potvrzuje Duch svatý. Jednoznačně odsuneme stranou tradice, dogmata, různé teologické či věroučné směry a všelijaké učení, filosofické posuzování. Rovněž různé hříšné nálezy. Při studiu použijte dobré překlady. V ekumenickém překladu jsou některé texty týkající se božství Ježíše Krista překladově nejednoznačné (např. v Ř 9:5). Doporučuji Novou smlouvu (KMS), NBK nebo Roháčkův překlad slovenský a pochopitelně Bibli kralickou.

Svědectví Božího slova – Bible:

1. Prvním svědectvím Bible jest to, že Bůh je jeden. JAHVE jediný (Dt 6:4). Je to pravda, kterou potvrdil Pán Ježíš Kristus (Mk 12:29).

2. Jeden Bůh vystupuje v osobě Otce, Syna a Ducha svatého (Mt 28:19).

3. Boha (Otce) nikdo nikdy neviděl. Porovnejte: J 1:18 a 1. J 4:12.

4. Bůh se nejdokonaleji zjevil na světě v osobě Syna – Pána Ježíše Krista (1Tm 3:16, Lk 1:68)

Apoštol Pavel v 1K 12:3 píše: *Proto vám oznamuji, že žádný, kdo mluví v Duchu svatém, neřekne „Ježíš je proklet“, a nikdo nemůže říci „Ježíš je Pán“, jedině v Duchu svatém. Títul „Pán“ náleží Bohu. Když uvažujeme o osobě Pána Ježíše Krista podle Písma, dojdeme k těmto závěrům:*

1. Pán Ježíš Kristus zaujímá taková postavení a tituly, které zaujímá Bůh (Otec).

- a) je věčný
- b) všemohoucí
- c) vševědoucí
- d) všudypřítomný

2. Ježíš Kristus tvrdí, že je jedno s Otcem.

3. Kristus tvrdí, že je Bohem.

4. Ježíš tvrdí, že víra v Otce (závisí) od víry v Syna.

5. Ježíš přijímá chválu, která náleží toliko Bohu.

6. Ježíš sedí na pravici trůnu Božího

7. V Novém zákoně se setkáváme s modlitbami, které směřují k Pánu Ježíši Kristu.

8. Pán Ježíš odpouštěl hříchy a to může učinit jen sám Bůh.

9. Ježíš Kristus je Synem Božím zrozeným, ne stvořeným (J 1. kap).

10. Kristus jako Mesiáš předpovězený skrze proroky přišel na zem v lidském těle, aby vykoupil hříšníky. Tedy Židy, a pohany (Ř 1-3. kap).

11. Novozákonní pisatelé vyjmenovávají osoby: Otce, Syna a Ducha svatého, aniž by přednostně umísťovali do čela jednu z osob.

12. Pán Ježíš si přivlastňuje starozákonní Boží jména ke své osobě. Slova užívaná v uvedených textech: „učiňme“, „náš, nám, my, ...“ atd., vystupují v množném čísle, ukazují na vztah Otce, Syna a Ducha svatého (na Trojici Boží). Viz např. Gn 1:26.

13. Pán Ježíš Kristus před svým nanebevstoupením vzkázal učedníkům: *„Jděte do celého světa, křtěte je ve jméno Otce, i Syna i Ducha svatého.“* Z textu je vidět, že jde o jedno jméno, v němž je zahrnuta Boží trojedinost.

Podívejme se nyní ve světle Slova Božího na tyto závěry a výpovědi ohledně osoby Pána Ježíše Krista. Citovaná místa si vyhledejte v Bibli.

1. Božské tituly Pána Ježíše Krista:

a) Kristus je věčný (Mi 5:1,2; Iz 9:4,5,6; J 6:47; J 17:5; Žd 13:8; 2 Pt 1:11)

b) Kristus je všemohoucí (Ž 33:6; Mt 28:18; Zj 1:8, 4:8, 5:5)

c) Kristus je vševědoucí (J 1:48, 2:24-25, 16:30)

d) Kristus je všudypřítomný (Mt 28:20, 18:20; J 14:23)

Výše jmenované tituly a vlastnosti, to jest: věčnost, všemohoucnost, vševědoucečnost či všudypřítomnost se projevují jako vlastnosti a tituly Otce a Ducha svatého.

2. Pán Ježíš Kristus tvrdí, že je jedno s Bohem – Otcem:

Jan 1:18, 10:29,30,33,38, 14:11, 10:20, 16:15, 17:11

3. Pán Ježíš Kristus tvrdí, že je Bohem:

Iz 9:6; Mt 26:64; J 1:1,18, 5:18, 10:33, 20:28; Ř 9:5; F 2:6; Ko 1:19; 2:9; 1Tm 3:16; Tt 2:13; Žd 1:8,9,3; 1J 5:20; Zj 1:8, 4:8

Ježíš Kristus Nazaretský se zbavil z vlastní vůle vznešenosti, cti a chvály, vydal svůj život (J 10:11), avšak nezůstal zbavený božství.

4. Pán Ježíš Kristus tvrdí, že víra v Otce je závislá (je totožná) na víře v Syna:

J 5:23, 6:40, 15:23, 14:6, Mt 11:27, 1J 2:23, 1J 4:15

Ze jmenovaných míst je jasné, že není možné přijmout Boha jako Otce bez Syna.

5. Pán Ježíš Kristus přijímá od lidí chválu, náležející toliko Bohu:

Dovoluje lidem, aby se Jemu klaněli jako Bohu. Ve Starém zákoně Bůh zjevil vyvolenému národu, aby nevzdával chválu jiným falešným bohům (Ex 20:3, Iz 42:8,11). Dokonce přikázal dávat sobě chválu a úctu náležející toliko Bohu (J 5:23, 9:38; Mt 24:30, 28:9; J 17:5, 20:28; Lk 24:52; Sk 7:56-59, 9:6, 19:17; 1 K 2:8; 2 Te 1:22; Tt 2:13; 2 Pt 3:18; Jk 2:1; Zj 1:17-18, 5:12,13,14

Z uvedených textů je jasné, že Pán Ježíš Kristus přijímá slávu a čest, která náleží Bohu Otci. Pán Ježíš Kristus není stvořeným, (jak tvrdí někteří – Svědkové Jehovovi, Muslimové), proto-

že Bůh zakázal vzdávat slávu a čest stvořením (Ř 1:25). Ježíš je jednorozený, ne stvořený, a to je podstatný rozdíl (J 1:14, J 3:16, viz bod 10).

6. Pán Ježíš Kristus sedí po pravici Boha Otce:

Ž 110:1; Mt 26:64; Mk 16:19; Sk 7:55,56; Ef 1:20; Ko 3:1; Žd 1:3, 8:1, 10:12; Zj 3:21, 4:2, 5:6, 22:1,3)

Zda Bůh, který řekl: „*Chvály své nikomu nedám*“ (Iz 42:8), by se dělil o svůj trůn se stvořením? Z uvedených textů vyplývá, že Ježíš Kristus je božská osoba, která přijímá stejnou čest sedíc na trůnu Božím jako Otec. Proč Ježíš řekl: „*Aby všichni ctili Syna jako cť Otce?*“ (J 5:23 – viz: 1J 2:22,23)

7. V Novém zákoně se setkáváme s modlitbami, které směřují k Pánu Ježíši Kristu:

J 14:13,14, 20:28, Sk 3:6, 7:59,60; 1K 1:2; 1J 5:14; Ř 10:13; Zj 6:10

Pán Ježíš Kristus mohl jako Bůh přikazovat, aby se věřící modlili k němu, jak vidíme Štěpána, jednoho z prvních křesťanů, který měl naději v Ježíši Kristu a modlil se k němu. K této modlitbě vedl Štěpána Duch svatý, protože čteme, že byl plný Ducha svatého (Sk 7:55-59,60).

8. Pán Ježíš Kristus odpouští hříchy jako Bůh:

Ve Starém zákoně je zjeveno a řečeno, že hříchy může odpustit toliko sám Bůh. (Ž 130:4 viz Ž 51: 3-12; Iz 43:25) Na ty verše se Židé odvolávali, když Jej vinili z bludařství a rouhání. Ježíš Kristus měl moc odpustit hříchy, které může odpustit jedině Bůh. Ježíš Kristus měl moc odpustit hříchy, protože byl Bohem zjeveným v lidském těle (Mt 9:6; Mk 2:5; Lk 7:48; Ef 1:8; Ko 2:14) po svém vzkříšení a nanebevstoupení (Sk 10:42,43).

9. Pán Ježíš Kristus je Synem Božím, zrozeným a jednorozeným, ne stvořeným:

Ž 2:7; Sk 13:33; Žd 1:5

Ale zda se Bůh může zrodit? Viz Jan 1:18; Iz 66:9. Již jeho narození svědčí o jeho Božství. Bůh zrodil Boha.

18 ZÁPAS O DUŠI

Mimo Ježíše Krista nikdo nebyl tak zrozený. (Žd 1:5) Člověk může zrodit toliko člověka, nemůže zrodit osoby, či bytosti nižšího řádu, než je sám. Taktéž Bůh zrodil Boha a tudíž je Ježíš Kristus Bohem, o čemž On sám svědčí. Kristus je od věčnosti zrozený a tudíž je věčný. Ve věčnosti se nepočítá čas. Prorok Izaiáš Jej nazývá Otcem věčnosti. Iz 9:5,6. Ježíš sám ve velekněžské modlitbě vyznává, že byl Bohem Otcem milován ve věčnosti před ustanovením světa, procesem stvoření (J 17:24, viz bod 24.) Pán Ježíš je také jednorozeným Synem (J 1:14, 3:16)

10. Svět byl stvořen skrze Ježíše Krista a byl stvořen pro něj:

J 1:1-4; Gn 1:1; Ko 1:16,17; Žd 1:9-12, srovnej s Ž 102:25-28. Srovnej si tyto dva texty: J 1:1-4 a Ž 33:6

11. Bůh Otec nazývá Syna Bohem:

Žd 1:8

12. Bůh Otec pomazává Boha Syna:

Žd 1:9; Iz 61:1-3 srovnej Lk 4:14-21; Iz 11:2

13. Ježíš je Kristus, Mesiáš, pomazaný od Boha Otce:

Sk 2:36; Žd 1:9; Lk 4:14-21; J 4:25, 26; 1J 5:1

14. Pán Ježíš osobně potvrzuje, že je Boží Mesiáš:

a) Samaritánce J 4:25,26

b) učedníkům Jana Křtitele

Mt 11: 2-6

c) Bůh Otec to zjevuje Petrovi Mt 16:15-17; Jan 6:69 a všem učedníkům Sk 2:36

15. Ježíš z Nazaretu je pravý Bůh a Život věčný:

J 6:47; 1J 5:20 b

16. Pán Ježíš jako Bůh a slíbený Mesiáš přijde v těle: Nejpozoruhodnější verš v Bibli říká:

- ◆ *Nebo tak Bůh miloval svět, že syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný. (J 3:16)*

To znamená, že Bůh navštívil lidstvo v osobě svého Syna, nebo-li zjevený zůstal v lidském těle. (Lk 1:68; J 1:14; Ko 2:9; Fp 2:6,8; 1 Tm 3:16; Žd 2:17)

17. Novozákonní pisatelé jmenují Otce, Syna, Ducha v různém pořadí, ale vždy spolu a na stejné úrovni:

Mt 28:19; 2K 13:13; Ef 4:4-6; 1 Pt 1:2; 1 J 5:7

Z těchto citátů vidíme, že v prvním případě je jako první vyjmenovaný – Otec, v druhém případě Pán Ježíš Kristus, a v třetím osoba Ducha svatého. Různé pořadí podle pisatelů novozákonních knih bylo normálním jevem, když pamatujeme na slova Pána Ježíše: „*Já a Otec jsme jedno ...*“ (J 10:30)

18. Pán Ježíš Kristus si přivlastňuje Boží starozákonní jména:

Ve Starém zákoně bylo jedno ze jmen zjevené Mojžíšovi JAHVE (Ex 3:13-14). Bylo zjevené v hebrejštině ve slovech: „ehje aszerehje“ což znamená: „JSEM, KTERÝ JSEM“. V Novém zákoně těmto hebrejským slovům odpovídá fecké slovo „ego eimi“, což unámená: „JÁ JSEM“. Tohoto výrazu užívá Pán Ježíš, když mluví o sobě. Například: Jan 8:12,24,28. Nebyla to obyčejná slovní fráze, protože se při vyslovení těchto slov demonstrovala Boží moc, což dosvědčuje skutečnost, že vojáci, kteří přišli Ježíše zatknout, padli na zem (J 18:6-8). Toto Boží jméno JHWH viselo dokonce na kříži (viz bod 25 níže). Toto slovo Já jsem (JHWH) vyslovil v posledních pokynech učedníkům před svou smrtí v souvislosti s jejich posláním světu (Mt 28:20) a vyslovil je po svém vzkříšení před nanebevstoupením (Lk 24:39). To jméno, které vyslovil Pán Bůh v keři (Ex 3:14).

Pán Ježíš zjevoval svou Božskou moc v souvislosti se svým prohlášením: JÁ JSEM vícekrát, například:

a) Dosvědčuje své mesiášství (J 4:26)

b) Dosvědčuje, že je od Otce (J 5:43)

c) Chodí po vodě (J 6:20)

d) Vyzývá k víře ve svou osobu, která zachraňuje od zahynutí v důsledku hříchu. Jan 8:24 – tuto výzvu může konat Bůh.

e) Prorokuje o svém ukřižování – povýšení Syna člověka (J 8:28)

f) Židy rozhněvá prohlášením, že byl dříve než Abraham (J 8:58)

g) Demonstruje své božství mocí, takže nepřátelé padají na zem (J 18:6-9, viz bod 20.)

19. Plné jméno Kristovo zní: Pán Ježíš Kristus:

Ef 1:2,3 – Židé se nemohli smířit s faktem, že Ježíš (člověk) se činí Pánem. I za to (v jejich pojetí bludu) Ho chtěli ukamenovat (J 5:18, 10:33; Mt 26:63-65).

20. Mimo jiné PÁN Ježíš Kristus užival takových obrazů, které se hodily jen na Boha:

V souvislosti se svými tituly, atributy a duchovními obrazy na svou osobu je v Janovi sedm míst, ve kterých Ježíš prohlašuje: „*Já jsem*“ tedy: JHWH (viz bod 18).

1. chléb života (J 6:35,41,51)
2. světlo světa (J 8:12)
3. dveře ovcí (J 10:7)
4. dobrý pastýř (J 10:11 srovnej s Žalmem 23:1)
5. vzkříšení a život (J 11:25)
6. cesta, pravda a život (J 14:6)
7. vinný kmen (J 15:1)

Dále prohlašuje: „*Já jsem Mesiáš*“ (J 4:25-26). Nejvíce popudil Židy proti sobě, když prohlásil: „*Dříve než Abraham byl, JÁ JSEM*“ (J 8:58). Vyznání Ježíšovo před židovským sinedriem, že je Kristus, Syn Boží (Mt 26:63) a že od toho času bude sedět na pravici moci Boží (Mt 26:64) byla korpus deliktů soudu a smrti.

21. Pán Ježíš Kristus má následující tituly:

Kristus, Mesiáš, Spasitel, Vykupitel, Předivný, Otec věčnosti, Kníže pokoje, Rádce, Svědek víry, Slovo Boží, Pravda, Světlo světa, Cesta, Dobrý pastýř, Prostředník, Nejvyšší kněz, Vůdce a dokonavatel naší víry a spasení, Náš orodovník, Syn Boží, Jednorozený Syn, Bůh mocný, Bůh Spasitel, Obraz Boží, Pán, Pán všeho, Král Králů, Pán Pánů, Král svatých, Věrný Pravý, Alfa a Ome-

ga, První a Poslední, Pán chvály, Blahoslavený, Jediný vládce, Beránek Boží, který snímá hříchy světa, Král izraelský i židovský, Kníže života, Syn Davidův, Růže saronská, Hvězda jitřní, Bůh pravý a život věčný, Lev z pokolení Judova, Pravice Hospodinova, Počátek a konec, atd.

Tyto tituly, vymezení, úřady a atributy mohou patřit jen Božské osobě. (Poznámka: Soubor témat Krista jsem sepsal chronologicky, je jich více než dnů v roce. Spolu s našimi tituly v Kristu a s místy výskytu v Bibli jsou zájemcům k dispozici v psané formě. Zájemci si o ně mohou napsat na uvedený E-m)

22. Pán Ježíš nenapomenul lidi, kteří Ho označovali veřejně jako Boha:

Pokud by nebyl Bohem, nedovolil by lidem, aby vůči jeho osobě používali tento titul (Lk 7:16; J 20:28).

23. Dokončíme tuto biblickou studii několika srovnáními víry, která se vztahuje ve Starém zákoně a vztahuje se na osobu Boží, kterou Písmo (Slovo Boží) vztahuje na Krista, Syna Božského:

- a) Bůh: Gn 1:1,2, viz: Ko 1:15-17; Iz 35:4, 44:8, 45:22,23, 48:12
- b) Kristus: J 1:3, J 4:25,26; Sk 4:12; Ř 10:9-13; 1 K 3:11, 10:4; 1 P 1:11; 1 J 4:3,5:1; Zj 2:8

Bible hovoří o Duchu svatém, že On vychází z Otce i Syna (Ř 8:5). Z výše uvedených srovnání vidíme, že Kristus by nemohl vztahovat starozákonní výpovědi na svou osobu, kdyby byl Božím stvořením, jakými jsou andělé a lidé. Avšak Ježíš Kristus je Bohem, zřekl se nebeské slávy (F 2:6-11), přijal podobu a stav člověka. „*Připodobnil se bratřím*“ (Žd 2:17), aby mohl vykoupit lidský rod z hříchu a smrti. Přišel, aby smířil člověka s Bohem a Svým Otcem. 2K 15:19)

24. Pán Ježíš byl před stvořením ve věčnosti s Bohem Otcem:

Mnoho lidí se pozastavuje nad osobou, životem a dílem Ježíše Krista a omezují se jen na úvahy nad jeho pozemským (dočasným) životem. Avšak

20 ZÁPAS O DUŠI

Bible hovoří, že Kristus je věčný, nazývá ho Otcem věčnosti (Iz 9:6). Odtud plynou mylná pojetí, protože mnoho lidí vidí jeho život jen z jednoho úhlu a tedy jednostranně. Proto se nemáme zamýšlet jen nad ním – jeho prací a životem – a zužovat (oklešťovat) jeho bytí pouze na oblast Ježíšova života na zemi. Musíme brát ohled na existenci před jeho příchodem na zemi (J 17:5). Ježíš, Boží Syn, byl ve věčnosti, jak o tom sedmkrát svědčí Písmo:

1. Byl milován Otcem (J 17:24) To svědčí sám Ježíš osobně ve velekněžské modlitbě (J 17).
2. Byl ve slávě Otce (J 17:5) Osobní svědectví Ježíše.
3. Ve věčnosti existoval Božím způsobem a před vtělením byl ROVEN BOHU (Fp 2:6)
4. Byl určen k zabití ve věčnosti jako Beránek (Zj 13:8)
5. Byl vybrán jako zástupný Beránek (k obětování za nás hříšné) 1Pt 1:19,20)
6. My jsme byli před založením světa vyvoleni v něm (v Ježíši Kristu), abychom stáli před Bohem svatí, jako synové k chvále (Ef 1:4-6).
7. Naše jména byla napsána ve věčnosti do knihy života Beránka (Zj 13:8, viz Zj 20:15). My sami jsme byli Bohem Otcem vyvoleni před stvořením (viz J 17:5; F 2:6). Také musíme vidět jeho práci nad národem vyvoleným (1K 10:4; Žd 11:24-26), také jeho dokončení díla vykoupení a vyvýšení (Fp 2:9-11).

V knize Přísloví jsou místa, která hovoří, že Pán Bůh skrze moudrost formoval svět a moudrost byla ustanovena před stvořením země (Př 8:1, 22,23). Moudrost je jeden z atributů Syna ve Starém zákoně. Proto do věcí Božích nemůžeme proniknout lidským rozumem (Ř 11:34; 2 Pt 1:19-21). Poznat můžeme pouze to, co nám Bůh skrze Ducha svatého zjeví (1K 2:10-11) „Proto nikdo nemůže říci: Ježíš je Pánem, – pouze vedený Duchem svatým“. (1K 12:3b)

25. Boží jméno JHWH viselo na Golgotském kříži.

Už v hořícím keři zjevil své nevyslovitelné jméno. Odtud je jeho jméno JHWH. To jméno se nesmělo ani vyslovit. Pouze velekněz ve svatyni mohl toto jméno vyslovit a to jen jednou v roce. A toto nevyslovitelné jméno: *Já jsem*, které mohlo být vysloveno jen ve svatyni svatých, viselo na kříži na Golgotě. Kvůli tomu Židé žádali Piláta, aby to nedával nad hlavu Ježíše na kříži. Pán Ježíš je Beránek Boží, určený k zabití před ustanovením světa (Zj 13:8; 1Pt 1:19,20). On jediný byl hoden, aby vešel do svatyně svatých, aby nás – tebe a mne, smířil s Bohem. Na kříži visel nápis ve třech jazycích: hebrejsky, řecky a latinsky (J 19:19-22). Hebrejsky bylo napsáno: „Ješua Hannocrú Umelech Hajjehúdím“. Z řeckého textu čteme doslovně: „*Ježíš, ten Nazaretský, ten král těch Židů*“. Začátečnickými písmenými nápisy v hebrejštině dostaneme nejsvětější jméno Boží: JHWH. (Transkripce písmene „ú“ je hebrejské písmeno „w“) Tím proklamoval Bůh Otec před Židy a před celým světem: To je Boží Beránek, který nese hřích celého světa. Tak o tom svědčil Jan Křtitel na počátku Ježíšovy misie (J 1: 29).

26. Hebrejský význam jména Ježíš je Jehošua, což znamená: Bůh, který vysvobozuje (Mt 1:21).

27. Ve Starém zákoně je několik míst, o příchodu andělů ku pomoci lidem Staré smlouvy.

Na některých místech je autorita poslušnější, než mohou mít služební duchové (Žd 1:14). Zde dochází k tomu, že je lidé označují jako samého Hospodina. Protože Boha Otce nikdo neviděl a nemůže vidět, jde o zjevení Božího Syna ve starozákonní době Božím služebníkům ve viditelné podobě.

a) Abraham viděl tři muže (!) a oslovil je: *Pane můj ...* (Gn 18:3,27). Tato „návštěva andělů“ dostává jinou rovinu, když čteme: *HOSPODIN řekl Abrahamovi ...* (Gn 18:13,20). Ne,

nebyli to obyčejní andělé. Hospodin přišel osobně v Synu Božím k Abrahamovi před svým vtělením (J 1:14; Ga 4:4)

b) Jozue viděl anděla Hospodina, a ten jej vyzval, aby před ním kul obuv, jako Mojžíš u hořícího keře (Joz 5:13-15, srovnej: Ex 3:4,5).

c) Gedeon dostal návštěvu s mimořádnou mocí, která jej oslovila: „*Hospodin s tebou...*“ Písmo dále určuje: „*Tedy řekl jemu Hospodin...* – tedy ten anděl byl jen nižší posel či sám Syn? Také Gedeon od něj žádal přímo znamení, které by služební duch Boží nemohl naplnit. Proč ten, který se jednou popisuje jako anděl Boží, je podruhé jako samotný Bůh? (Soud 6:11-17)

d) kněz Jozue měl vidění anděla mimořádné autority, který měl jako Bůh moc kněze očistit a obnovit jeho autoritu a úřad kněze. Tuto autoritu může mít jen Bůh, ne anděl (Za 3:1-10). Také tento Posel je vzápětí titulován jako Hospodin a mluví v autoritě, kterou má jen Bůh (viz verše: 2,7,10)

Dále se ptáme: Kdo se ukázal Hagar? (Gn 16:10-13) Mojžíšovi v ohnivém keři jako ten, kdo se představuje jako „*Já jsem?*“ (Ex 3:6,14) viz body: 18,20,25. Kdo to byl ve Fanuel, o němž Jákob řekl: „*Viděl jsem Boha tváří v tvář a zachována je duše má...*“ (Gn 32:30 viz: Gn 32:24-30). Kdo se zjevil Manue a jeho manželce (rodiče Samsona), že před ním padli na zem? (Sd 13:9-25). Ta žena řekla: „*Jistě my zemřeme, neboť jsme Boha viděli...*“ (Sd 13:22). To jsou jen známá místa v Písmu.

28. První titul Pána Ježíše v Novém zákoně, na který se Písmo odvolává v souvislosti se Starým zákonem, je IMMANUEL, nebo-li: „*S námi je Bůh*“ (Iz 8:8,9; Mt 1:23).

29. Důkazem božství Pána Ježíše je jeho obět' na kříži, kde zvoláním „*dokonáno jest*“ dovršil krevní smlouvu a zahladil viny, zlořečení a nemoc lidstva. To může učinit jen

Bůh (J 1:29, 3:16, 19:30; Ř 5:6-11 atd.).

30. Důkazem božství Pána Ježíše Krista je jeho vzkříšení z mrtvých a naněbevstoupení zpět do Boží slávy (Mt 28, Mk 16, Lk 24, Sk 1,1 K 15:3-4).

31. Historickým a přítomným důkazem božství Pána Ježíše Krista je naplnění všech biblických proroctví zjevných proroky Staré smlouvy:

Jejich sepsání jsou známá z jiných Kristologických studií. Tento fenomén božství Krista nemá u jiných osob obdoby. Je božsky jedinečný. Konečně historické a přítomné důkazy božství Pána Ježíše jsou jeho divy a zázraky, jeho moc uzdravovat, vymítat demony a osvobozovat. Především skutečnost, že křísil mrtvé (Mt 12:15, J 11:25-44, Lk 7:11-16). Ne náhodou byl v Naim lidmi proklamován jako Bůh. V přítomné době i my lidé 21. století svědčíme o autentické události a demonstraci Ježíšova božství ve svých životech a svědčíme z osobních zkušeností, to co bylo pro Jana Křtitele dosvědčením Ježíšova božského Mesiánství (Mt 11:5). Proto máme naplňovat novozákonní výzvu ke svědectví v moci Ducha svatého lidem v přítomné době (Sk 1:8 srovnej: Iz 12:4). Největší a osobní důkaz o božství Pána Ježíše je změna našeho života a jeho odpověď na naše osobní modlitby za jednotlivce, rodiny a národy. To může činit jen živý a pravý Bůh.

32. Z osobního studia epištoly Titovi jsem byl osloven titulem:

„*Spasitel Bůh*“. Je jasné, že se zde zjevuje, že Spasitelem je Ježíš Kristus (Tt 3:6). Na čtyřech místech textu Timoteovi Pavel zdůrazňuje božství Ježíše titulem: „*Spasitel Bůh*“. Spojuje jasně i pro nás tyto dva pojmy, aby ukázal, že se týkají jedné osoby, Pána Ježíše Krista: (Tt 1:3, 2:10, 2:13, 3:4). Spasitel Pán Ježíš Kristus je Bůh. Končím textem, který nejjasněji tuto vazbu dokazuje:

22 ZÁPAS O DUŠI

- ♦ ... v očekávání té požehnané naděje, totiž slavného příchodu našeho velikého BOHA A SPASITELE JEŽÍŠE KRISTA.

Amen

Výčet argumentů a důkazů pro božství Pána Ježíše Krista není pochopitelně úplný. Dělí se na přímé důkazy, například přímé prohlášení Ježíše, že je rovný Bohu Otcí (J 10:30) a na nepřímé, například skutečnost, že dovolil lidem se jemu klanět (J 20:28, Zj 1:17) atd. Sami si najdete další přímé a nepřímé důkazy z Písma. To ovšem nestačí. Vejděte do chvály a vyzývejte jeho jméno biblickým způsobem. Jmenovaná místa Písma jsou podkladem pro osobní adoraci božství Pána Ježíše Krista a pro modlitební skupiny. Zpracováno z různých pramenů

Václav Lamr

christ.art@seznam.cz

EVROPSKÉ HODNOTY?

Pojem, který nemám rád

Téma evropských hodnot je, po pravdě řečeno, pro mne zajímavé, neboť já je popírám. Čas od času se v politice objevují hesla, slogany, výrazy, které jistou dobu ovládají politickou diskusi, a když se takový fenomén objeví, je dobré se zamyslet, co vlastně znamená.

Tvrdím, že výraz „evropské hodnoty“, který se objevil poměrně pozdě (až v posledních dvaceti letech), je náhražkou. Je to takové kompromisní řešení, něco, s čím by mohl každý souhlasit, nikdo by proti tomu nemohl nic říci právě proto, že je to termín poněkud bezobsažný.

Evropa na čtyřech kopcích

Chceme-li se podívat na hodnoty, na kterých byla Evropa budována a z nichž z valné části dosud žije, musíme se vrátit daleko do minulosti. Použili-li slavnou formulí, označil bych kořeny

Evropy za tzv. „čtyři kopečky“, „kopce“, na kterých je Evropa duchovně vystavěna. Je to za prvé hora Sinaj (která samozřejmě ani není v Evropě – je součástí Egypta), kde, jak je známo, bylo Mojžíšovi předáno Desatero. Od toho se odvíjí celá židovská tradice. Pak je to kopec Golgota v Jeruzalémě, kde oběti Ježíše Krista začíná křesťanství, které ovšem do jisté míry vyplývá právě z židovského náboženství, z židovského pojetí jednoho Boha. Nicméně Nový zákon je v několika věcech zlomový. A pak jsou tu další dva – spíše „světské“ – kopce. Jsou to jednak Athény, kde se vyvinula základní myšlenka demokracie. Když přijedete do Athén a vidíte trosky krásného chrámu na Akropoli, uvědomíte si, že bez Athén, bez myšlení jónských filosofů, bez toho, co se v dialektickém vztahu mezi Athénami a Spartou vyvinulo v politické myšlení v Řecku, bychom celou politickou filosofii neměli. Čtvrtý „kopeček“ pak je Kapitól v Římě, neboť římská říše vlastně již za doby republiky vyvinula myšlenku práva jakožto základu státu, což před tím nebylo tak úplně jasné a přesně formulované. Za evropskou právní soustavu tedy vděčíme římským filosofům a státníkům a pozděně římským právníkům.

Toto jsou tedy ony čtyři „kopce“, na kterých je celé naše myšlení postaveno. Pak nastala hluboká krize v době stěhování národů a později, ve středověku, se hlavním základem evropského myšlení stalo křesťanství. Nicméně poměrně brzy, už v renesanci, ale i před ní, začíná objevování celé myšlenkové soustavy antiky, a to je klíčový zlom v evropském vývoji. Nesmíme také zapomenout, že mnohé z antické filosofie se v našem myšlení udrželo díky arabské kultuře – k prvnímu přenosu řecké filosofie po zániku římské říše v raném středověku došlo prostřednictvím arabských filosofů, arabských spisovatelů ve Španělsku i jinde, kteří nám toto dědictví uchovali a předali.

Reformace a osvícenství

Poměrně brzy, přibližně dvě století od začátku renesance v Itálii, přišel další zlomový bod – reformace. Církev ve středověku podlehla hluboce světským vlivům, touze po moci a penězích, její dekadence byla opravdu pozoruhodná. Začíná tedy reformace, jejíž předzvěstí bylo i naše husitství, na které se odvolává i Martin Luther. A díky Lutherovi v Německu a Kalvínovi ve Švýcarsku nabírá křesťanství nový dech. V reakci na to je tridentským koncillem ustanoven jezuitský řád a nastupuje jakási katolická renesance, která se někdy trochu nesprávně nazývá protireformací. Bylo to nové probuzení ducha v katolické církvi, a právě ono soupeření těchto dvou myšlenek (reformace a katolické reakce na ni) určovalo život v Evropě po dalších zhruba tři sta let. A konečně, dalším významným hodem v evropském vývoji je osvícenská doba ve druhé polovině 18. století, kde se – hlavně ve Francii – začíná objevovat kritický postoj ke všemu, co zde existovalo, především ke křesťanské víře. Objevují se částečně antické myšlenky, mluví se o lidských právech a vše vyústí ve Francouzskou revoluci, kterou pak následují mnohé další revoluce po celé Evropě, v Rusku apod. Musíme si tedy uvědomit, že jak renesance, tak reformace nejsou představitelné samy o sobě; musíme je vidět v kontextu dialogu, v kontextu střetnutí s křesťansko-židovským dědictvím, které zde bylo zakouřeno. Po pravdě řečeno, i ony revoluční myšlenky vycházejí hluboce z křesťanství. Myšlenky Karla Marxe a ostatních myslitelů francouzských a anglických nemůžeme pochopit, pokud nevíme, že tyto lidé patřili ke generaci, která chodila každou neděli do kostela (ať už to byl kostel luterský, reformovaný nebo jiný). V takovém prostředí tyto lidé žili, takovéto prostředí ony střety a reformní hnutí vyvolalo, takovéto prostředí dalo vzniknout tomu, co dnes představuje západní a střední Evropa.

Východ a Rusko

Nesmíme však zapomenout na další důležitý jev: od 12. století existuje rozdělení církve mezi Cařihradem a Římem, což původně nebylo a dodnes není věcí věrouky (víme, že pravoslavná a katolická věrouka jsou z 95 % totožné); byl to spor o to, kde má být centrum církve – zda to bude starý Řím, kde sídlil papež, nebo „Řím“ nový, kde sídlil patriarcha cařihradský. Skutečnost, že v jeho důsledku došlo k rozdělení církve, určovala osud celé východní Evropy a všech jejích zemí – dnešního Ruska, Ukrajiny, kavkazských zemí, Bulharska, Rumunska, Řecka a dalších, v nichž působila pravoslavná církev. Navíc došlo k další události. Rusko bylo podrobena mongolskými vojsky a Čingischán a jeho synové a vnuci, kteří měli neobyčejné vojenské nadání a výbornou organizaci, ovládli svět od Pekingu až po polské hranice. Tím začíná oddělení vývoj. Zatímco ruská knížectví byla před vpádem Tatarů naprosto srovnatelná s ostatními evropskými státními útvary (ať to byl přemyslovský stát u nás, piastovský v Polsku, uherský nebo skotský) a zatímco kyjevská knížata si běžně brala za ženy dcery vládců ze západní Evropy a dcery kyjevských knížat se naopak provdávaly třeba až do vzdáleného Skotska, najednou je toto vše přerušeno a v ruském prostoru nastává na dlouhou dobu zcela jiný vývoj.

Pod tatarským vlivem se také vyvinul specificky ruský způsob vládnutí, který byl převzat z Asie. Na rozdíl od západní Evropy končí tatarským vpádem v ruských zemích feudální zřízení – tedy stav, kdy moc a majetek jsou propůjčeny jako léno (feudum), což je jakýsi vzájemný závazek mezi pánem a vyšší mocí (ať to byl král, císař nebo papež, či dokonce Bůh). Na konci tatarské nadvlády je vše majetkem vladaře. Pod tatarskou nadvládou se velkokníže moskevský zmocnil teritorií všech ostatních ruských knížat a od té chvíle je

24 ZÁPAS O DUŠI

---

neomezeným pánem v míře, která neměla v tehdejší Evropě obdoby.

Rusko se poprvé na evropském jevišti objevilo v 16. století a první vyslanci, kteří přicházejí do Moskvy, o něm s úžasem referují. Zachoval se slavný dopis Ivana Hrozného královně Alžbětě, první anglické královně, která byla silnou vládkyní – porazila Španěly a vládla velice úspěšně. Úspěšné byly i vztahy mezi ní a carem, ale v jednu chvíli jí car píše: až doposud jsem se s tebou stýkal jak rovný s rovným, ale nyní jsem zjistil, že mi nejsi rovná, protože se musíš před každým svým politickým rozhodnutím poradit se svými sedláky (tak označoval anglický parlament), kdežto já jsem samoděržavný, jsem samovládce a ve své zemi vládnou neomezeně.

A zde začíná onen veliký rozdíl v myšlení mezi Západem a Východem – i když na Západě v 17. století má panovník velmi silnou moc, stále ještě je vázán přísahou a zákony. Jak známo, velký Ludvík XIV. byl téměř absolutním monarchou, nicméně práv provincií, reprezentovaných burgundským či provensálským sněmem a stavy, se dotknout nemohl; v Rusku byl však opačný přístup samozřejmostí. Nastává tedy jistý rozpor, umocněný navíc ještě tím, že ani reformace, ani renesance, ani osvícenství do východní Evropy nedorazily – osvícenství pouze v jisté míře až na přelomu 18. a 19. století díky tomu, že někteří Rusové přišli studovat do západní Evropy, a protože se na Balkáně a v Rusku objevili francouzští emigranti. Reformace pak neměla vliv vůbec žádný, ta se zastavila na polské hranici. Jistý rozdíl pak existuje mezi Chorvatskem a Srbskem – přestože tyto národy měli společný jazyk, jedni se dostali pod tureckou nadvládu (Srbové), druzí (Chorvati) zůstali pod ochranou Rakouska. Tím se v těchto zemích zachoval naprosto odlišný právní systém a vyvinul se i zcela jiný styl myšlení.

Nový svět

V Evropě se mezitím, hlavně v Anglii a v Nizozemí, reformace rozdělila na dva velké směry, což už bylo naznačeno i v reformaci naší, a sice v rozdílu mezi husitským způsobem myšlení a mezi myšlením českých bratří (kteří pak také měli velký vliv přes Ochranov a německé misionáře až daleko na západ Evropy). To se projevilo v rozdílu mezi tzv. „high church“ (oficiální státní anglikánská církev) a „low church“ (což bylo v Anglii spíše pejorativní označení pro další reformované církve existující mimo státní anglikánskou církev).

Do Ameriky, která byla původně jen anglickou kolonií, se v 17. a 18. století uchylovali především tzv. „pilgrims“, tedy ani ne tak zástupci veliké oficiální anglikánské církve, velkých a mocných rodů, jako spíše chudí lidé, kteří se právě onou oficiální anglikánskou církví cítili utlačováni a kteří byli pod vlivem reformátorských myšlenek – oněch „low church“, tedy různých hnutí, jež měly nejbliže k našim českým bratřím.

Z tohoto prostředí zase vyrůstá základní myšlení anglické společnosti, tedy myšlenky, které stály u zrodu Spojených států, povstání proti anglickému králi, odmítnutí anglické nadvlády bez zastoupení lidu a mnohé další. Právě myšlenky anglických puritánů, kteří proudili hlavně do Ameriky, jejich kritický postoj vůči státu, králi a královské administrativě daly základ pro vznik Spojených států. Vidíme to dobře, čteme-li si myšlenky otců zakladatelů.

Na tomto základu jsou tedy Spojené státy americké zbudovány a jistý omezený rozdíl mezi USA a jejich základním myšlením a myšlením evropským spočívá právě v tom, že americké myšlení bylo v mnohem větší míře ovlivněno myšlením evropských církevních disidentů (disidentů vůči oficiální anglické církvi), myšlením lidí, kteří přišli i z Nizozemí a z velké části i z Německa. Nemáme totiž zapomenout, že velký počet imigrantů do USA pocházel

z Německa – je známo, že když byly USA založeny, probíhala velká diskuse, zda bude úředním jazykem angličtina nebo němčina. Vliv této německé imigrace byl tedy mnohem větší, než si později USA, které mezitím jako oficiální jazyk přijaly angličtinu, byly ochotny připustit. To vše ovlivnilo americké myšlení s dopadem do dnešních dnů.

Když se zamyslíme nad tím, jaký vliv má na dnešní americkou administrativu právě myšlení na jihu Spojených států žijících potomků všech oněch disidentských církví z Evropy, zjistíme, že toto dědictví ovlivňuje dodnes například politiku USA vůči Izraeli: je to třeba představa, že Izrael je zaslíbenou zemí Židů a že je úkolem USA převést ji ve skutečnost. Výrazem tohoto způsobu myšlení je i stav, kdy demokratické zřízení do jisté míry přejímá úkol téměř náboženský: podobně jako si v 19. století misionáři mysleli, že musí domorodce na celém světě přesvědčit o výhodách křesťanství, je nyní třeba přesvědčit i ostatní země o výhodách demokratického zřízení. Odtud pochází ono vidění spravedlivého světa a všechny tyto myšlenky tedy mají svůj původ v Evropě.

Evropské hodnoty? Nesmysl

Hovořit tudíž o evropských hodnotách je hluboký omyl. Měli bychom si otevřeně přiznat, že to, co je pro nás základní, pochází z křesťansko-židovské a antické tradice a že tyto hodnoty, byť různě formulované, jsou společné jak Evropě, tak Spojeným státům. Nemůžeme tedy dnes hovořit o „evropských“ či „amerických“ hodnotách, protože to jsou hodnoty společné oběma kontinentům. Tento mylný pojem (evropské hodnoty) totiž pak vede k základnímu politickému omylu – že naše hodnoty dáváme do velkého protikladu vůči hodnotám Spojených států (a proto je také onen výraz „evropské hodnoty“ ražen). Do konce 80. let by nikoho v Evropě nenapadlo, že Spojené státy a Evropa mají různé hodnoty. Až poté,

co společně nebezpečí komunismu pominulo, se najednou jako kontrapunkt vůči americké hegemonii objevil pojem „evropské hodnoty“. Levice ovšem namítá, že evropské státy vyvinuly od 2. světové války sociálněji systémy, než jaký existuje ve Spojených státech. Avšak to je otázka jen a pouze systému – nejprve neexistoval žádný evropský sociální systém, ale systém švédský, anglický (prvních labouristických vlád), německý (počínající sociálními zákony, které prosadil Bismarck). Zkrátka v každém evropském státě se o vyřešení sociální otázky uvažovalo, lišily se ovšem metody, jejichž pomocí to provést.

Naproti tomu Američané s jejich zkušenostmi při budování Spojených států (které vybudovali – řekněme – z divočiny) vždy podporovali spíše individuální postoj, tedy že se člověk o sebe musí postarat sám. Sociální systém v Evropě je pak do jisté míry nešťastným dědictvím silných monarchických evropských států. Typickým příkladem je Švédsko, které má perfektní a dnes bohudíky velice reformovaný sociální systém. Švédové se poučili z hospodářské krize 80. a 90. let a svůj sociální systém zreformovali. Nicméně, když sledujeme tento pro celou evropskou levici zářný příklad, zjistíme, že až do počátku 20. století bylo Švédsko formováno velmi silným postavením panovníka, švédského krále a jeho byrokracie, a ta byla silně propojena s luterskou švédskou státní církví. Až díky sekularizaci, která prošla celou Evropou, se toto změnilo. Samozřejmě byrokracie je ve Švédsku i nadále tím nejsilnějším elementem, ale už není závislá na králi, ale na obyčejné sociálně demokratické vládě. Můžeme tedy říci, že myšlenka státní církve byla nahrazena ideologií sociální demokracie, a to vše velmi plynule, skoro nenápadně. Ne nepodobný vývoj pak nastal i po 2. světové válce v Anglii a jinde.

Naopak tam, kde centrální moc tradičně nebyla silná, jako je například

26 ZÁPAS O DUŠI

Švýcarsko, sociální systém nikdy nebyl centrálně řízený, nikdy nebyl vnímán jako základní hodnota státu. To vše jsou tedy jen systémové otázky, ne otázky hodnotové. Ani v Americe, alespoň od konce občanské války v 60. letech 19. století, kdy byl zrušen systém otrokářství, nikdo již neprosazuje myšlenku, že právo bohatých je potlačovat slabé a chudé. Američané vycházejí z toho, že jsou zabezpečeni lépe, když se včas naučí postarat se sami o sebe, zatímco evropské státy vycházejí z myšlenky, že je lépe, když se o lidi stará všemocný stát. Avšak od San Franciska až po polskou hranici máme společné hodnoty. O tom není pochyb. A všichni dobře víme, z jakých kořenů tyto hodnoty vycházejí (to jsme si řekli výše). A možná právě jedním z důvodů zavedení pojmu „evropské hodnoty“ s jeho údajným protikladem vůči Americe (která jde dodnes mnoha lidem, obzvláště evropským intelektuálům, na nervy) je neochota přiznat si, že 80 % z hodnot, které uznáváme, pochází z židovství a křesťanství, alespoň co se těch morálních týká. V tom je tedy onen problém. Proto pojem „evropské hodnoty“ nemám rád, protože zamlžuje to, co je pravda. Nejsou to totiž jen naše evropské hodnoty, ale hodnoty, které máme s Amerikou společné.

*Karel Schwarzenberg
Občanský institut č. 185, leden 2006
– www.obcinst.cz –*

ZRADA VZDĚLANCŮ

V současné době v naší zemi probíhá – přinejmenším sporadicky – jednak rozhovor mezi muslimy a nemuslimy, jednak rozhovor o islámu uvnitř české, převážně sekulární a z malé části křesťanské společnosti. Zatím se mi zdá, že ostřejší spory probíhají mezi samotnými muslimy: jde především o to, jak hodnotit současné islámské probuzení a jaký postoj zaujímat vůči muslimům. Sám se považuji za vyznavače

Hospodina, tedy za křesťana, i za účastníka diskuse. V tomto článku chci vyslovit své námitky proti tomu, jak je diskuse vedena v rámci samotného křesťanského tábora.

Naše sekulární společnost se vnitřně rozhodla pro radikální relativismus. Mnozí lidé, u nichž není zcela patrné, jaký světónázor vlastně zastávají oni sami, se hlasitě dovolávají práva všech lidí zastávat a hlásat právě ten svůj světónázor. Tyto lidi mnohdy zajímá právě právo hlásat nějaký světónázor, nikoli obsah kteréhokoliv z oněch světónázorů, za jejichž místo na slunci bojují. V sekulární a relativistické společnosti je dovoleno hlásat prakticky vše; jedinou výjimku tvoří popírání holocaustu. Ovšem zákony zapovídající popírání holocaustu jsou již vystaveny značnému tlaku a patrně není daleko doba, kdy bude možno beztrestně popírat i skutečnost, že západní společnost zahubila několik milionů bezbranných Židů. (Vedlejším účinkem bude, že padnou určité skromné námitky proti vyjednávání, případně smíření se současným iránským prezidentem Ahmádínedžadem, v delším horizontu se pak bude vytrácet motivace zabránit novému holocaustu, jenž bude tentokrát proveden nikoli nacistickým Němcem a jeho dobrovolnými či nedobrovolnými přísluhovači, nýbrž muslimy.)

Tento relativismus proniká i do křesťanského tábora. Projevuje se mimo jiné tím, že i ti, kdo se hlásí ke křesťanství, hovoří způsobem vyvolávajícím dojem, že křesťanství a islám jsou vlastně podobná náboženství, vyznávající téhož Boha. Mluví se o nutnosti dialogu mezi těmito náboženstvími a nabádá se k přehlížení určitých negativních jevů mezi muslimy, protože křesťané přece mají také máslo na hlavě.

Lidé, kteří takto hovoří, ovšem pravdu znají, nicméně z nějakého důvodu ji nechtějí říkat. Naše sekulární společnost nezná ani Bibli, ani Korán; když pak člověk, který je známou křesťanskou osobností, hovoří o tom, že

s násilím se setkáme ve svatých knihách obou těchto „velkých náboženství“, pak jen utvrdí ty, kdo tvoří nekřesťanskou většinu, v tom, co si už stejně dávno mysleli: jeden je za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet. Tito učenci, zastupující křesťany, ovšem naši společnost matou, místo aby ji poučili a seznámili s pravým stavem věcí.

Bible a Korán

Bible není jakýmsi křesťanským Koránem a Korán není jakousi muslimskou Biblií. Mnozí liberální teologové, kteří tvrdí, že Bible určitě není Boží slovo, nýbrž jen lidské svědectví o Božím slovu, případně něco ještě méně, vyzývají ke „kritickému zkoumání“ Bible; neřeknou vám však, že něco takového islám striktně zapovídá. Jak liberální, tak biblicky věřící teologové se shodnou, že Bible je vlastně knihovna, která vznikala téměř dvě tisíciletí; celý Korán byl údajně zjeven negramotnému Mohamedovi během druhé poloviny jeho života. Korán je inspirovaný jako celek a v islámu neexistuje žádná analogie křesťanské liberální teologie či tzv. textové kritiky. Proto muslimové považují svou svatou knihu za neskonale závaznější než většina křesťanů.

Naprostá většina křesťanů – a opět to platí jak pro křesťany liberální, tak pro křesťany ortodoxní – se shoduje v tom, že klíčem k celé Bibli je Ježíš Kristus. Proto dnes neexistuje žádná křesťanská skupina, žádný křesťanský směr, který by tvrdil, že dejme tomu starozákonní pravidla pro obléhání a dobývání měst z knihy Deuteronomium jsou relevantní pro křesťanské válečnické vedoucí boje za šíření pravé křesťanské víry. Klíčem je Ježíš Kristus, který řekl, že jeho království není z tohoto světa a který nabádal k lásce k nepřátelům, který nikdy nikoho nezabil a nikdy nikoho nevyzval, aby někoho zabil. Ti, kdo se snaží vyvolat dojem, že křesťanství a islám si nemají co vyčítat, protože obě náboženství se odvolávají

na výzvy k násilí ve svých vlastních svatých textech, zpravidla zmiňují dvě místa z Nového zákona, kterými se někdy náboženské násilí, páchané křesťany, zdůvodňovalo. Jedná se jednak o slova z Matoušova evangelia:

◆ *Nemyslete si, že jsem přišel uvést na zem pokoj; nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč (10,34),*

a jednak slova z podobnosti o svatební hostině:

◆ *A pán řekl otroku: „Vyjdi na cesty a k ohradám a přinut' je vejít, aby se můj dům naplnil.“ (Lk 14,23).*

Jakákoli, třeba i povrchní exegeze těchto textů ihned zcela vyloučí, že slova „nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč“ by Ježíš mohl myslet jako výzvu k šíření víry mečem. Těmito slovy říká, že jeho příchod na tento svět nebude vždy znamenat smíření. Mnozí Ježíše odmítnou – a budou bojovat proti jeho následovníkům. A tak tomu také bylo po celé dějiny křesťanské církve. Kristovskou církev jste mohli ve všech dobách rozestat podle toho, že mečem trpěla, nikoli že se meče chápala.

V druhém textu se o meči nemluví vůbec a není ani představitelné, že by Ježíš Kristus, který tato slova vyslovil, měl na mysli nějaké nucení násilím.

Pravdou ovšem je, že obě tato místa byla v křesťanském středověku zneužita ke zdůvodňování násilí ve věcech víry. Nutno jasně vyslovit, že šlo skutečně o zneužití a že jako křesťané litujeme, že tato slova byla vydávána za výzvu k vraždění. V žádném případě ale nelze tvrdit, že toto zneužití jde na vrub samotnému Ježíšovi, což je bezesporu jasně každému nezaujatému čtenáři. Jde tedy o zneužití, nikoli o legitimní interpretaci biblického textu.

V Koránu je tomu jinak. Korán obsahuje výzvy k boji, zapovídá z boje ustupovat, přikazuje pozabíjet všechny modláře a nevěřící. Mohamed mezi ně počítal všechny polyteisty a zjednodušeně řečeno všechny kromě muslimů,

28 ZÁPAS O DUŠI

křesťanů a židů. Moderní teoretikové islámského džihádu mezi ně počítají ovšem jak křesťany a židy, tak i „vážné“ muslimy. Arabští a muslimští představitelé všech států, v nichž není důsledně uplatňováno právo šaría, jsou pro tyto radikální muslimy nevěřící, jež jsou hodni smrti. Mohamed nejen že k boji vyzýval, ale sám bojoval, nařizoval popravy a vysílal vrahy. To vám mnozí křesťanští představitelé dnes neřeknou. Budou se ošívát a vyvolávat dojem, že Mohamed je něco jako islámský Ježíš. Případně se od nich dozvíte, že muslimové si Ježíše také váží, a váží si dokonce i Abrahama. Ne tak často se už od nich dozvíte, že ovšem Ježíše považují za „překonaného“.

Obě náboženství ve svých počátcích odrazela ráz svých „zakladatelů“. Prvních tři sta let rostla církev na poli ztropeném krví mučedníků, prvních tři sta let se islám šířil proléváním krve „nevěřících“.

Dovolte mi na závěr této části ocitovat slova jednoho z odpadlíků od islámu (nikoli ovšem konvertitu ke křesťanství), který se – podobně jako VŠICHNI odpadlíci od islámu – musí skrývat a který musí psát pod pseudonymem:

Lze jen těžko přehlédnout, že zdrojem nejbolestnějšího rysu islámských dějin (prolévání krve) je skutečnost, že Prorok masakroval své odpůrce, a teorie obsažená v Koránu, že krveprolití je rysem, který doprovází skutečného Proroka v určité fázi jeho dráhy. Západní volno-myšlenkáři jako kupříkladu Russell tvrdí, že Ježíš zasluhuje menší obdiv než Sokrates či Buddha. Co však Ježíšovi vyčítají? Mimo jiné, že proklel fíkovník, takže uschl a zašel. Ovšem apogetové islámu, ať už se jedná o příslušníky západu či muslimy samotné, se snaží omluvit Mohamedovy vraždy. Rozhodně nemohou postavit Mohameda na stejnou morální rovinu jako Sokrata, Buddhu, Konfucia, nebo, chcete-li, Ježíše Krista.

Přilévání oleje do ohně?

Další moment, u něž se chci zastavit, jsou negativní reakce liberálních teologů na jakoukoli kritickou poznámku o islámu. Samuelovi Huntingtonovi tito lidé někdy podsouvají, že se svou knihou „Sřet civilizací“ vlastně pokoušel tento sřet vyvolat. (Je to podobné, jako když sv. Augustinovi, jenž byl přesvědčen, že nepokřtěná nemluvíátka půjdou do pekla, podsouvají, že si něco takového přeje). Upozorňování, že islámští teroristé nejsou zdaleka nějakou marginální skupinou bez širší podpory, je vnímáno s velkou nelibostí, někdy dokonce vztekem. Existují muslimské plány na ovládnutí světa. Ty plány jsou naprosto konkrétní. (Nevyslovují se tímto k otázce, zda jsou realistické.) Oběti islámského terorismu jdou do tisíců. Tuto skutečnost nelze bagatelizovat. Není jistě nutno odsuzovat islám jako celek, není nutno a není ani správné demonizovat všechny muslimy. Je ale třeba zkoumat pravdu, snažit se jí porozumět, snažit se seznámit se s relevantními skutečnostmi a „sine ira et studio“ (bez hněvu a zaujatosti) je zhodnotit. Jaká je podpora sebevražedných atentátníků v islámské populaci? Jaká je tato podpora mezi muslimy žijícími v USA, v západní Evropě, v arabských muslimských zemích, v nearabských muslimských zemích? Co přitahuje k bin Ládinovi jeho sympatizanty? Jaké procento muslimů je přesvědčeno, že násilí je legitimní prostředek k šíření víry? Proč muslimové volají po zničení Izraele? Jak to zdůvodňují? Jaké informace mají občané arabských států o holocaustu, o křesťanství jako takovém, o západní demokracii? Existují nějaké směry v islámské teologii? Jaké? Kde právě probíhá dialog mezi křesťany a muslimy? Kdo ho vede? Jaké jsou jeho dosavadní výsledky? V co můžeme doufat, čeho bychom se měli vystríhat? Toto vše jsou legitimní otázky, a neměli bychom zavírat oči před nepříjemnými pravdami – ani o sobě, ani o muslimech.

Nenávist ke kritikům

Co mne bolí nejvíce, je, že jsem se setkal s nenávistnými reakcemi na své úvahy o islámu. Byl jsem prohlášen za fanatika, fundamentalistu a válečného štváče. Proto mi dovolu, abych jednoznačně vyjádřil svůj postoj: Bůh miluje každého jednotlivého muslima. Bůh miluje i každého jednotlivého teroristu, ať už se ohání Koránem nebo čímkoli jiným. Proto žádný muslim nemá menší hodnotu, než já, a já nemám větší hodnotu, než jakýkoli muslim, ať už pokojný či násilnický. Naše hodnota je dána ne tím, čím jsme sami o sobě, ale tím, že jsme Božím Synu stáli za to, že za nás položil svůj život. Není ale jedno, čemu věříme. Určitá víra vede člověka k tomu, aby položil svůj život za druhé, jiná víra vede člověka k tomu, aby druhé vraždil. Jevy, které mají důsledky pro celou společnost, je legitimní zkoumat. Je legitimní zkoumat, do jaké míry je islám nebezpečný, a pokud je, je dovoleno – ba je nutno – o tom mluvit. Jistě, je třeba zdůraznit, že jsou různé interpretace islámu, ale konstatování, že interpretace násilná získává stále více přívrženců a ještě více finančních prostředků, není pomluvou ani válečným štváním.

Tento článek jsem nazval „zradou vzdělanců“. Kdo jiní, než křesťanští vzdělanci by měli být na poplach! Kdo jiný by měl lépe rozumět, v jaké situaci se ocitáme? Mám obavy, že naši vzdělanci zde hanebně selhávají.

Nejde jen o to, že ohrožení jsme my na Západě. Nezapomínejme na to, že prvními – a nejpočetnějšími – oběťmi militantního islámu jsou sami muslimové. Zamělování pravdy o militantním islámu je neúčtou k těmto obětem.

– Dan Drápal –

Konzervativní listy, Listopad 2006

Vy, kteří věříte! Bojujte proti těm z nevěřících, kteří jsou poblíž! Necht' ve vás naleznou tvrdost a vezte, že Bůh [Allah] je na straně bohabojných! (Súra 9:124)

ISLÁM CHCE DOBÝT SVĚT

**Pravidla války
se mohou měnit,
cíl zůstává:**

Mohamedovo bojovné náboženství.

Patří násilná mise k bytostným rysům islámu? Tato otázka řezenského proslvu Benedikta XVI. vyvolala celosvětový ohlas. Nabízíme odpověď historika Egonu Flaiga. Mohamed, prorok, byl zároveň úspěšným vojevůdcem. V islámském právním učení bojovné rysy, byť v umírněnější podobě, přetrvávají. Profesor greifswaldské univerzity Egon Flaig se mimo jiné vědecky zabýval i antickými představami spravedlnosti a – na druhé straně – politickým ospravedlněním společenské diskriminace například otroků či porobených národů.

Dále chceme, aby prapor islámu znovu zavláhl nad těmito kraji, které měly to štěstí být po jistou dobu pod vládou islámu a slychat muezzinův hlas chválit Boha. Pak světlo islámu vyhaslo a ony upadly zpátky do bezvěrectví. Andalusie, Sicílie, Balkán, jižní Itálie a řecké ostrovy jsou islámské kolonie, jež se musejí navrátit do lůna islámu. Středozemní moře a Rudé moře se zase musejí stát vodstvem vnitroislámským.

Uvedené věty nepocházejí z pera Al Kajdy, patří do programu, který v jednom svém proslvu formuloval zakladatel muslimského bratrstva Hassan al Banna. Bratrstvo dnes čítá miliony příslušníků a rozšířilo se daleko za hranice Egypta. Jeho intelektuální představitelé působí v Evropě i ve Spojených státech, jsou pokládáni za „umírněné“ a podle toho k nim přistupují média. Záměr a cíl znovu získávat „ztracené“ oblasti mají v programu státy s teritoriálními mocenskými ambicemi, tedy politická společenství. Jak se takový cíl může dostat do programu nějakého náboženství? Je islám náboženství jako jiná?

30 ZÁPAS O DUŠI

Od počátku klasického období mezi devátým a jedenáctým stoletím dělí islámští právníci svět na dvě části, totiž na „dům islámu“ a „dům války“. Toto dělení nevychází z toho, že někde žije mnoho, či dokonce většina muslimů, nýbrž z toho, kde vládne – formou šaríi – nebo nevládne islám. Nejde tedy o dichotomii náboženskou, nýbrž politickou. Zmíněné dvě části světa spolu přirozeně válčí tak dlouho, dokud dům války nezanimke a islám neovládne svět (osmá súra, v. 39^[1], a devátá súra, v. 41^[2]). Podle klasického učení přitom má světové muslimské společenství povinnost vést proti bezvěrcům válku, dokud se neobrátí nebo nepoddají.

Tato válka se nazývá džihád. Jestliže Ježíšovým misijním úkolem bylo obracet všechny národy, ale ponechávat jim jejich politické řády, chce si islám politicky porobit všechny nemuslimy, ale ponechat jim jejich náboženství, jsou-li náboženstvími knižními. Všeobecný Boží příkaz k džihádu se odvozuje z devěťadvacátého verše deváté súry^[3]. Jistě, nepatrné pacifistické islámské proudy tuto interpretaci nepřijaly. Šiitové ji sice akceptují, ale požadují, aby muslimské společenství vedl pravý imám (a na takového čekají už více než třináct století), proto zatím uznávají jen obranný džihád, tedy boj v případě, že bude muslimské společenství napadeno.

Naproti tomu jiné proudy, třeba takzvaní cháridžovci, výpověď uvedené verše (devěťadvacátého) deváté súry radikalizují: džihád pokládají za individuální povinnost každého schopného muslima, jež coby šestý sloup doplňuje pět ostatních kardinálních povinností. Důsledek tohoto učení: Musí-li se každý podílet buď na kolektivní válce proti bezvěrcům, nebo – je-li muslimské společenství toho času příliš slabé – bojovat jednotlivě, po skupinách na vlastní pěst, pak jsou atentáty a teroristické útoky správné. Co požadují cháridžovci pro džihád ofenzivní, platí u většiny představitelů ortodoxního

učení sunnitského pro džihád defenzivní: V případě, že je islám napaden, anebo bezvěrci obsadí islámské území, stává se džihád individuální povinností; fatva, kterou roku 1948 vyhlásil – proti Izraeli – velký muftí istanbulské univerzity al-Azhar, nás nenechá na pochybách. Jakákoli nepřátelská mocnost, která se drží haagské úmluvy o pozemní válce a přísně rozlišuje mezi kombantanty (konflikt – boj muže proti muži, nebo boj na život a smrt) a nekombantanty, se přitom dostane do velkých obtíží.

Válečný stav trvá, dokud nebude dům války zničen a svět dobyt. Proto nazývá Madžid Khadduri islám „božskou nomokracií na imperialistickém základě“. Mírové smlouvy, které islámští vládcí uzavřeli s neislámskými, se považují za pouhý klid zbraní; proto se zpravidla uzavíraly nejvýš na deset let; dvě právní školy dovolují jen tři až čtyřletý mír. Krátké lhůty umožňovaly vojensky silnějším muslimům protistranu trvale vydírat; tímto způsobem se v průběhu staletí na muslimskou stranu přesunulo obrovské množství peněz a lidí. Když se změnil poměr sil, museli muslimští vládcí upravit praxi. Tak uzavřel roku 1535 Sulejman Náherný s francouzským králem mír, který měl trvat až do sultanovy smrti – prohrěšek proti tradici. Křesťanští teologové se – vzhledem k pluralitě států – snažili definovat, co je „spravedlivá“ válka, a co ne; války vedené čistě pro víru se převážně za spravedlivé pokládaly. Pro muslimské učence naproti tomu „dům islámu“ představuje veličinu politickou, jež netrpí vnitřní válku: proto byla legitimní, a navíc povinná, jen válka s cílem porobit bezvěrce, jak kategoricky praví slavný učenec čtrnáctého století Ibn Chaldún:

Džihád je v islámu zákonem předepsaný, protože má universální poslání a probíhá, aby se veškeré lidstvo dobrovolně či nuceně obrátilo k islámskému náboženství.

Válečná pravidla džihádu lze měnit. Podle Khadduriho je – stejně jako

u Řeků a Římanů – možné všechno: od slitovného přístupu přes masové zotročování až po masové usmrcování. Tím se svaté války islámu zásadně liší od svatých válek starozákonního Izraele, v nichž se mimo Izrael měli usmrcovat všichni muži, ale na izraelské půdě všechno živé (Dt 20,10-20). To, čeho se roku 1099 dopustili křižáci v Jeruzalémě, nás obvykle plní rozhořčením. Křižáci však jednali podle běžného válečného práva; muslimští dobyvatelé dělali totéž ustavičně a všude: roku 698 v Kartágu, roku 838 v Syrakusách; neblaze proslulý vezír córdobského kalifátu al-Mansúr podnikl za sedmadvacet let pětadvacet tažení proti bohatým křesťanským obyvatelům severního Španělska, bral lidi do otroctví a zanechával za sebou zhoubu a zkázu: jeho výjezdy postihly Zamoru (981), Coimbru (987), Leon, dvakrát Barcelonu (985 a 1008), a také Santiago de Compostela (997).

Nejhůře džihády zpustošily Malou Asii, tehdy ještě tak bohatou na města: masakr v Amoriu (838) se nadlouho vryl do paměti; maloasijská městská kultura se už nikdy nevzpamatovala. Seldžuk Alp-Arslan dal zmasakrovat celá arménská města, nejhůře roku 1064 hlavní město Ani. Jak víc než oprávněně soudí Bat Ye'or: „Bezbrhostí, pravidelností a systematickostí se plnění ve jménu džihádu, jež islámští teologové povýšili na normu, liší od ostatních dobytelských válek.“ Jisté, masové zotročování zůstalo nejoblíbenějším válečným cílem. Tak vznikla už v osmém století největší otrokářská společnost světových dějin; potřebovala stálý přísun nových a nových otroků; z afrického světadílu udělala největšího dodavatele otroků; – stejnému osudu unikla Evropa jen o vlas.

Jedinečná je ohromná rychlost, jíž během devadesáti let vyrostla mezi jižní Francií a Indií velkoarabská říše, aniž by expanzi vedl jediný dobyvatel. Nejúspěšnější imperialismus světových dějin vzbuzoval obdiv v neposlední řadě

u Hegela:

Dosud nikdy nevedlo pouhé nadšení k větším činům.

Má-li „nadšení“ podobnou schopnost, v čem tedy spočívá? Odpověď zní prostě: v mučednictví. To dokresluje událost, jež se roku 963 odehrála v Konstantinopoli: císař Nikephoros Phokas právě vyhnal arabské okupanty z Kréty a plánoval velkou válku s cílem osvobodit východní Malou Asii a severní Sýrii od muslimské nadvlády. K tomu mu měl napomoci koncil; shromážděné biskupy naléhavě prosil, aby vojáky, jež v nadcházejících bojích padnou, povýšili na mučedníky. Tito vojáci by tedy měli ráj jistý. Patriarcha se císaři postavil: žádný církevní koncil prý nemůže předjímat Boží úrdek; o spáse rozhoduje jen Bůh.

Klíčová scéna světových dějin. Císař věděl, co je ve hře. Byzantinci museli znovu a znovu zakoušet udatnost bojujících muslimských oddílů, již křesťané nebyli schopni. Padlí muslimové se pokládají za mučedníky víry a z bojiště, kde padli, míří přímo do ráje. Pojem mučednictví se v obou náboženstvích zásadně liší. Křesťanští mučedníci následují utrpení Krista, pasivně trpí muka a smrt; muslimští mučedníci, to jsou aktivní bojovníci.

Pro ochotu umírat je směrodatný nezrušitelný slib, že toho, kdo zemře pro svou víru, čeká věčná spása (čtvrtá súra. v. 74-76)^[4]. Muslimové měli odolávat desetinasobné přesile (osmá súra. v. 66-67)^[5]: pozdější učenci, jak píše Khadduri, povolovali ústup v případě, že člověk čelí alespoň dvojnásobné nepřátelské přesile. Protože rozhodujícím zdrojem každé války je bojující člověk a jeho ochota k oběti, nebyla Byzantincům jejich technická rovnocennost s Araby a Seldžuky nic platná; jestliže se jim nevyrovnali bojovou morálkou, museli dlouhodobě podlehnout. Vyšší připravenost zemřít přináší v bojové situaci nesmírné výhody: díky ní lze podnikat krkolomné operace a směle manévry, jež nepřítel zaskočí

32 ZÁPAS O DUŠI

a zmatou; díky ní si lze vynutit vítězství technicky a fyzicky zdánlivě nemožná a vyhrávat bitvy za běžných okolností ztracené.

Nikephoros věděl o vojenských důsledcích čtvrté sůry (v. 74-76); jako první se pokusil korigovat zásadní válečnickou podřazenost křesťanského náboženství. Pro biskupy východní církve však bylo nemožné upravit svou teologii tak, aby mohl vzniknout typ vojenského mučedníka. U toho zůstalo. Byzantští císaři museli vést své těžké obranné války proti ustavičným saračenským a seldžuckým výbojům, aniž by jim náboženství pomáhalo tam, kde bylo pomoci nejméně potřeba.

Teologicko-politickou situaci změnila až západní církev: Když papež Urban II. roku 1095 vyzval k první křížácké výpravě, přislíbil křesťanským bojovníkům odpuštění hříchů: padlí křížáci se tak vyhnuli Božímu soudu, čímž byli postaveni na roveň mučedníkům, třebaže jim toto označení zůstalo upřeno. Papež coby hlava monarchicky organizované církve udělal přesně to, čeho nebyl koncil východních biskupů schopen: rozhodl o spásě. A papežská církev mohla vést stejně "svaté války", jako to islám dělal už po staletí. V čem se pak lišily křížácké války a džihády? Křížácké tažení mohl vyhlásit pouze papež: proto k nim docházelo jen velmi zřídka – ve srovnání s nescetnými, nepřetržitými a všudypřítomnými džihády islámského světa. A cíle křížáckých válek zůstaly přesně vymezené: v listopadu 1095 formuloval Urban II. v Clermontu důvod a cíl křížácké války:

Je nevyhnutelné, abychom našim bratřím na Východě co nejrychleji přispěchali na pomoc. Napadli je Turci a Arabové a pronikli na území Rumunska (Konstantinopol); a jak pronikali stále hlouběji do země těchto křesťanů, sedmkrát je pokorili v bitvě, velké množství jich zabili a zajali. Nepostavíte-li se jim teď na odpor, věrní služebníci Boží na Východě už jejich nápor nezvládnou.

Cílem prvních křížáckých válek bylo buď pomoci tísněným křesťanům, nebo osvobodit svatá místa v Palestině, anebo osvobodit křesťany porobené muslimy. Naproti tomu muslimští právní učenci kladli vždy za konečný cíl dobytí „domu války“ a porubu všech bezvěrců.

Urban II. viděl správně. Kdyby Konstantinopol padla už roku 1100, obrovská vojenská síla tureckých vojsk by do Evropy vnikla o čtyři století dříve. Pak by patrně nevznikla pestrá evropská kultura: svobodné městské svazy, debaty o ústavě, katedrály, nebyla by renesance, rozmach věd, nic; protože svobodné – řecké! – myšlení zmizelo v islámském prostoru právě tou dobou.

Výrok Jacoba Burckhardta –

Štěstí, že se Evropa jako celek ubránila islámu

– totiž také znamená, že křížáckým válkám jsme podobně jako řeckým obranným válkám proti Peršanům zavázání vděkem. Presto: což se křížáckých válek mnohdy nezoužívalo? Jistě. Křížácké války „se vymykaly“ a „odchylovaly od svého účelu“, jako třeba válka z roku 1204, která vedla k dobytí křesťanské Konstantinopole. U džihádu však tomu tak bylo daleko častěji. Když docházeli otroci, vedli emírové nejen džihády proti nemuslimským národům, nýbrž stále častěji i proti národům islamizovaným, pod záminkou, že nejsou praví muslimové. To se dělo především v Africe proti černochům, tak, že nejdřív Sonrhájové roku 1468, pak Marokánci roku 1552 přepadli Mali, anebo tak, že od osmnáctého století vedli náboženští reformátoři v Sahelu džihády proti islamizovaným hausským městům, na základě čehož vznikl kalifát Sokoto – s třetím největším počtem otroků po Brazílii a státech amerického jihu. Důsledky těchto postupujících džihádů provázených genocidami a masovým zotročováním trpí Afrika dodnes.

Za jaké politické zřízení ovšem muslimové vedli své svaté války s takovou vehemencí a úspěchem? Za šariú, tedy za politický systém, který jednak

přísně rozděluje pány a poddané, jednak politický a sociální řád do značné míry vyjímá z lidského rozhodování. Zůstaňme u prvního aspektu: V šarii jsou pány muslimové, přívrženci jiných knižních náboženství – křesťané, židé, pársové (zarathuštrovci), budhisté – představují poddané, „dhimmy“; přitom mnohdy nešlo o náboženské menšiny, nýbrž o obrovské většiny, především v Sýrii, Malé Asii, či v křesťanské severní Africe. Poddaní nesměli nosit žádné zbraně, nebyli schopni se bránit, tudíž platili za neplnohodnotné muže. Křesťané a židé se museli označovat zvláštními barvami či kusy oděvu (tato diskriminace ukazuje k židovské hvězdě), aby bylo patrné, že jsou „dhimmiové“; nesměli jezdit na koních, nýbrž jen na oslech, aby si stále připomínali své ponižení: platili tribut (jizva), který odevzdávali osobně a dostávali přitom ránu do hlavy. Od muslimů museli snášet bití a nesměli se bránit: pokud „dhimmy“ ránu vrátily, přišel o ruku nebo o hlavu. „Dhimmiho“ svědectví proti muslimům neplatilo; ti své prohřešky proti „dhimmiům“ spláceli jen polovičním trestem: a kvůli takovému porobenci nemohli nikdy jít na popravu. „Dhimmy“ naopak musel převážně počítat s tou nejkrutější popravou. Ponižování srovnatelných rozměrů nedosáhla dokonce ani známá diskriminace židů, k níž čtyři století po islámu sáhl roku 1215 IV. lateránský koncil a jež nám připadá tak barbarská. Zvláštní útisk přinášela nadvláda turecká: od roku 1360 v nepravděpodobných intervalech brala až pětinu všech křesťanských dětí do otroctví. Násilím byly obráceny. Množství těchto otroků se během čtyř století mohlo vyšplhat k několika milionům; ze statisíců vybraných chlapců byli vychováni fanatičtí muslimové a elitní bojovníci, zloपověstní janičáři. Byla to politika systematického rozšiřování muslimského obyvatelstva a postupného zánikání křesťanstva. A byla to politika úspěšná. Systém „dhimmiů“ postavil nemuslimy do radikální jinakosti: označovat lidi tohoto

stavu za „občany druhé třídy“ znamená přikrašlovat skutečnost. Stejně jako nacionální socialismus rozštěpil lidi na panskou vrstvu a podlidí na rasovém základě, učinila totéž šaría na základě náboženském. Islám vytvořil jako první světové náboženství apartheid, kolonizující a postupně islamizující křesťanské nebo i pársijské většiny. Islámská tolerance znamenala trpět porobené jako ponižované a utlačované. To všechno je známo prostřednictvím studia otázek, týkajících se postavení „dhimmiů“. Kdo však chce slyšet o milionových obětech? Islám nábožensky „vyčistil“ obrovská území: druhý kalif „zbažil“ Hidžas, tedy Arábii kromě Jemenu, křesťanů a židů: na výběr měli konverzi či vyhnání. To předtím – pomineme-li starozákonní případy – žádné náboženství neudělalo. Podobně „vyčistili“ po pádu kalifátů roku 1031 Mohádovci a Morávidé své Španělsko: desetitisíce židů i křesťanů muselo buď konvertovat, nebo prchnout na křesťanský sever země či do Levanty. Jistě, angličtí a francouzští králové a pak i sami králové španělské dělali později totéž; používali přitom muslimského receptu.

A pogromy? Od dob kalifa al-Mutavakkila (847-861) docházelo v Orientu a v severní Africe opakovaně k pronásledování, při nichž byli židé a křesťané násilím obráceni, vyháněni a masakrováni. Až do předminulého století byly soustavně ničeny kostely. Pestré barvy na krásném obraze muslimského Španělska, který vytvořil evropský antiimperialismus devatenáctého století, pomalu blednou. Pečlivá práce s dokumenty pod nimi odkrývá jiný obraz. Roku 889 na něm došlo v Elvíře a roku 891 v Seville k velkým protikřesťanským pogromům. V marockém Hésu bylo roku 1033 zmasakrováno šest tisíc židů, roku 1058 mučením a pod hrozbou smrti byla islamizována křesťanská Antiochie.

První velký protizidovský pogrom na evropské půdě se odehrál roku 1066 v muslimské Granadě: zahynulo při

34 ZÁPAS O DUŠI

něm 1500 židovských rodin. Roku 1135 byla vypálena córdobská židovská čtvrť. Ze neznáme počet mrtvých, je možná dobře. Roku 1159 volili všichni tunisští křesťané konverzi anebo smrt. Kdysi tak životaschopné severoafrické křesťanstvo bylo tou dobou naprosto zničeno. Pogromy na územích pod křesťanskou vládou rozhodně nepatří k chloubám evropské kultury; co do rozměru však za pogromy islámského světa zaostávají. Naléhavě potřebujeme dějiny náboženského jařma.

Mluvíme o integraci židů? Za vlády islámu se nikde, ani za španělského kalifátu, židé nestali občany; vždy zůstali probobenými poddanými. V řadě německých měst – ve Wormsu, Augsburgu a jinde – požívali židé za vrcholného středověku zvláštních městských práv, včetně práva nosit zbraň, a těšili se lepšímu postavení než jejich chudší křesťanští spoluobytelé. Až do čtrnáctého století, kdy se situace zhoršila, se integrovali daleko lépe, než kdy mohli židé v muslimském Španělsku. Pro koho je důležitější integrace politická, tomu nezbyvá než postavit Augsburg nad Córdoba. To všechno je už více než patnáct let vědecky doloženo. Ale kdo to chce slyšet?

Neznat vlastní minulost znamená nutnost ji opakovat. Každý, kdo nadále šíří pohádku o islámské toleranci, brzdí ony muslimské intelektuály, kteří vážně usilují o reformu islámu, tak slibně započatou v devatenáctém století. Zbavuje je totiž možnosti překonat minulost, jež jinak hrozí přerůst v děsivou současnost. Kdyby se reformátorům podařilo islám radikálně odpolitizovat, pak by se muslimové mohli stát opravdovými občany svých států. Zůstalo by ono vysoce duchovní náboženství, které fascinovalo nejen Goetha: Hegel islám nazval „náboženstvím vznešenosti“. Tím by se mohlo stát.

[1] *Bojujte tedy proti nim, aby už nebylo pokušení k odpadlictví a aby všechno náboženství bylo jen Boží. Jestliže však přestanou, pak Bůh jasně vidí vše, co dělají. (Súra 8:39)*

- [2] *Jděte v boj lehčí i těžcí a bojujte majetky i osobami svými na cestě Boží! A to bude pro vás lepší, jste-li vědoucí. (Súra 9:41)*
- [3] *Bojujte proti těm, kdož nevěří v Boha a v den poslední a nezakazují to, co zakázal Bůh a jeho posel, a kteří neuctívají náboženství pravdy, z těch, kterým se dostalo Pisma dokud nedají poplatek přímo vlastní rukou, jsouce poníženi. (Súra 9:29)*
- [4] *Nechť tedy bojují na stezce Boží ti, kdož kupují za život pozemský život budoucí! A těm, kdož bojují na stezce Boží a budou zabiti či zvítězí, těm dáme odměnu nesmírnou. A co je vám, že nebojujete na stezce Boží a za utištěné z mužů, žen a dětí, kteří říkají: „Pane náš, vyveď nás z tohoto města, jehož obyvatelé jsou nespravedliví! Dej nám ochránce Tebou vybraného a pošl nám pomocníka Tebou ustanoveného!“ Ti, kdož uvěřili, bojují na stezce Boží, a ti, kdož neuvěřili, bojují na stezce Tághúta. Bojujte proti přátelům satanovým, vždyť slabé jsou proti vám úklady satanovy! (Súra 4:74-76)*
- [5] *Nyní vám Bůh ulehčil, neboť dobře ví, že mezi vámi je slabost. Bude-li mezi vámi sto vytvalých, porazí dvě stě, a bude-li jich mezi vámi tisíc, porazí dva tisíce z dovolení Božího, vždyť Bůh je na straně vytvalých. Nebylo dáno proroku žádnému, aby měl zajatce, pokud dokonale neporazil nepřátele na zemi. Vy toužíte po tom, co nabízí vám život pozemský, zatímco Bůh vám chce dát život budoucí - a Bůh mocný je i moudrý (Súra 8:66-67)*

– Egon Flaig –
Občanský Institut, č. 186

TŘI DOMY

Jak plyne čas, ubývá biologických druhů. Snižuje se i počet příjmení. To jsou však méně podstatné jevy než ten, který chci zmínit. Jak plyne čas, zmenšuje se i množství duchovních sil, které opravdu podstatným způsobem ovlivňují tento svět.

Ano, buddhismus nebo hinduismus mají velký počet vyznavačů – počítají se na stamilióny, ale hybnými silami současného světa zůstaly síly tři: západní sekulární humanismus, islám, a žido-křesťanská tradice. Není bez zajímavosti, že západní liberalismus i islám

nějak z křesťanství vyšly a podstatným způsobem s ním souvisí, byť se postávají proti němu a teď vystupují jako jeho úhlavní nepřátelé.

Místo „žido-křesťanské tradice“ budu nadále mluvit o křesťanství, byť si uvědomuji, že je to nebezpečné zjednodušení a pro některé lidi to může být zavádějící. Mnozí lidé, zejména ti, kteří křesťanství vlastně neznají, mají dojem, že Evropa je „křesťanská oblast“.

Myslí si to rozhodně muslimové, ale myslí si to i mnozí Evropané, spíše ti, kteří vyznávají západní liberalismus a netuší, co vlastně podstatou křesťanství je. Budu v tomto článku mluvit o „domech“ – islám totiž sám sebe označuje jako „dům islámu“; analogicky tedy „dům křesťanství“ a „dům sekulárního humanismu“, A řeknu tedy hned na počátku, že v Evropě (zatím) vládne sekulární humanismus. Teď se na to podíváme z jiné stránky.

Křesťanství vyznává Boha, který je dobrý. Sekulární liberalismus a humanismus tvrdí, že žádný Bůh není. A islám vyznává falešného boha. Ač to sekulární humanisté neradi slyší, člověk má hlubokou potřebu něco (nebo ještě spíše někoho) uctívat. A má v podstatě jen dvě možnosti: Boha nebo modlu. Nebo, řečeno jinak: pravého Boha nebo boha falešného boha.

Češi jsou snad nejateističtějším národem na světě. A přece volali na zaplněném náměstí: „Hašek je bůh!“ Češi jsou ateisté, ale i ateisté mají vnitřní potřebu něco (nebo někoho) uctívat. Nevěříte? Nesouhlasíte? Jděte se podívat, až příště na Strahov nebo na Letnou přijedou Rolling Stones nebo někdo podobný. Kromě potřeby někoho uctívat je v člověku ještě jiná tendence: být sám sobě bohem. Sám určovat, co je správné a co ne. To byla podstata prvotního hříchu. A to je podstata sekulárního humanismu.

V „domech“ sekulárního humanismu si mohou lidé v Parlamentu (nebo případně i v lidovém referendu, kdyby to někdo hnal do krajnosti) odhlasovat,

odkdy je člověk člověkem. To není možné ani v křesťanství, ani v islámu. Sekulární humanismus potřebu uctívání sice popírá, ale v jeho „domě“, tedy v oblasti jeho nadvlády, uctívání probíhá. Islám uctívá boha nepokrytě. Ale boha falešného. Skutečný Bůh nežádá smrt nikoho, ale posílá na smrt svého Syna, aby vykoupil hříšné lidstvo. Falešný bůh vede své uctíváče k tomu, aby zabíjeli kdekoho.

I po 11. září několikrát i v našich médiích zaznělo tvrzení, že „islám je nejtolerantnější náboženství na světě“. Ano, vyznavačům falešného boha je dovoleno nepokrytě lhát, a těm, kdo dosud bezpečně bydlí v domě sekulárního humanismu, zatajovat skutečnost, že když někdo chce konvertovat od islámu ke křesťanství (nebo k čemukoliv jinému), musí být zabit.

Několik hlasů tvrdilo, po 11. září, že terorismus je neslučitelný s podstatou islámu. Zajímavější než tato prohlášení však byla jiná skutečnost: obrovské vzvednutí horlivých modliteb v mešitách snad celého světa. Čím je dáno, že islám je přitažlivý i pro ty, kdo bydlí v domě sekulárního humanismu? V západní Evropě i v Americe rostou mešity jako houby po dešti. Čechám a Moravě se to zatím vyhýbá; zanedlouho si řekneme, proč? Ale rozhodně by nás to nemělo ukolébat. Ty mešity nerostou jen pro přistěhovalce z arabských zemí. Islám je na postupu v řadě oblastí světa, Evropu a severní Ameriku nevyjímaje. Sekulární humanismus se zdá mít obrovskou sílu. V současnosti má nepochybně dům sekulárního humanismu nesmírnou technologickou převahu. Nicméně z dlouhodobého hlediska musí sekulární humanismus soubor s křesťanstvím nebo s islámem prohrát. Dlouhodobě otázka nezní, který z tří domů nakonec převáží. Jeden nepřeváží určitě. Otázka zní, kterému z dvou zbývajících domů podlehne. Proč musí prohrát? Protože některé základní touhy a potřeby člověka není schopen naplnit. Sekulární humanis-

36 ZÁPAS O DUŠI

mus může ledaskomu „vyhovovat“, ale nikdo za něj nepůjde na smrt. Nejvyšší – a v podstatě jedinou – hodnotou sekulárního humanismu je tolerance. Tolerance nikoli ve smyslu, v němž bylo toto slovo používáno ještě v devatenáctém století, nýbrž ve smyslu přesvědčení, že vlastně žádná pravda není, a všechna tvrzení a všechna přesvědčení mají v podstatě stejnou hodnotu. A tudíž žádnou. Přesvědčení o nějaké pravdě je pro sekulárního humanistu tím největším hříchem a největším nebezpečím. Proč považuje většina obyvatel domu sekulárního humanismu (západní Evropa) Izrael za největší nebezpečí pro mír? Protože tuší, že Izrael nebude nikdy tolerován, a nastoluje před nás chť nechť otázku pravdy a spravedlnosti. A tuto otázku sekulární humanismus odmítá. Proto se i západoevropští politici stále snaží tvářit, že na Blízkém Východě jde o svár dvou rovnomocných sil, proto pěstují „vyváženou“ politiku, která se k demokracii snaží chovat stejně jako k teroristovi.

Sekulární humanismus může islámu do jisté míry vyhovovat, byť ho nenávidí. Ostatně, většina muslimů nesmýšlí o Evropě jako o „domu sekulárního humanismu“, ale mylně jako o „domu křesťanství“. Mnoho křesťanů (a mám teď na mysli vyznávající křesťany, ne křesťany nominální) žije v určité naději, že jako padl komunismus, padne i islám. Uvažme však jedno: komunismus byl oškivým dítětem sekulárního humanismu a komunistická ideologie existovala sotva století. Islám vyrůstá ze zcela jiného kořene a existuje patnáct set let. Za komunismus už nikdo nebyl ochoten umírat; proto musel komunismus padnout. Za Alláha chodí na smrt lidé stále více. Nebo si dovedete představit sebevražedné atentátníky motivované komunistickou ideologií? Ne, islám je zcela jiný protivník, než byl komunismus.

Sekulární humanismus nechává člověka prázdného. „Pravda je všechno, a tudíž není pravda nic.“ Ztratila se

víra, naděje i láska; zbyla jen tolerance. Tolerance ke všemu, jen ne k přesvědčení, že je tu pravý Bůh, který je hoden našeho uctívání. A protože nikdo nevěří v absolutní pravdu, všichni lžou. Každý má svou „plovoucí etiku“. Po prázdnou v člověku ale zůstává a neodbytně se ozývá. Opustili jsme víru, a objali jsme pověru. Snad nikdy nekvetly nejrůznější formy okultismu tolik, jako nyní. „Nevěřím ničemu, na co si nemohu sáhnout.“ Kolikrát jsem tu větu slyšel! Jaké touhy pak uspokojují, jaká prázdná místa zaplňují Harry Potter, Hvězdné války, Matrixy a podobné fenomény? Že by nám stačila skutečnost? Kdeko se z ní přece snaží uniknout pomocí drog a nejrůznějších fantazií.

Liberální křesťané se snažili přizpůsobit světu. To ostatně není příliš těžké – stačí opustit biblické principy; jde to skoro samo. Nebo se učinit světu srozumitelnější – nicméně o to svět, jak je vidět, vůbec nestojí: hledá věci tajemné a nesrozumitelné. A tak lidé, alespoň někteří, hledají odpovědi. Mnozí spíše podvědomě než vědomě. Co vede osmnáctileté americké mladíky, vyrostlé v sekulárně humanistických rodinách, aby si dali tu velmi nejednoduchou práci a odjeli do Afghánistánu, kde se dali do služeb Al-Kajdy? Že je jich málo? Zatlím!

Sekulárně humanistická společnost mnohým „vyhovuje“, ale nikdo ji nemiluje. Milovat můžete člověka. Ale také Boha. Teď jde o to, kterého. Toho pravého, nebo toho falešného? Když ale někdo něco nemiluje, těžko za to položí život. Pokud dojde k vojenské konfrontaci, nesmírná technologická převaha nemusí stačit. Jsou určité duchovní skutečnosti, které jsou velice mocné, a které sekulární humanismus se svým omezeným zorným úhlem nevidí. Dám příklad: Západní Německo nalilo do bývalé NDR přes tisíc miliard (!) marek, a stejně se tam řeší skoro stejné problémy jako v postkomunistickém Česku nebo Slovensku, kde tento penězotok vůbec nebyl. Jsou prostě skuteč-

nosti, na které technologie a peníze nestačí.

Islám zatím Čechy míjí. Zatím. Do konce se mi zdá, že pokud muslimové přijedou do Čech, většinou ztratí svůj étos, který si při přistěhování dejme tomu do Francie či Anglie ponechají. V Čechách je totiž těžké být přesvědčen o čemkoli. Proto se tu sekulárnímu humanismu, který žádné přesvědčení nevyžaduje, tolik daří, a naopak křesťanství a islámu tolik nedaří. Nicméně prázdnota, kterou ve společnosti sekulární humanismus vytváří, rychlý rozpad všech hodnot (dokumentovaný např. rozpadem rodiny a nefunkčním soudnictvím – nemylme se, to není nedostatek legislativy!), může způsobit, že procesy, které v západní Evropě trvají desetiletí, u nás proběhnou ráz naráz. Ostatně, přechod Čechů ke světonázoru převládajícímu v liberální části Ameriky, tedy k jakési směsi materialismu a různých prvků New Age, trval snad pouhých tři roky! Čtyřicet let komunismu působilo spíše jako katalyzátor této proměny než jako její brzda.

Jsem vyznavačem Hospodinovým. Věřím, že existuje absolutní pravda. Věřím, že Kristus dává lidem hodnotu. Proto je za co umírat. Píšu to na závěr toho článku jen proto, aby bylo jasné, že situaci sice vidím jako vážnou a nebezpečnou, nikoli však beznadějnou. Víím, že zastáncům sekulárního humanismu (nikoli vyznavačům – vyznavače sekulární humanismu pochopitelně nemá) teď připadám jako potrhlý prok, eventuelně tmář. (Ano, to je takový pěkný výraz pro ty, kdo vyznávají Světlo.) Ale víím, o čem mluvím, a víím, že věci se budou měnit v řádu maximálně desetiletí, nikoli staletí.

– Dan Drápal – 12/03, jeden z nejčtenějších článků na portálu *Granosalis*

A odměnou těch, kdož vedli válku proti Bohu a Jeho poslu a šířili na zemi pohoršení, bude věru to, že budou zabiti anebo ukřižováni či budou jim useknuty jejich pravé ruce a levé nohy anebo budou ze země vyhnáni. A těm dostane se hanby na tomto světě, zatímco na onom světě je očekává trest nesmírný
(Súra 5:33)

NÁVRAT HODNOT

Lidé, kteří zkoumají moderní trendy, ohlašují „návrat hodnot“. Etika a morálka jsou ústředními tématy 21. století. Dokonce i liberalismu odvrací od myšlenek na výkonnost a požaduje základní etickou orientaci.

Co tím myslíme když mluvíme o hodnotách? Hodnoty, morálka, etika a ctnosti spolu sice souvisí, je však potřeba je pojmově odlišit. Například ctnosti chtějí „převést“ hodnoty do všedního života. Morálka (latinsky moralit znamená „mrvný“) je taktikajíc obecný pojem. Označuje se jím soubor pravidel, který je ve společnosti akceptován a závazně přikazuje, co je mravné, co je špatné a správné, co je dobré a zlé.

Etika (řecky ethos znamená „mrv“, „obyčej“) oproti tomu určuje normy morálky, která pochází buď z náboženství nebo filosofie. „Věda o mravnosti“ zkoumá lidské jednání a pátrá po motivech (etika smýšlení), působení (etika úspěchu), hodnotách a normách (etika hodnot). Je vzrušující hledat odpověď na otázku, zda stanovení norem a tudíž i oceňování hodnot je vrozené a všem lidem společné, nebo zda je odvozeno ze zkušenosti a předáváno výchovou.

Hodnoty jsou představy, které jsou uznávány celou společností nebo alespoň velkým počtem jejich příslušníků. Hodnoty nám chtějí a mají poskytovat orientaci. Tradičně se rozlišují mravní hodnoty, jako jsou upřímnost, spravedlnost, věrnost. Nebo náboženské hodnoty: bohobojnost a láska k bližnímu. Politické hodnoty: tolerance, svoboda, rovnost. Materiální hodnoty: blahobyt. Hodnoty jsou konec konců výsledkem hodnocení, to znamená upřednostnění jednoho jednání před jiným.

Ctnosti jsou v posledu schopnosti chovat se v souladu s jednotlivými hodnotami. Sokrates jako první definoval ctnosti jako smýšlení, které je zaměřeno na uskutečňování morálních hodnot. A tím se nám kruh definic opět uzavírá.

38 ZÁPAS O DUŠI

Ctnosti chtějí dát lidskému společenství řád. Existují křesťanské ctnosti (víra, naděje, láska) a morální ctnosti (upřímnost, soucit, velkorysost, mírnost). Důležité jsou takzvané občanské ctnosti jako odvaha, píle, zdvořilost, přízpůsobivost.

Knihy o ctnostech jsou žádané. Nyní je v kurzu ten, kdo volá po hodnotách. Ale to, co nám chybí, nejsou jen hodnoty samy o sobě, ale obecné hodnoty. Nepotřebujeme individualistické normy, ale ty, které jsou obecně závazné. Žádnou ego-etiku utilitarismu, tedy prospěchářské smýšlení.

V pluralismu názorů je dnes všechno vedle sebe, dokonce i protichůdná etická přesvědčení. Poslední vyjádření autorit jsou relativní jako ještě nikdy dříve. Sociolog Peter L. Berger hovoří o „čarodějnickém kotlíku relativizace“.

Subjektivizace etiky ústí v krizi. Kde člověk nad sebou nestrpí žádnou instanci, která by stanovovala hodnoty, a je sám sobě nejvyšším zákonodárcem i soudcem, nemůže vzniknout žádný nezbytný konsensus (shoda) ohledně norem.

A že to není jen přelud, nýbrž skutečnost s dalekosáhlými důsledky, dokazuje událost na Harvard Business School, jedné z neznámějších ekonomických univerzit na světě. Škola dostala dar ve výši 20 milionů dolarů a za tyto peníze měla být zřízena katedra etiky a nabídnuty odpovídající přednášky. Profesoři však konstatovali, že bez dohodnutých absolutních hodnot nelze o etice mluvit, a poslali peníze zpět. Financial Times to okomentoval, že kořen problému je třeba hledat ve ztrátě víry v „objektivní etický standard“.

Tento standard, rovněž základní princip etiky jednání, je jasně, srozumitelně a bez jakýchkoliv filosofických obezliček formulován v biblickém zlatém pravidle („Co chcete, aby vám druhí činili, vy činite jim“) a v Kantově kategorickém imperativu, který lze jednoduše shrnout takto: „Jednej tak, jak chceš, aby jednali i všichni ostatní.“

Kdo se však o sekundárních ctnostech vyjadřuje opovržlivě, měl by vědět, co činí. V postleu odmíná naší společnosti motivaci a motor pro lidské, civilizované soužití. Kdo haní ctnosti, uctívá kulturu egoismu a nebrání v cestě radikálním ideologiím, kdy se v prostoru prostém jakýchkoli ctnosti stýkají moralisté s fundamentalisty a získávají vděčné přívržence.

Květnaté sny osmašedesátníků

To, že se lidé klasickým hodnotám, které stále nesou naši společnost, vysmívají jakožto sekundárním ctnostem (s nimiž lze velet i koncentračnímu táboru, jak řekl Oskar Lafontaine o Helmutu Schmidtovi!), opouštějí je a systematicky je rozkládají, má několik příčin. Hlavní důvod spočívá v boji revoltující mládeže z osmašedesátého proti každé podobě tradice, autority a sepětí s hodnotami. „Tisíciletá zatluchlina – ven z talárů,“ skandovala lůza na ulicích. Prožíval jsem tyto události na vlastní kůži v baště kulturní revoluce na univerzitě v Heidelbergu počátkem sedmdesátých let dvacátého století. Dodnes se nepřestávám divit, na jak klíčových pozicích dnes sedí tehdejší strůjci spiknutí. Tůra po nejrůznějších institucích je nevídaným příběhem o úspěchu.

A přitom politická proměnlivost připomínající korouhvičku bere dech dokonce i jejím filosofickým průkopníkům. Zatímco v roce 1986 Jürgen Habermas plísnil své odpůrce Hillgrubera, Nolteho a Stürmera během „sporu historiků“ jako „revizionistické historiky NATO“, o dvanáct let později vystavil Bundeswehru a tím i rudo-zelené vládě Schrödera a Fischera jízdenku do prudce bojujícího Kosova.

Je zajímavé, že právě jeden ze zakladatelů neomarxistické frankfurtské školy, Max Horkheimer, krátce před svou smrtí odhalil základní nihilistický omyl osmašedesátníků a ke zděšený svých žáků prohlásil: „Politika bez teologie je absurdní. Všechno, co souvisí s morálkou a lidskostí, se vrací k biblic-

ké zvěsti. Vzpoura mladé generace je nevědomou pochybností, za níž se skrývá neutišená náboženská touha.“

Každopádně se zdá, že Jürgena Habermase to nenechalo lhostejným. Při propůjčování Mírové ceny německých knihkupců v roce 2001, měsíc po útoku v New Yorku, mluvil v děkovné řeči o vztahu víry a rozumu. Stát s liberální ústavou podle něj má být naléhavě odkázán na teologii jakožto zdroj hodnot. Dále prý v křesťanských sborech zůstalo neporušeno cosi, co se jinde vytratilo. Při setkání s kardinálem Ratzingerem byl tento nejprominentnější filozof liberální, sekulární demokracie fascinován tím, jakou má náboženství moc uzdravovat společnost, která se sama obává „mylné modernizace“.

Mnichovská badatelka v oblasti současných trendů Felizitas Romeiss-Strackeová předpověděla „Loučení se společností žijící pro zábavu“: V příštích deseti letech bude egocentrická seberealizace jakožto míra všech věcí vystřídána renesancí existenciálních otázek po smyslu a hodnotách. Především křesťanská víra opět padne „na úrodnou půdu.“ Propočty osmašedesátníků nevyšly – podle hesla mládežnické organizace Jusco prohlásil Gerhard Schröder: „Chci společnost, kde bude církev přebytná“.

Mnohá hesla osmašedesátníků dnes znějí neškodně a upřímně, stejně jako kdysi podivínská hudba Beatles je dnes považována za klasiku.

Volný čas, lhostejnost, nedbalost

Svoboda je jedním z velkých požadavků nebo seburčení. Ale svoboda se zvrhla do požadavku volného času. V žádné zemi na světě se nepracuje tak málo jako v Německu. Zvykli jsme si na to a hezky jsme se v zábavním parku zvaném Německo zabydleli, zatímco s konjunkturou to jde dolů. Není divu, když se po celé zemi volá, že bychom měli pracovat o dvě hodiny týdně více. „Jednota a právo na volný čas“ ironizuje naši hymnu Elmar Brand, který imituje spolkového kancléře.

Zatímco my již v pátek relaxujeme u piva, naši největší konkurenti na světovém trhu právě začínají pracovat: Američané pracují 1805 hodin, Japonci 1859, Korejci šílených 2447 hodin ročně. Naše bilance: podle úřední zprávy OECD ze září 2003 pracujeme 1446 hodin na západě a 1467 hodin na východě Německa. Němci jsou mistry světa ve volných dnech a svátcích: v průměru 43 dní. V USA je to jenom 23 dní! Také věk pro odchod do důchodu je u nás (stále ještě!) neskutečně nízký: v průměru 60,3 let. V Anglii je to 62,6, v Japonsku lidé odcházejí do důchodu dokonce až v 68,5 letech. Uvážíme-li, že v Německu trvá doba vzdělávání nejdéle ze všech zemí světa, pak není třeba se divit úpadku sociálního systému. A kvůli tomu jsme se ocitli na posledním místě v seznamu rozvoje evropských zemí.

V oblasti práce jsme dospěli k společnosti ÚT-ST-ČT, jak odborníci vypočítali. V pátek musíme dorazit včas domů, abychom neuvízli v první dopravní zácpě. A v pondělí se musíme nejprve zotavit ze stresu nabitého víkendy. Již první vydání novin v novém roce nás krásnými obrázky lákají na rozkošné sváteční plavby, když můžeme během několika dní dovolené získat spoustu volného času. Sáhodlouhé zprávy o zácpách tvořených lavinami plechu vyplňují program rozhlasových stanic.

Pro podnikatele (pokud již z naprosté rezignace nejsou rovněž lhostejní) existuje vlastně jen jeden recept, jak znovu motivovat své spolupracovníky a svou firmu opět postavit na nohy: pracovníci musí energii, kterou promarnili o víkendy, dokázat znovu využívat na pracovišti. Práce musí mít smysl, ale může nám také přinášet radost.

Problémem pro naše hospodářství je také skutečnost, kterou lze výstižně popsat jako „hodit se marod“. I tato diagnóza bolí: Německo je mistrem světa a Berlín hlavním městem nemocných. Berlín je rovněž metropolí simu-

lantů, jak uvedla německá lékařská komora v květnu 2004. Šedesát tisíc návštěv u lékaře ročně je zbytečných. Dokonce i odborníci jsou překvapeni, že mladí lidé chodí k lékařům desetkrát častěji než občané, kterým je přes šedesát. Hlavně kvůli maličkostem, s nimiž starší lidé klidně zůstávají na pracovišti.

Občanská svoboda sebeurčení

Jeden ze (ne zas úplně špatných) snů osmašedesátníků, se rychle zvrhl v hedonistickou seberealizaci. A přitom seberealizace, jak řekl velký psychoterapeut Victor E. Frankl, není nic jiného než „manipulativní maskovací slůvko pro přehnaný egoismus“. Já, já a ještě jednou já! Filozof kultury Robert Spaemann v tom spatřuje předstupu sebeoslavy.

Tak společnost žijící pro zábavu posouvá jednotlivého člověka s jeho přáními a potřebami do celkového středu. A dostáváme se až k otázce, odkdy je (nenarozený) člověk hoden života a jak dlouho je (starý, nebo péči vyžadující) člověk schopen života, než jej „vysvobodíme“ pozhánáním moderní medicíny.

To, co brání zábavě, musí být odstraněno. I kdyby to byla ta nejprostší pravidla společného soužití. Spisovatel Claus Jacobi popisuje naši společnost post-osmašedesátníků ve své knize, jejíž název je parafrází hesla francouzské revoluce: *Volný čas, lhostejnost, nedbalost*.

... Ustavičná touha po vzrušení není charakteristická jen pro mladší generaci. Obecně naše společnost míří k něčemu, co lze považovat za příznak mánie k bezudnosti.

– Peter Hahne – „Konec legrace“ aneb *Německo na kolenou a co my?*

Vydal Návrat domů, www.navrat.cz

Všele doporučujeme

Kde jsou učenci, kde znalci, kde řečníci tohoto věku? Neučinil Bůh moudrost světa bláznovstvím?

(1. Korintským 1:20)

PROČ KŘESŤANSKÉ SPOLEČENSTVÍ?

Následující zamyšlení má širší platnost než to, které se týká samotného Křesťanského společenství, jež oslavilo 100 let své existence. Dozněly jubilejní projevy, pohasla světla výročních slavností. Co dál? Co dál se týká většiny z nás, kterým není lhostejný současný stav církve. (Pozn. redakce)

Neodhalím žádné skryté tajemství, když sdělím, že Křesťanské společenství prožívá v současnosti určitou krizi a mnozí se ptají: Kam dál? Anebo dokonce: Zda dál? Konáme sice ve sborech svou službu, ale vyvstávají otázky: Proč máme sloužit ve struktuře oddělené od struktury církve? Jakým směrem máme vést službu? Kde rozšiřovat a kde utlumovat?

Každé hnutí má určitý prvotní náboj, který časem vyprchává, a je třeba se průběžně zastavovat a klást si tyto otázky, aby naše služba nešla na setrvačnickou, ale měla dynamický impuls. Ostatně Křesťanské společenství během své historie přinejmenším jedním takovým zásadním přelomovým obdobím prošlo – stalo se tak po druhé světové válce, kdy vyhasínající horlivost a prudké změny ve společnosti po nástupu komunistického režimu hrozily započatou práci umlčet a zastavit. Díky Bohu za to, že dal tehdy pastoru Santariuovi a jeho spolupracovníkům moudrost, aby v nové době a v nových poměrech vytyčili nové cíle a nové úlohy, založené ovšem na starých, neměnných biblických principech a zásadách.

Přemýšlíme-li nad určitou dnešní krizí v činnosti, je třeba říci, že tato krize má nejen negativní, ale i pozitivní stránku. Když pastor Karol Kulisz kladl před sto lety ideové základy Společenství, napsal v traktátu „Czego chcemy?“ tato slova: „...díky těmto společenstvím se bude duchovní probuzení stále rozšiřovat, až pokud možno nakonec celý sbor přejde do tohoto společenství a společenství bude spolknuto sborem,

a tak dojde k pozeňnané obnově celého sboru.“ Právě určité prolnutí práce společenství a sborů je mnohde příčinou úvah nad tím, zda je KS-SCh ještě potřebné. Cíle, který byl před sto lety vytyčen, již bylo v mnoha sborech alespoň částečně dosaženo. Má tedy KS-SCh ještě nějaké poslání, nebo už svůj úkol splnilo a je na čase se rozpuštit?

Myslím, že Křesťanské společenství má stále v církvi svůj úkol, či – přesněji řečeno – může ho i v budoucnu mít. Důvodů je vícero, zmíním tři:

1) Křesťanské společenství, které vytváří strukturu práce založené na čistě dobrovolnické (tj. neplacené) službě, prakticky uskutečňuje zásadu všeobecného kněžství. Lze samozřejmě namítnout, že tuto zásadu lze realizovat ve sborech i bez KS-SCh. Ano, je to možné. Ale pokud jsme přijali určité dědictví, proč se ho bez rozmyslu zbavovat? Navíc systém sborové práce má přece jen tu nevýhodu, že je v něm možné tiše a skoro nepozorovaně přesunout službu na pastory či jiné zaměstnance, a služba členů sboru ustává. Plíživě se tak může vkrádat vlažnost a je dlouho nepostřehnutelná. Naopak v činnosti Křesťanského společenství se vlažnost projevuje takřka okamžitě. Buď jsou bratři a sestry horliví a pracují, nebo horliví nejsou a nepracují. Nemají žádnou jinou pobídku (jako je třeba finanční odměna nebo plat) k tomu, aby vykonávali nějaké církevní činnosti – aby zachovávali formu, vytratil-li se obsah.

2) V misijním díle často občanské sdružení dosáhne dál než církve – proto i různé „vyznavačské“ církve (jako je Apoštolská církev nebo Církev bratrská) – zakládají občanská sdružení, kterým jsou svěřovány určité úlohy, zpravidla v evangelizační oblasti. I kdyby tedy ve všech sborech nastalo dokonalé prolnutí Křesťanského společenství se sborem, mohlo by KS-SCh fungovat nadále s tím, že by se zaměřilo právě na takovoto určité specifické

činnosti. V tomto bodě je ovšem třeba přiznat, že máme velké rezervy. Loni byl učiněn institucionální krok tímto směrem, když byly novelizovány stanovvy Společenství tak, aby mohly vzniknout různé specializované evangelizační služby pod záštitou KS-SCh. Je potřebné tuto možnost využít a vytvořenou formu naplnit obsahem.

3) V naší Slezské církvi evangelické je bohužel stále velký prostor pro falešná učení. Jsou nejen trpěni, ale i zváni lidé, jejichž duchovní orientace je zcela jiná, než je evangelické křesťanství založené na autoritě Písma svatého. Nefekází nám, že mladí bohoslovci studují na ústavech, které se vzdalují teologii reformátorů a stávají se semeništi herezí a bludných učení. Do církve se vtírá teologický liberalismus, nerozvážně široce pojatý ekumenismus – a je dějinnou zkušeností, že za úpadkem učení přichází i úpadek mravů. Zde připadá Křesťanskému společenství úkol dbát na čistotu učení a pilně vést vyučování v duchu nejlepších tradic reformačních a probuzeneckých. Ovšem vztah církve a Společenství v tomto bodě není možná jednostranný: I církev ovlivňuje Společenství a zakotvení KS-SCh v církvi tvoří určitou brzdu proti tomu, aby se ve Společenství prosadily extrémní nauky. I zde můžeme sáhnout pro příklad z minulosti – když se od SCEAV v 50. letech oddělil Svaz pro rozhodné křesťanství, jeho členové brzy upadli do vleku pochybných prorocství a nedbali na moudré rozsuzování duchů, což pak vyústilo do jejich masového exodu do jihovýchodního Polska. Lze tedy uzavřít, že v oblasti učení je soužití církve a Společenství určitým systémem brzd a protiváh, který chrání obě jednotky před upadnutím do nezdravé krajnosti.

Pokud přemýšlíme nad tím, jaký je úkol KS-SCh pro budoucnost, je třeba jít „ke zdrojům“ (ad fontes). První československý prezident Tomáš G. Masaryk vyslovil památnou myšlenku, že „státy se udržují těmi ideami, na kte-

42 ZÁPAS O DUŠI

rých byly založeny“. Tento princip neplatí jen pro státy, ale pro jakékoli sdružení osob – i pro Křesťanské společenství.

Je třeba, abychom si dnes připomínali základní důrazy naší činnosti – ale nejen to. Naše důrazy si připomínáme celkem často. Je dále zapotřebí převádět obecné principy do konkrétních činností. Každá část práce Společenství potřebuje mít stále na zřeteli fundamentální principy naší služby a činit kroky k jejich převedení do reality. Je to možná věc, která byla v minulosti samozřejmostí, ale zdá se, že v současnosti nám tento druhý krok trochu schází.

Jaké jsou důrazy, které je třeba uvádět ve skutek? Vzpomenu čtyři všem čtenářům dobře známé zásady.

Společenství

◆ *Jestliže však chodíme ve světle, jako On je ve světle, máme společenství mezi sebou a krev Ježíše, jeho Syna, nás očisťuje od každého hříchu. (1J 1,7)*

– to je text, který mělo Křesťanské společenství ve svých prvních stanovách z r. 1906. Vytváření společenství bylo prvním důležitým důrazem služby KS-SCh. Společenství ovšem nesmíme zaměňovat se skutečností, že je na nějakém místě více lidí pohromadě. Pastor Kulisz to v promluvě O pěstování křesťanského společenství (1902) vystihl těmito slovy: „Mezi společenstvím a společenstvím je rozdíl. Dva lidé spolu mohou žít léta, a nikdy si nepohlédnou upřímně do očí, nikdy se jejich duše nesetkají. Během každodenních, obyčejných setkání často každý předstírá, že je spokojený, a nedůvěřivě zakrývá hlubiny své duše a svobodně si oddechne, až když je zase sám. Možná není mnoho takových lidí, kteří vědí, jak chutná společenství a co to je. Křesťanské náboženství je ve své podstatě a v jádru společenství. Musí být něco scestného a nezdravého

v křesťanství člověka, který se nechce sdílet, svěřovat druhým život svého srdce. Přátelství těch, kteří jsou sjednoceni v Kristu, je největší sladkost života, je předsálím nebe. A je přímo nemožné, aby se několik takových srdcí poté, co se poznají, nescházelo, neradilo, nemodlilo.“

Při realizaci společenství je dobré se ptát, zda je mezi pracovníky vzájemná důvěra, a pokud není, proč tomu tak je? Není náhodou, že mocné působení Ducha svatého přichází tam, kde jsou bratři a sestry sjednoceni na modlitbách, kde jsou vyznávány hříchy a panuje vzájemná důvěra.

Všeobecné kněžství

V 1. dopise Petrově čteme, že všichni my, kdo jsme Pánem povoláni ze tmy do jeho podivuhodného světla, jsme

◆ *vyvolený rod, královské kněžstvo, svatý národ, lid získaný k vlastnictví“. (1Pt 2, 10-13).*

K tomu pastor Santarius dodává: „Ve všeobecném kněžství bylo něco fascinujícího – mučedník Štěpán se stává svědkem pro svého pronásledovatele Saula, pozdějšího apoštola Pavla; rodiče jsou kněžními ve svých rodinách, muž ženě a opačně atd. V evangelizaci podle všeobecného kněžství je dynamická síla, větší než dynamit a atom. Satan tuto sílu zneškodnil zavedením placených funkčních míst v církevních organizacích a zbavením ostatních znovuzrozených členů sboru misijní služby ve sborech. Systém jednoho úředního pracovníka v Kristově sboru je nepřijatelný a je zradou díla Ducha svatého. Tam, kde lidi probouzel Duch svatý, docházelo k duchovnímu obrození a uvědomění si svého poslání v národě, vedlo to k novému způsobu života...“

Pokud Pán přidal do řad znovuzrozených nové lidi – jak je můžeme povzbudit ke službě, jak motivovat, jak delegovat odpovědnost?

Podřízenost Písmu svatému

Autorita Písma je v našich shromážděných vysoce ceněna, obtížnější je však podřídit Písmu svůj každodenní život. Jestliže odmítáme, že nějaké vyznání, koncil nebo jednotlivec smí zavazovat vnitřní hlas křesťana, jestliže popíráme, že Duch svatý promlouvá v protikladu k tomu, co je řečeno v Bibli, je to velmi dobré. Písmo však musí rozhodovat „nejen na kazatelkách, ale i v každodenním životě jednotlivců i církvi“ (Santarius).

Evangelizace a duchovní růst

Evangelizace a duchovní růst, to je vlastně celý předmět služby Křesťanského společenství, který je podmíněn zásadami předchozími. V této věci není co dodat, než jen připomenout všem známý příkaz našeho Pána:

- ◆ *Proto jděte, dělejte učedníky ze všech národů; křtíte je ve jméno Otce i Syna i Duchu svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa. Amen. (Mt 28,19-20)*

Zde se otevírá nejširší a přerozmanitější pole působnosti jak v oblasti osobní evangelizace, tak také v tom, abychom měli společenství, do kterých je možné hledající a právě znovuzrozené lidi pozvat a kde budou přijati a ne odstrčeni. Kde budou moci růst a stávat se podobnější Pánu Ježíši.

Je patrné, že pro druhé století své existence má Křesťanské společenství ideály, vize a program k uskutečnění. Pokud se bude držet biblických zásad a očekávat vedení Duchem svatým, bude mu Pán Ježíš dávat jeho nové vize a program. Kéž by KS-SCh netrpělo ani nedostatkem uskutečňovatelů a realizátorů těchto ideálů, vizí a programu –

- ◆ *...proste tedy Pána žně, aby vypudil dělníky na svou žeň! (Mt 9,38).*

– Daniel Spratek –

**PROČ NEPŘIJÍMAT
FINANČNÍ PODPORU OD STÁTU?**

- ◆ *Nesprahejte se s nevěřícími! (2K 6:14)*

Biblický výklad

Velkým nebezpečím při čtení Božího slova je do něj vkládat vlastní myšlenky a názory. Když už před jeho otevřením víme, co v něm chceme nalézt a co ne, tak potom už neslyšíme Božího Ducha, ale jenom sami sebe. Alespoň částečně nás od takového nebezpečí může uchránit dodržování pravidel výkladu Bible. Rádi bychom zde připomenuli to nejzákladnější, a tím je čtení Božího slova v kontextu a souvislostech. Vzhledem k tomu, že řešíme problematiku týkající se církve, která vznikla až v době apoštolů, je pro nás směrodatné učení Nového zákona (dále také „NZ“). Zvláště v listech, které jsou církvi přímo adresovány, Pán Bůh probírá finanční otázky a podporu svých služebníků. Jmenovitě apoštol Pavel se ve svých dopisech tímto tématem zabývá a předložené principy ukazuje na své vlastní službě, ale také na životě a učení Pána Ježíše a Starozákonního lidu. Proto bude NZ těžištěm našeho studia.

Naopak Starý zákon (dále také „SZ“) je časově, ale i způsobem Božího jednání se svým lidem, vzdálen od zrodu církve. Je v něm sice možné hledat paralely a principy, musíme však být obezřetní při vztahování jedinečných okamžiků v životě Izraele na církve. Přesto i SZ jednoznačně potvrzuje základní pravidlo celých Písem k této otázce, že Boží pracovníci žijí ze své práce pro Boha, skrze Boží lid (kněží z obětí a desátků, pracovníci z pohostinnosti, darů a sbírek).

Úvodem této studie uvádíme seznam biblických oddílů k této problematice. Tento seznam není zcela vyčerpávající, ale zahrnuje většinu míst Nového zákona, která jsme měli při

44 ZÁPAS O DUŠI

zpracování biblického pohledu na přijímání finanční podpory od státu otevřená. Mt 10:7-11; Mk 6:8-10; L 10:2-9; Ř 15:25-27; 1K 9:3-14; 2K 9:1-15; 11:7-9; 12:14-15; Ga 6:6; Fp 4:10-20; 1Te 2:6-9; 5:12-13; 2Te 3:6-13; 1Tm 5:18; Žd 13:1-2,16; 1J 3:16-17; 3J 5-8.

Ze čtení a studia NZ vyplývají pravidla ohledně podpory pracovníků. Proto považujeme tyto biblické principy za směrodatné i pro naše rozhodování a život církve. Biblické zdůvodnění jsme předřadili praktickým připomínkám, které jsou pouze podpůrným doplňkem našeho pohledu. Ten je založen na studiu neměnného Božího slova, které je pro církev závazné.

Biblické principy:

Povoláním církve je ve všem oslavovat Pána a zjevat jeho charakter světu. Přesně toto se naplní, když v poslušnosti přijmeme Boží cestu v podpoře našich pracovníků a odmítneme pokukovat po světských modelech. Zvěst o Boží lásce neseme lidem s touhou po jejich záchraně a lásce k nim, protože takové je Boží srdce. Život církve nedefinují naše evangelizační plány a strategie oslovující dnešní společnost, ale Boží charakter. Proto by finanční hospodaření sborů a podpora jejich pracovníků měly v první řadě oslavovat Boha.

Pán Bůh nás nenechává tápat a ve svém Slově nám zanechal jak učení, tak příklady jako návod pro podporu pracovníků v církvi. Má se o ně postarat církev samotná. Boží ustanovení nejsou nahodilá či samovolná, a už vůbec ne nepraktická. Naopak, jsou projevem jeho moudrosti a péče o svůj lid. Bůh má na zřeteli nejen svého služebníka, ale jeho nařízení obhacuje i dárce, je svědectvím světu a má za následek chválení Boha. Zde jsou tedy některé z důvodů, proč je Boží cesta vždy ta nejlepší:

Z učení Písem a novozákoní praxe odvozueme pravidlo, že je povinností církve se postarat o Boží služebníky. Bible říká, že máme znát a ctít ty, kteří

pracují pro církev. Ze souvislosti a učení Pána Ježíše vyplývá, že součástí projevu úcty je postarání se o jejich obživu. (1Tm 5:18; Ga 6:6; 1Te 5:12-13). Písmo zavádí reciprocitu (vzájemnou mezi přijímáním duchovního a sdílením se s materiálním (hmotným) bohatstvím (Ř 15:25-27; 1K 9:11-14). Pán Ježíš i apoštolé byli podporováni jen zbožnými lidmi či církví a jiný druh příjmů odmítali. Pavel na své evangelizační praxi ukazuje, že je to církev, která se má podílet na jeho nákladech (Ř 15:24; 2K 11:8-9; Fp 4:14-16). Nejen Pavel, ale i Jan zmiňuje povinnost církve postarat se o obživu pracovníků (3J 5-8). Vyzdvihuje jako správné, že nevzali peníze od nevěřících, ale spoléhají se, že se o ně Pán postará. Navíc Jan jen opakuje, co učil Pán Ježíš, když vysílal své učedníky. Měli se spoléhat na pohostinnost spoluvěřících (Mt 10:7-11; Mk 6:8-10; L 10:2-9; 3J 8). Zde také nalezneme přísloví, či starozákonní ustanovení, že pracovník má být zaopatřen těmi, jimž slouží. Tedy pracovník církve církví a ne státem (stáváme se snad pracovníky státu!?). Na základě těchto veršů jsme nabyli přesvědčení, že učením Písem je zajistit pracovníky církve z finančních darů věřících a neobracet se o podporu na stát a nevěřící. Toto pravidlo vidíme jako závazné pro církev obecně, tedy v každou dobu a na každém místě. Proto úsilí o získání peněz ze státního rozpočtu považujeme za obcházení Bohem dané cesty a projev neposlušnosti. Jako každá neposlušnost, i toto vybočení ze zjevené Boží vůle směřuje mimo kurz Boží milosti i v jiných oblastech života sborů.

Bůh podporu pracovníka skrze církev neustanovil jen k zajištění jeho obživy. Bůh své služebníky miluje mnohem víc, než je zajištění jejich materiálních potřeb. Jemu jde o prohloubení jejich vztahu s ním, jde mu o jejich srdce. Skrze závislost na Bohu a důvěru v něj příjemce roste ve víře, ve vděčnosti (2K 9:12), učí se správnému

vztahu ke svým hmotným potřebám (Fp 4:11-13), učí se hledat naplnění svých potřeb u Boha a ne u lidí, a tomu, že není v práci osamocen, tedy spolupráci, odpovědnosti vůči druhým a sdílení se o radost, kterou mu služba Pánu přináší s celou církví. Být finančně zajištěn s ministerstva kultury mu možná umožní otevřít si bankovní konto s pravidelným přísunem peněz, ale ochudí jeho srdce (charakter) a okrade jej o mnohé Boží požehnání. Navíc dávání vede dárce i k modlitbám za pracovníka a jeho práci. Zde leží těžiště podpory, vždyť miliony, ani naše snaha samotná nezmůžou nic bez modlitby. Poznáváme, že pracovník v církvi má mnohem hlubší potřeby, než jen ty hmotné. Zajistit jeho zdravý růst i vztah s Bohem a církvi není možné financemi od státu, ale jen a jen podporou od církve a věřících.

Pán Bůh však má na zřeteli nejen jednotlivé pracovníky, ale i celou církev. Poslušnost v otázce financování jeho služebníků a díla má být požehnáním nejen pro příjemce, ale v nemenší míře i pro dárce. Také dárce se učí důvěřovat Bohu, neboť dává dnes v naději, že se o jeho potřeby zítra i do budoucna Bůh postará. Dávání se jim stává zdrojem požehnání od Boha. Bůh miluje štědrého dárce (2K 9:12; Fp 4:15) a odměňuje jej za ochotu, například radostí (2K 9:6-7). Obdarovaný se za ně modlí s vděčností.

Podpora církevních pracovníků vede také k upevnění sounáležitosti. Všichni věřící mají možnost mít podíl na Božím díle (2K 9:8,13). Jedná se o praktický projev bratrské lásky (2K 9:14; Žd 13:1-2; 1J 3:16-17). Jde také o příklad pro druhé a motivuje tak i ostatní, aby žili způsobem, který se líbí Bohu (2K 9:2). Boží dílo není konáno nezávislými pracovníky, ale celá církev má mít podíl na zvěstování pravdy. Neposlušnost odjímá tuto výsadu většině věřících. Námítka, že vždy bude dost možností podporovat a dávat jin-

de, je výmlouvou. Bůh nerozlišuje práci, na které se podílí církev a na které podíl nemá. Takové dílo nejen že nemá podporu věřících, ale ani Ducha. Tyto skutečnosti nás opět vedou ke konstatování, že skutečným dárce je Bůh. Vždyť skrze naši poslušnost ve věcech financí upevňuje bratrské vztahy a obhacuje všechny štědrého srdce. Stát by nás o tuto milost připravil. Bůh povolal církev, aby byla svědectvím o něm tomuto světu. Největším bohatstvím církve je evangelium, které má hlásat a žít. Pro Pavla bylo evangelium kritériem, dle kterého se rozhodoval, kdy a od koho má přijímat finanční pomoc. Nikdy nechtěl být překážkou v jeho šíření či jako jeho hlasatel k pohoršení. Nechtěl za žádnou cenu kompromitovat evangelium v očích nevěřících tím, že by se mohli domnívat, že mu jde o peníze (1K 9). Proto od nevěřících a nevyzrálých křesťanů pomoc nepřijímal. Lidé mají vidět, že nám jde o ně samotné, že je máme rádi. Proto jakýkoliv náznak, že nám jde o jejich prostředky, touha po zisku či chamtivost diskredituje evangelium. Sám Pán Ježíš řekl, že co jsme zdarma přijali, máme zdarma dávat dál a to se stalo Pavlovým mottem a on vzorem pro nás. Evangelium je pro svět bez nákladů (1K 9:18; 2K 12:14-15; 1Te 2:6-9). Zatěžovat daňové poplatníky tím, že se necháme platit ze státní kasy, je tak v naprostém rozporu s Božím slovem. Je poněkud pokrytecké mluvit o naší důvěře v Boha a přitom se v praktických věcech obracet a spoléhat na stát. Vždyť evangelium je o Boží moci a bohatství. Bůh je schopen financovat svoji práci a nepotřebuje pomoc od bezbožných. Jak asi zní slova o Bohu, který se stará o vrabečky, když se jeho služebníci uchylují ke státní podpoře? Kdepak se asi v očích světa ztratila křesťanská láska, když si za zbožnost či charitu necháváme platit z jejich daní? Kde je ten bohatý Bůh a nezištný křesťan? Kam se podělo evangelium?

46 ZÁPAS O DUŠI

Opět se ukazuje, že jen Boží způsob se hodí k jeho reprezentaci. Štědrost církvi v dávání byla už za dob Pavla svědectvím celému světu (2K 9:2). Nevěřící mohli pozorovat bratrskou lásku v akci (1J 3:16). Život a charakter věřících byl v souladu s jejich zvěstí (1Te 2:5). Dosvědčovat evangelium svým životem jako jednotlivci i jako církve sotva můžeme s podporou proti vůli daňových poplatníků.

Bůh je vánem církve a On si oddělil církve pro sebe samého. Celá existence církve má oslavovat jeho moudrost, velikost, moc a svatost. Naše jednání má zrcadlit jeho lásku a vůli. Pokud jsou pracovníci v církvi podporováni v souladu s jeho slovem, Bůh je oslaven. Bohu je projeována vděčnost (2K 9:11-12), přinášeny oběti (Fp 4:18), Bůh je ctěn a chválen (2K 9), je projevem osobní poslušnosti, důvěry, oddanosti. Poslušnost jeho Slovu dává Bohu prostor k projevu milosti a požehnání.

Dialog

Výše formulované svědectví Písem nelze umlčet poukazem na to, že NZ církve žila v naprosto jiné době, za jiných okolností, za dob římské nadvlády a pohanského náboženství. Takovouto argumentací bychom mohli odbýt jakékoli učení Bible (třeba bychom přestali křtít s poukazem na to, že se jednalo o starověký zvyk, který dnes nemá společnosti co říci a nikdo mu nerozumí; nebo bychom odvolali starší sboru, protože první církve takto pouze převzala praxi z židovských synagog a tedy to není založeno na Božím prohlášení ale okolnostech; atd.). Díky Pánu si zpravidla jeho slovo takto nezlehčujeme a proto bychom se neměli vyhýbat poslušnosti ani v otázce zajištění podpory Božím pracovníkům.

Jako lichý se tento způsob myšlení (že nelze novozákonní učení a praxi uplatňovat v dnešní době) ukazuje i v konfrontaci s realitou. Je pravdou, že Evropa se svojí historií státních církví, provázaností vládní a duchovní moci, a

potlačováním osobní zodpovědnosti na úkor státních institucí je navyklá na peníze církvim od státu. Na pováženou je, že církve v ní, přes vžitou finanční podporu státu, skomírá. Naopak křesťanská velmoc jakou je Severní Amerika dodržuje striktně oddělení církve od státu a Pán jim duchovně i materiálně žehná. Navíc i chudé a často pronásledované církve Afriky a Asie rostou obrovským tempem, přestože se jim o podpoře ze strany státu či diktátorů nemůže ani zdát. Očividně jim však finanční okolnosti nebrání naplňovat Boží poslání. Samozřejmě růst církve, ani Boží požehnání, nelze podmiňovat pouze finančním hospodařením místní církve, ale na druhou stranu popsané skutečnosti neoddiskutovatelně svědčí o tom, že v místech, kde církve roste a je zdravá, jsou finanční toky jiné než od státu.

V neposlední řadě, i za dob NZ existovala možnost získávat finanční prostředky od nevěřících, jak nám o tom vypovídají historické znalosti z té doby a také Písmo. Přesto bylo, jak pravidlem, tak i praxí rané církve a jejích pracovníků, od nevěřících peníze nepřijímat. Pán Ježíš, Pavel a i jiní apoštolé žili z darů a podpory zbožných lidí a o žádném z nich si nečteme, že by svoji popularitu, či Boží obdarování, využil ke svému obohacení z rukou pohanů. Naopak, když byla Pavlova finanční podpora na minimu a kromě církve ve Filipy za ním nikdo nestál, neobrátil se na bohaté sponzory, kteří tehdy ochotně podporovali potulné filozofy a řečníky, ale pracoval dnem i nocí pro vlastní obživu. Že se finanční podpora od nevěřících nabízela, je zřejmé také z posledního Janova dopisu. Jan zde chválí ty, kteří se vydávají do Boží služby v důvěře, že Bůh sám se o ně postará a od pohanů (protiklad ne k Židům ale ke křesťanům) si peníze neberou. Naproti tomu povzbuzuje věřící, dokonce to formuluje jako Boží příkaz, že je povinností církve se o misionáře a učitele evangelia postarat.

Praktické zdůvodnění

Při zvažování návrhu přijmout státní podporu zaznívá, že je právem každého sboru se samostatně v této otázce rozhodnout. Zapomíná se však na skutečnost, že onen nárok nevzniká pro jednotlivý sbor, ale pouze pro seskupení sborů (denominaci) jako celek. Tedy toto rozhodnutí nespadá do svobod a práv jednotlivého sboru, protože takové právo na půdě jednotlivého sboru nevzniká a jednotlivý sbor tak o státní podpoře nemůže ani uvažovat, ani rozhodovat. Hlasování o dané problematice vytváří paradoxní situaci. Sbor, který se odvolává na svá práva a svobodu rozhodovat sám o sobě, žádá druhé, aby za něj rozhodli a podporu mu přiznali. Tím upírá tutéž svobodu druhým, protože je nutí ke vměšování se do záležitostí cizího sboru. Absurditu požadavku a také neslučitelnost nezávislosti jednotlivých sborů s přijímáním podpory od státu vystihuje i dilema, do kterého se jednotlivé sbory díky hlasování dostávají. Pokud by hlasovaly proti přijetí, pak se údajně vměšují do práv jiného sboru. Vždyť prý nemají právo říci ne, když onen sbor vyjádřil jasné ano. Pokud budou hlasovat pro přijetí, tak naopak tutéž samostatnost opět popřou tím, že vytvoří precedens, kdy rozhodnutí celku předurčuje vývoj v jednotlivém sboru. Navíc se díky krokům, které budou po přijetí finanční podpory od státu následovat (posílení odpovědnosti a rozhodovacích pravomocí nadsborových struktur) omezí samostatnost pro všechny ostatní sbory, a to nejen co se financování týče. Domníváme se tedy, že jednotlivý sbor nemá právo takový požadavek vůči ostatním vznést a danou věc považujeme za nehlasovatelnou.

Některé sbory nevznikly jako typická denominace s cílem nabyvat církevních práv, ale v době komunistického útlaku, kdy se jednotlivé a správně samostatné sbory vynuceně seskupily, aby vyhověly požadavkům státu a zároveň umožnily samostatný život sborů.

Netypické sbory nevznikly za účelem nabyvání požitků ze strany státu, ale volným seskupením sborů, pro které tato platforma umožňuje právní a důvěryhodnou existenci ve státě a bratrskou souznělost. Není to seskupení, na jehož základě by pro jednotlivé sbory vznikaly nějaké nároky, zvláště pak ne zavazující ostatní sbory, či omezující jejich samostatnost. Využívat pláštiku jednoty sborů k získání finanční podpory státu je tedy v naprostém rozporu se záměry a důvody existence uskupení těchto sborů jako takových. Ačkoli nám církevní zákon umožňuje o podporu žádat, díky charakteru volného seskupení sborů však jednotlivému sboru, ani jako celku, nárok na tuto státní pomoc nevzniká.

Způsob, jakým je rozprava různých postojů vedena, neprohlubuje bratrské vazby a není odrazem křesťanské lásky. Naopak. Vytváření nadsborových orgánů a radikální odklon od dříve společně uznávané poznání Písem (jako je dříve nemyslitelná diskuze o přijímání peněz od státu), vedly již k oddělení některých sborů. Mezi bratřími a sbory panuje nedůvěra (neochota sdílet se s informacemi) a spoléhání se na moment překvapení a nepřipravenost druhých. Vztahy mezi věřícími ovládlo přesvědčování a ducha bratrské shody a porozumění vystřídaly emotivní projevy a rozhodnutí prosadit vůli většiny hlasováním. Bůh a jeho Slovo bylo odsunuto do ústraní jako nemající k dané otázce co říci (na půdě sejítí starších nikdy neproběhla biblická rozprava k tomuto tématu). Způsob, jakým je jednání vedeno, nenasvědčuje tomu, že je to cesta, po níž nás vede Boží duch a jejímž cílem je naplnění Boží vůle, ale ani o vznešenosti záměru předkladatelů.

Tvrzení, že případné přijetí finanční podpory od státu se bude týkat výhradně jednoho sboru, další sbory neovlivní, je zavádějící. Vždyť už život v mnoha sborech zásadně ovlivnilo tím, že jsou nuceny k dané problematice zaujímat stanovisko bez ohledu na to, čím se

48 ZÁPAS O DUŠI

Boží duch v daném sboru zrovna zabývá. Některé sbory už také pod organizačním tlakem a v důsledku strukturálních změn ze svazku nezávislých sborů vystoupily, či dění ignorují.

Především však takový krok zásadně nabourává jednotu mezi sbory, kdy se některé sbory vydávají naprosto odlišnou cestou a navíc hrubým způsobem znásilňují svědomí a biblické přesvědčení druhých. Vždyť rozdílné hodnocení předloženého návrhu nevyplývá z neochoty snadno si přijít k milionům ze státní kasy, ale z hlubokého přesvědčení, že daný krok je v rozporu s Boží vůlí pro jeho církev a je projevem neposlušnosti jeho slova. Zde nemůže rozhodovat většina skrze hlasování, ale jednomyslnost všech zaangażovaných. Navíc, pokud ke změně (přijetí financí) skutečně dojde, znamenalo by to následně tabuizování otázky biblického pohledu na přijetí finanční podpory od státu ve sborech, neboť je těžko myslitelné, že v duchu zachování pokoje bude možné se biblicky vymezovat vůči sborům s jinou praxí. To pak v horizontu několika let zákonitě povede k tomu, že bez patřičného zdůvodnění i další sbory přistoupí ke způsobu, který bude klást menší nároky na jejich peněženky. Precedens v jednom sboru povede nevyhnutelně ke změně smýšlení a praxe i ve sborech dalších. Všechny sbory však budou hned první den ovlivněny změnou pohledu veřejnosti na Křesťanské sbory, které na službě Bohu vydělávají a přijímají peníze od lidí, kteří kdyby si mohli vybrat, tak by nám nic nedali. Nelze tedy stát opodál a myslet si, že se nás to netýká, či že je to jen a jen problémem jednoho sboru.

– KSB –

Budme pravdivi v lásce, ať ve všem dorůstáme v Krista. On je hlava, z něho roste celé tělo, pevně spojené klouby navzájem se podpírajícími, a buduje se v lásce podle toho, jak je každé části dáno. (Efezským 4:15-16)

PROČ JSEM NEPODEPSAL CHARTU OECUMENICU?

Vůči návrhu Charty Oecumenicy jsem vznesl zásadní námítky na zasedání Církevní rady již v r. 2000. Charta Oecumenica nebyla schválena na žádném synodu a nebyla její problematice věnována žádná pastorální konference, přestože byvalí představitelé naší církve se hlásí k tomu, že na jejím utváření se podíleli. Na zasedání Církevní rady 4.12. 2006 jsem sdělil, že 22.1. 2007 na ekumenických bohoslužbách v Praze mají představitelé církví podepisovat Chartu Oecumenicu, což mi dělá potíže, jelikož mám mimo jiné výhrady vůči závazku „jít vstříc cíli, kterým je eucharistické společenství.“ Členy Církevní rady jsem vyzval k prostudování a připomínkování Charty Oecumenicy. Podobně jsem vyzval také faráře na tzv. homiletických setkáních 4.12. 2006 a 15.1. 2007. Od několika farářů se mi dostalo pouze povzbuzení Chartu Oecumenicu nepodepisovat. Omlouvám se těm, kteří očekávali ode mne ještě zřetelnější postoj před 22.1. 2007, avšak k tomu si dovolím poznamenat, že kancelář biskupa jsem převzal 9.1. 2007, a to s obsáhlou agendou k vyřízení. Jde mi o jednotu církve, proto očekávám, že ti, kteří šíří živé informace ústně i internetem, přehodnotí svůj postoj v duchu evangelia. Obsah Charty Oecumenicy je tak závazný, že ho nemíním podepsat, aniž by jeho obsah byl představen ve světle symbolických knih naší církve na příštím řádném zasedání synodu. Jak ordinační slib, tak i slib při uvedení do služby biskupa, mě zavazuje zachovat věrnost Písmu svatému a symbolickým knihám naší církve.

Otázky nad Chartou Oecumenicou:

1. Zavazuje, či nezavazuje? Charta Oecumenica v úvodu prohlašuje, že „na všech úrovních církevního života má vést k rozvoji ekumenické kultury dialogu a spolupráce a vytvořit závazné

měřítka.“ V další větě sice stojí: „Char-
ter však nemá nikterak učitelský charak-
ter nebo církevně-právní závaznost“,
ale následně každý z dvanácti článků
obsahuje závazné prohlášení, čili dva-
náctkrát končí větou: „Zavazujeme
se...“. Je tedy závazná, nebo není?
Pán Ježíš říká:

◆ *Vaše slovo buď ano, ano – ne,
ne; co je nad to, je ze zlého.*
(Mt 5,37)

2. Cílem je eucharistické společen-
ství. Eucharistické společenství je
vzpomenuto již v prvním článku a pátý
článek končí: „Zavazujeme se... jít
vstříc cíli, kterým je eucharistické spo-
lečenství.“ Co to znamená?

a) Eucharistie je základním pilířem
katolické církve. „Eucharistie je zdro-
jem a vrcholem celého křesťanského
života“ (čl. 1324) a „zůstává středem
života církve“ (čl. 1343).

b) V římskokatolické církvi eucha-
ristie znamená opakované obětování
Krista. V Katechismu katolické církve
se píše: „V liturgii, hlavně ve svaté eu-
charistické oběti, se koná dílo našeho
vykoupení“ (KKC čl. 1068).

Písmo svaté nás učí, že Ježíš Kris-
tus byl obětován jednou provždy a není
ho třeba znovu obětovat.

◆ *To je ten velekněz, jakého jsme
potřebovali... který nemusí jako
dřívější veleknězi denně přinášet
oběti napřed za vlastní hříchy a pak
teprve za hříchy lidu. Ježíš to učinil
jednou provždy, když obětoval se-
be sama ...* (Žd 7,26.27)

a dále Žd 9,12.26.28; 10,10.12.14; 1P
3,18).

Člověk nemůže přinést pro své
spasení žádnou oběť. Jediné, co může:
přijmout Kristovu oběť vírou a přinášet
sebe sama jako oběť vděčnosti za
spasení. M. Luther viní římskokatolic-
kou církev z trojího zadržování svátosti:
neposkytnutí kalicha laikům; druhé,
„méně zatěžující svědomí“ – transsub-
stanciace; a třetí, „to nejhorší zneužití
ze všech“ – učení, že „mše je dobrým
dílem a obětí“.

c) Eucharistie v katolickém pojetí
znamená společenství s papežem, Ma-
rií a všemi svatými. „Papež, pověřený
Petrovou službou v církvi, je spojen
s každým slavením eucharistie, v níž je
jmenován jako znamením a jako služeb-
ník jednoty všeobecné církve“ (KKC čl.
1369). „S Kristovou obětí se nespojují
jen údy, které jsou ještě na zemi, nýbrž
i ty, které už pobývají v nebeské slávě.
Církev totiž přináší eucharistickou oběť
ve společenství s nejsvětější Pannou
Marií, kterou výslovně připomíná, stej-
ně jako se všemi svatými a světicemi“
(KKC čl. 1370). „Eucharistická oběť se
přináší také za zesnulé věřící.“ (KKC čl.
1371). Učení o papežství se nedá pod-
ložit Písmem svatým. Porovnej texty
o Petrovi a jejich pořadí: Mt 16,15-18 a
Mt 16,22-23. Sám apoštol Petr ukazuje
jedině na Pána Ježíše:

◆ *Přicházejte k němu, kameni živé-
mu, jenž od lidí byl zavržen, ale
před Bohem je vyvolený a vzácný.
I vy buďte živými kameny, z nichž
se staví duchovní dům...*
(1P 2,4-6)

Slova o klířích (Mt 16,19) je třeba chá-
pat v souvislosti s učením o moci církve
(Mt 18,28-20). Taktéž vzývání zesnu-
lých a obětí za ně nelze podložit káno-
nickými knihami Písma.

d) V eucharistii se jedná o pře-
podstatnění (transsubstanciace). Kato-
lický kněz proměňuje chléb a víno na
tělo a krev Krista a tak přináší oběť
Krista Bohu. M. Luther píše ve Šmal-
kaldských člancích: „Pokud jde o trans-
substanciaci, o předpodstatnění, nevší-
máme si vůbec vtipnou sofistiku, ve
které učí, že chléb a víno opouštějí
nebo ztrácejí svou přirozenou podstatu
a zachovávají jen podobu a barvu, a ne
skutečný chléb. Vždyť se to nejlépe
shoduje s Písmem, že chléb je tu a
zůstává, jak sám Pavel říká v 1K 10,16
a v 1K 11,28.“

e) Eucharistické společenství je
jednoznačně přístupné pouze pro kato-
licky věřící v eucharistii. Evangelík se
může za určitých podmínek eucharistie

50 ZÁPAS O DUŠI

zúčastnit, pokud projeví katolickou víru v eucharistii a získá povolení katolického biskupa. Katolík se nesmí zúčastnit evangelické Večeře Páně za žádných okolností.

3. Charta Oecumenica nejasně uvádí cíl spolupráce s muslimy. „Zavazujeme se... že se budeme spolu s muslimy podílet na společných záležitostech.“ Jaké to jsou společné záležitosti? Ochrana života, lidská práva apod.? V pořádku! Společně uctívání Pána Boha? Není možné! V Chartě Oecumenice se jedná o rozvíjení vztahů s islámem právě v duchovní oblasti: „Chceme zintenzivnit na všech úrovních setkání křesťanů a muslimů, jakož i dialog mezi křesťanstvím a islámem. Zvláště doporučujeme vzájemné rozhovory o víře v jediného Boha a objasnění chápání lidských práv. Zavazujeme se,

- že budeme k muslimům přistupovat s úctou;
- že se budeme spolu s muslimy podílet na společných záležitostech.

Úctu zasluhuje každý člověk, avšak to nás neopravňuje k směšování náboženství.

◆ *Jméno jiného boha nebudete připomínat; ať je není slyšet z tvých úst, (Ex 23,13)*

◆ *Víme, že Syn Boží přišel a dal nám schopnost rozeznávat, abychom poznali, kdo je pravý Bůh. A jsme v tom pravém Bohu, protože jsme v jeho Synu Ježíši Kristu. On je ten pravý Bůh a věčný život. Děti, varujte se modlářství, ... (1J 5,20-21)*

4. Vážím si jinak věřících, proto jim chci otevřeně a s úctou vydávat svědectví o Kristu a všem lidem bez rozdílu sloužit jako bližním. Hodnověrný partner však při podpisování je ten, který popisuje to, čemu věří, čím se řídí a chce splnit to, k čemu se zavázal. Diskuje ať nás nerozděluje. Apoštol Pavel nás povzbuzuje, abychom

◆ *...povzbuzeni v srdci a spojeni láskou hluboce pochopili a plně poznali Boží tajemství, jímž je Kristus (Ko 2,2).*

Jde nám o jednotu a dobro církve.

Římskokatolická církev nám může být vzorem v zápase o ochranu života, v podpoře zdravé rodiny a v mnoha dalších oblastech. Muslimové nám mohou být vzorem horlivosti v modlitbách, v boji proti pornografii apod., avšak cestu spasení hledajme v Písmu svatém a buďme mu věrni.

– *Stanislav Piętak, biskup SCEAV* –

PŘEHLED KONTROVERZNÍCH MÍST

V dokumentu Charta Oecumenica – pro rychlou orientaci čtenářů v problematice:

Katolické cíle:

- Musíme se vynasnažit o překonání rozdílů, která mezi námi ještě existují.
- Přijímáme tuto Chartu jako společný závazek k dialogu a ke spolupráci. Charta popisuje základní ekumenické úlohy, ze kterých odvozuje řadu směrnic a závazků.
- Naše ekumenická úloha tedy spočívá v tom, abychom tuto jednotu, která je vždy Božím darem, učinili viditelnou.
- Viditelné jednotě ještě zabraňují zásadní rozdíly. Existují rozdílná pojetí, především co se týče církve a její jednoty, svátostí a úřadů. S tím se nemůžeme spokojit.
- Chceme vynaložit všechny své síly na to, abychom překonali problémy a překážky, které ještě naše církve rozdělují.
- Abychom dosáhli hlubšího ekumenického společenství, musíme bezpodmínečně pokračovat ve snáhách o konsensus (shodu) založený na víře. Bez jednoty ve víře neexistuje žádné plné církevní společenství.
- Budeme pracovat pro viditelnou jednotu církve Ježíše Krista v jedné víře, která má své vyjádření ve vzájemně uznaném křtu a v eucharistickém společenství.

- Zavazujeme se jít vstříc cíli, kterým je eucharistické společenství.

Politické cíle:

- Církve podporují sjednocení evropského kontinentu.
- Prohloubit společenství s židovstvími.
- Rozvíjení vztahů s islámem.
- Chceme zintenzivnit na všech úrovních setkání křesťanů a muslimů, jakož i dialog mezi křesťanstvím a islámem.
- Zavazujeme se, že se budeme spolu s muslimy podílet na společných záležitostech.
- Setkání s jinými náboženstvími a světonázory.

Celé znění dokumentu Charta Oecumenica naleznete ZOD 91, str. 35

– Granosalis –

LUTHER O MŠI

Žijeme v době, která se vyznačuje komunikací. Komunikace je určitě nádherný dar, který nám Pán Bůh dal. Komunikace je jistě velmi užitečným nástrojem k řešení osobních problémů, k vysvětlování stanovisek, k hledání společných cest. Komunikace je jistě velmi důležitá i v oblasti dialogu mezi církvemi a náboženstvími. Určitě i komunikace byla nástrojem toho, že na mnohých místech došlo ke zklidnění různých mezidenominačních násilných bojů a zápasů. Nicméně, komunikace není „lékem“ na doktrinální rozdílnost a jednota není nejdůležitější hodnotou křesťanství. Ano, komunikace je důležitá, abychom spolu vycházeli korektně, abychom se společně ozvali ke společenským a morálním otázkám. Ale mezidenominační dialog by neměl sloužit k tomu, abychom dělali zásadní věroúčné kompromisy jen proto, abychom měli jakousi jednotu. Pokud by tomu bylo tak, pak by reformace byla největším omylem v historii církve. Je na-

prosto zásadní, abychom znali naše kořeny, znali učení naší církve a chránili je a předávali dalším generacím.

V posledních dnech jsme opět byli svědky jisté debaty o doktrinálním sblížení naší církve s jinými církvemi. Jednou z diskutovaných oblastí byla právě oblast mše. V poslední době se nám také dostalo moderního překladu Knihy svornosti. Otevřeme ji tedy a podívejme se na reformační učení Martina Luthera.

Základem Lutherovy kritiky církve jeho doby bylo učení o ospravedlnění. Zpočátku Luther vůbec nespojoval tuto klíčovou doktrínu s praxí mše svaté. Dokonce v jednom období prohlásil, že by osobně nanosil dřevo, aby byl upálen někdo tak heretický, kdo by napadl mši svatou. (*Carl Wisloff, Luther's Controversy with Rome on Eucharistic Sacrifice*).

Nicméně Luther postupně docházel k tomu, že právě praxe mše svaté je jádrem falešného učení o ospravedlnění. Dokonce se nebránil prohlášení, že mše svatá je nejhorší ze všech papežských herezí. (*Luther's Works, svazek 38*).

Není se proto co divit, že to první, na co narazíme při čtení Šmalkaldských článků je právě ostrá kritika mše. Luther začal takto:

Mše v papežství je největší a nejohroženější ohavnost... Přesto je ze všech papežských modloslužeb tou hlavní a nejokázalejší. Papeženci totiž tvrdí, že tato oběť, to jest sám úkon mše, vysvobozuje člověka z hříchu za života i z očistce po smrti (a to i v tom případě, že tento skutek koná bezbožník a ničema). (*Druhá část, článek II, odstavec 1*).

Luther pokračuje:

Mše je nebezpečná věc, vymyšlená a zavedená bez ohledu na Boží vůli a slovo, bez Božího příkazu. (*Druhá část, článek II, odstavec 5*).

Luther zakončuje svou rozpravu o mši ve Šmalkaldských člancích následujícím prohlášením:

52 ZÁPAS O DUŠI

Stručně řečeno, mši a všechno, co z ní vzešlo nebo k ní bylo přidáno, nemůžeme strpět a připustit, ale naopak ji musíme odmítnout, abychom mohli setrvat u prokazatelně čisté svátosti Večeře Páně a přijímat ji a užívat vírou, podle ustanovení Ježíše Krista. (*Druhá část, článek II, odst. 29*).

Večeře Páně je v reformačním pojetí milostivý Boží skutek, kdy pokání činící hříšník přijímá tělo a krev našeho Spasitele spolu s radostnou novinou o odpuštění, které bylo vydobito krví Ježíše Krista. V pojetí římskokatolické církve už však nejde o svátost, skrze kterou přijímáme odpuštění, ale spíše o obět a o dobré skutky, kterými si získáváme odpuštění hříchů. Dochází zde k překroucení svátosti v obět, milosti ve skutky a evangelia v zákon.

Dalším zásadním nešvarem, který Luther u mše či u vysluhování Večeře Páně vidí, je to, že bylo vypuštěno Boží slovo, Kristova slova ustanovení Večeře Páně. To se vůbec nečetlo a tak došlo k tomu, že ze svátosti bylo odcizeno to, co ji činí svátostí, Boží slovo. Dalším problémem byl fakt, že nebyly vysluhovány oba elementy. Ve světle toho všeho, co při Večeři Páně chybělo, Luther říká o papeži a jeho biskupech, že okrádají Boha a olupují církev. (*Luther's Works, svazek 38*).

Luther také silně protestoval proti spojení mše a očištění. Je pro něj absolutně nemožné, aby vysloužení mše způsobilo, že duše člověka opustí očištění a dojde pokoje u Hospodina. Takovéto mše Luther nazývá „modlářské neřádstvo.“ (*Šmalkaldské články, druhá část, článek II, odst. 11*).

Pro Luthera tedy bylo nesmírně důležité, aby lidé byli schopni oddělit, co je mše a co je svátost Večeře Páně:

Vskutku, přejí si a toužím vidět a slyšet, že tato dvě slova 'mše' a 'svátost' jsou chápána jako naprosto odlišná, tak jako den a noc, ano, tak odlišná jako ďábel a Bůh. (*Luther's Works, svazek 38*)

Toužený rozdíl Luther popsal takto:

O mši jde, pokud já za své hříchy a hříchy druhých obětují svátost Bohu, jako skutek vykonaný lidskou bytostí... o svátost jde, pokud přijímám od kněze tělo a krev našeho Pána Ježíše Krista ve chlebu a víně.

(*Luther's Works, svazek 38*)

Luther dále pokračuje a popisuje, jakou reakci by v nás mělo vyvolat slovo mše:

Nechť Bůh daruje všem vroucím křesťanům takové srdce, aby když uslyší slovo mše mohli být tak zděšeni, že by udělali znamení kříže stejně tak, jako kdyby viděli ďáblovo znesvěcení. Na druhé straně, kdyby slyšeli slovo svátost nebo Večeře Páně, měli by tančit z čisté radosti. (*Luther's Works, svazek 38*)

Tolik určitě stačí k tomu, aby si čtenář udělal názor na to, jaký byl Lutherův postoj vůči mši. Nyní následuje mnohem těžší problém, a to položit si otázku, kolik se toho za posledních téměř pět set let změnilo. Změnil se postoj římskokatolické církve? Změnily se doktríny luteránů? Jaký vztah bychom měli mít ke mši my?

Vidíme, že v římskokatolické církvi došlo od dob reformace k řadě změn. Při vysluhování Večeře Páně už většinou uslyšíte slova ustanovení a dokonce v jazyce, kterému rozumíte. V církvi už není vidět to zjevné kupčení s odpušky. Jsou zde kněží, kteří zvěstují Krista a jejichž pojetí Večeře Páně má blíž k reformačnímu, než k tomu, které oficiálně učí římskokatolická církev. To jsou všechno velmi radostné a povzbuzivé změny a měly by být pro nás povzbuzením k dalšímu modlitebnímu zápasu o tuto církev a k našemu živému svědectví. Stejným dechem ovšem musíme dodat, že oficiální učení církve se v této oblasti nezměnilo. Stále platí, že mše je obět, kterou účastníci přináší Hospodinu. Dovolte několik citací z Katechismu katolické církve, který schválil papež Jan Pavel II. Zde se říká, že v eucharistii

... přinášíme Otci obět' jeho Syna, která nás s Ním smiřuje.

Dále zde čtete:

Kdykoli je tato obět' z kříže, na kterém byl Kristus, naše pascha, obětován, slavena na oltáři, je vykonáváno dílo našeho vykoupení ... Eucharistie je obětí, protože zpřítomňuje obět' kříže ... Skrze službu kněze je duchovní obět' věrných dokončena ve sjednocení s obětí Krista, našeho jediného prostředníka, který je v eucharistii obětován skrze ruce kněze ve jménu celé církve nekrvavým a obětírným způsobem, dokud sám Pán ne přijde ...

A nakonec ještě zmiňme současné stanovisko k modlitbám za zemřelé:

Eucharistická obět' se také nabízí za ty, kdo ve víře odešli, kdo zemřeli v Kristu, ale nejsou ještě plně očištěni, aby mohli vstoupit do světla a pokoje Kristova ... (*Catechism of the Catholic Church*).

Se zámutkem konstatujeme, že zásadní body katolické doktriny o mši se od dob Luthera nezměnily. Pokud luteráni usilují o to, aby prosadili společenství u stolu Páně spolu s katolickou církví, pak je to možné pouze tehdy, pokud se sami vzdají svého reformačního věroučného postoje. Jiná cesta není.

Pokud chceme jako katolíci a protestanti být k sobě vzájemně upřímní, musíme uznat, že máme významné rozdílné učení o spasení a ospravedlnění. Tento rozdíl ale nezduřazujeme proto, abychom jeden druhého odsuzovali nebo ponižovali. Můžeme být rozdílní a přitom mít dobré vztahy. Ani tyto rozdíly totiž nikdy nezabrání v tom, abychom se vzájemně respektovali, chovali se k sobě slušně, spolupracovali v jistých oblastech nebo se společně modlili. Pro každého protestanta je však výzvou, aby byl svědectvím všem lidem (třeba i katolíkům), kteří ještě nepoznali, že spasení je darem Boží milosti, který jsme zdarma obdrželi v Kristu Ježíši, našem Pánu.

– Zpracováno podle Daniela Preuse –

OHLASY ČTENÁŘŮ

✉ *Vážený bratře, děkuji velmi za zaslání nového ZODU. Zaujalo mne tam hned několik článků. Především ten, který řeší otázku platnosti Ježíšovy obětí (za koho vlastně na kříži zaplatil). Jak jsem pochopil z článku, tak pouze za ty vyvolené, a to vyvolené již před stvořením světa. Doufám, že jsem to dobře pochopil.*

Z toho mi plyne, že Bůh-Otec již předem věděl (před stvořením světa), že lidé padnou a že bude muset poslat zemřít Krista na kříži. Zdá se mi, že akademická (i evangelická) teologie tento názor odmítá. Naopak řeší problém možnosti spásy i pro nekřesťany. A podle ní milosrdný Bůh nemůže někoho vyvolat (předurčit) k zatracení, takže je odmítána tzv. negativní predestinace (předurčení k zatracení). V té souvislosti by mne zajímalo, zda zastáváš koncepcí predestinace nebo koncept předzvěděni. Předem děkuji za odpověď. Rád bych si v těchto otázkách udělal jasno.

Pán s Tebou!

– Standa –

Milý Stanislave,

děkuji za ohlas k článku souvisejícímu s předurčením – „Zaplatil Pán Ježíš Kristus za všechny hříchy všech lidí?“ v ZODU č. 92 na str. 6.

Opravdu věřím, že Pán Bůh vyvolil svůj lid v Ježíši Kristu ještě před stvořením světa, jak nám o tom svědčí například epištola Efezským (Ef 1,4). Věřím rovněž, že se nejednalo o předzvěděni, ale o předurčení. Kdyby šlo jen o předzvěděni, pak by člověku zůstala jako zásluha „kladná reakce“ na evangelium. Bůh by, obětí Ježíše Krista, vytvořil v zásadě jen podmínky pro spásu, ale člověk by se zčásti spasil sám tím, že by takovou obět' přijal. Spasení by pak nebylo důsledkem pouhé Boží milosti. Pan **A** by pak byl spasen proto, že zareagoval na evangelium „lépe“, než pan **B**. To ovšem není v souladu s biblickým

učením a nic na tom nemění ani fakt, že se řadě teologů učení o předurčení nelíbí. Mezi panem A a panem B, slovy Bible, totiž není rozdíl – zřejmě jsou daleko od Boží slávy. Proč by měli tedy rozdílně reagovat na evangelium? Zareagují-li rozdílně, pak jen díky tomu, že rozdíl mezi nimi působí Boží milost, která vymění padlé srdce jednoho z nich. V důsledku výměny srdce pak člověk s radostí uvěří v Pána Ježíše Krista. I spasitelná víra je tedy důsledkem Boží spasitelné milosti. Ačkoliv Bible predestinaci jasně učí, není toto učení populární, protože jde proti srsti lidské přirozenosti – oslavuje totiž pouze Boha, zatímco lidskou pýchu sráží až do prachu země.

Pokud se týká negativní predestinace, tak ta vyplývá z té pozitivní. Jestliže se Bůh rozhodl vyvolit z množiny celého padlého lidstva množinu lidí, kterým se rozhodl nezaslouženě darovat spasitelnou milost, pak zbývá doplňková množina lidí, která dostane to, co si v Božích očích zaslouží – spravedlnost. Mimochodem z toho vyplývá, že člověk, který od Boha chce „to co zaslouží“ zpravidla neví, co žádá, protože si říká o zavržení. Místa, kde Bible hovoří o „negativním“ předurčení, jsou např. 1. Pt 2,8 nebo Ju 1,4. Celý princip je pak vysvětlen v Ř 9, 10-24 i s předpokladem negativní reakce lidské přirozenosti na toto učení ve verši Ř 9,19.

Protože se otázkami Boží svrchovanosti a předurčení podrobně zabýval ZOD před několika lety, rád bych v této souvislosti doporučil ke studiu články v číslech 60-67. Starší čísla ZODu jsou dostupná i na internetu na adrese <http://www.reformace.cz/> přes odkaz v levém sloupečku.

Srdečně zdraví
– reformovaný –

✉ Milí Steigerovi, opožděně reagují na úvodní článek, „Odkaz Ježíšova postoje v dnešní době“, který byl uveřejněn v lednovém čísle ZODu, 2007. Autor konstatuje následující:

„Kristus považoval Písmo za neomylné, autoritativní a historicky přesné Boží slovo“. Zdá se mi, že autor podává poněkud nepřesný a zároveň omezený pohled na Ježíšův postoj k Písmu. O upřímnosti a záměru autora nemám pochybnosti, ale nepřesně definovaný postoj Ježíše vůči Písmu může snižovat autoritu samotného Ježíše. Při nejmenším autorův výrok potřebuje další vysvětlení ve světle Ježíšova učení. Určitá nejasnost vychází z toho, jak autor používá slovo Písmo. Všechny spisy Starého zákona byly považovány za Písmo. Dnes se používá slovo Písmo, když se jedná o starozákonné spisy, novozákonné spisy, anebo o celou Bibli, tak jak ji máme dnes. Autor popisuje vztah Ježíše k Písmu, ale problém spočívá v tom, že Ježíš nám odhaluje svůj poměr k zákonu, anebo vůči přikázáním a ne vůči Písmu. Ježíšův postoj vůči zákonu a přikázáním je jasně zaznamenán Matoušem v páté až osmé kapitole. Když Ježíš hovoří o tom, že nejmenší písmenko zákona anebo přikázání neztratí svoji platnost, jasně hovoří o Božím věčném Zákone, ne o Písmu. Nepoužívá termín zákon, jak ho v době Ježíše používali Židé: coby desatero přikázání, pět knih Mojžíšových, zákon a proroci, anebo ústní přikázání a učení zákoníků. Dále ve stejném oddílu Ježíš zdůrazňuje, že nepřišel zákon a proroky zrušit, jak to mnozí chápali a mysleli si, že dokonce ruší sabat a činí se rovným Bohu. Ježíš nepřišel zákon zrušit, ale dovršit – naplnit. Je to zcela jasné, v zákoně a v prorocích bylo něco nedokonalého anebo nenaplněného a Ježíšův úkol byl Židům a světu vysvětlit a svým životem dokázat, co zákonu a prorokům vlastně scházelo. Ježíš staví sám sebe nad zákon a nad proroky. To je pozoruhodný postoj. V uvedené části z Matoušova evangelia Ježíš učí, jak On sám zákon dovršuje. Často se dotýkal toho co se četlo, říkalo, anebo učilo o přikázáních. V každém případě Ježíš vysvětluje, co vyžaduje On. Kdyby

všetchno v Písmu bylo dokonale jasné a neměnné, nebylo by třeba, aby Ježíš vůbec přišel. Tento Ježíšův postoj vůbec nesnižuje důležitost písemného záznamu Starého zákona.

V Písmu Božím lze vidět, jak člověk zákon Boží přikryl mnohočetnými vrstvami lidských přikázání. Ježíš přišel, aby nám vše objasnil a zjednodušil. Pravý Zákon Boží je ten, který Bůh vkládá do srdce člověka a dává nám pouze dvě nová přikázání, ve kterých je všechno i proroci shrnut:

◆ Proto miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou myslí a celou svou silou. To je první přikázání. A milovat ho celým srdcem, celým rozumem, celou duší a ze vsí síly a milovat svého bližního jako sám sebe, to je nade všechny zápaly a obětí. (Marek 12:30,33)

Milovat Boha a milovat bližní je respekt, úcta a láska k Bohu i k lidem, který nás provází v každém okamžiku, nejen při nedělních bohoslužbách. Bez Ježíše není možné rozumět Starému zákonu a proč je vůbec Starý zákon hoden studia i dnes. Ježíš je to věčné Slovo od Boha, je věčnou a konečnou Pravdou Boží.

– Jaroslav Marek, Kanada –

NAPSALI JSTE NÁM

☒ Dobrý deň. Chcel by som vyjadriť obdiv nad kvalitou vašej stránky, resp. nad jej obsahom. Mňa a moju rodinu z archivu najviac zaujali kázne Daniela Heczka a Pavla Steigera. Myslím že sú duchaplné, v pravom slova zmysle. Nech vás Pán žehná, aby ste nadealej mohli hlásať jeho slovo.

– Z pozdravom Peter Rybár –

☒ Vážení manželé Steigerovi, obracím se na Vás s prosbou o zaslání nějakých brožur Zápas o duši, pokud máte nějaká starší čísla. Zrovna se mi dostalo č.91 z ledna 2007 a musím Vám sdělit, že něco tak mocného, po-

učného se mi ještě nedostalo. Již před osmi roky jsem přijal Pána Ježíše Krista do svého života a tak mne zajímá všechno, co se Boha Otce, jeho Syna Ježíše Krista a Ducha svatého týká. Žel, musel jsem poznat i vězení, abych mohl být v Pánu Ježíši Kristu zachráněn a takto poznat úplně jiný rozměr života. Díky Bohu Otci skrze Pána Ježíše Krista za tuto nezaslouženou milost, která se mě dotkla a stále se mnou je – „milostí za milostí jsme všichni v rodině Boží zahrnováni.“

Velmi moc mne všechno zajímá, co pojednává o Božích věcech a jeho Svatém slově a jeho výkladu. „Díky Pánu za to. Halelujah Amen.“ Moc Vám děkuji za pochopení, že mám zájem o Vámi zpracovanou literaturu, která mě tolik posiluje a dává mi všechno, co dítě Boží potřebuje.

Bůh Vám žehnej ve Vaší prospěšné práci ve službě Boží. Moc Vám děkuji za pomoc, kterou po vás žádám. Milost Pána Ježíše Krista necht' Vás provází i všechny kolem Vás.

Váš bratr v Ježíši Kristu
Vojtěch S., Valdice

☒ Vážený pán Steiger, už viac rokov odoberám, hlavne ale čítam ZOD, no nielen čítam, ale aj rozmýšlam o článkoch v ňom. Mnohému nerozumiem, no srdečne vďaka za všetko, čo píšete. Tuším, že „začínam trochu duchovne rásť!“ Vďaka za Božie slovo, rôzne názory, lebo ma obohacujú vnútorne – Pána Boha, Pána Ježíša, Ducha svätého každým dňom zbožňujem viac a viac.

Vďaka za Vašu prácu, aj s Vaším ZOD-om stále duchovne rastiem. Väčšinu názorov v ZODE zdieľam. Som katolíka a denne čítam rôzne náboženské knihy a texty. Neodmietam ani názory baptistov, evanjelikov, kresťanských sborov atď., neodsudzujem ani islám, budhizmus atď' – vážim si všetkých dobrých, čestných a múdrych ľudí. Len Pán Boh vie, kto je skutočne duchovne dobrý, čestný, čistý človek.

56 ZÁPAS O DUŠI

Hlavne nikoho neodsuzujem za jeho názory, aj keď nie sú také, aké počúvam na kázaniach, resp. čítam v našich katolíckych knihách. Na odsúdenie človeka je kompetentný jedine Pán Boh – Pán Ježiš Kristus!

Roky som sa vždy tešil na nové číslo ZOD, dúfam, že mi budete ZOD posielat' i naďalej. Srdečne ďakujem, prajem vo Vašej práci výdrž, silu, Božie požehnanie. Som dôchodca, dosť chorý, no Božie slovo je balzam na moju dušu, bóle, starosti ...

– Ing. Karol P., Poprad –

✉ Milí Steigerovi a milá sestra Suchomelová, ďakujem Vám za dopis ze dne 6. března a za balíček starších čísel Vašeho časopisu, byl jsem delší dobu nemocen a tak jsem měl dost času ke čtení. Lépe se mi ujasnilo, proč nejen někteří jednotlivci, ale dokonce i celé sbory odmítly ZOD nadále odebrat. Myslím, že je dovedu pochopit. My jsme ve sboru, do něhož patřím, prožili více méně něco podobného, čeho se zřejmě obávali. Byla to neradostná doba – a ani se vůbec nejednalo o predestinaci. Sbor se sice nerozklížil, ale ztratili jsme všechnu mládež, která se pod vlivem jedné denominace cítila být vyvolená a nás starší považovala nanejvýše za své misijní pole. Nakonec náš sbor opustili.

Na druhé straně si nedovedu představit, jak by se křesťanský časopis jako je Váš ZOD mohl vyhnout tak závažným tématům, jako je Boží svrchovanost, svobodná vůle člověka, hřích, předurčení, vyvolení, znovuzrození z pouhé milosti Boží. Přemýšlel jsem, zda bych dovedl někomu vysvětlit důvod a smysl předurčení. Nedovedl. Zde prostě není nic k vysvětlování, je jenom jediná možnost: pokorně přijmout Boží svrchovanost tak, jak je vyjádřena v Ex 33,19 a z toho vyvozené Ř 9,15. Jskmile tuto skutečnost – pro někoho osvobozující a radostnou, pro jiného deprimující a demobilizující – začneme rozebírat a aplikovat, ocitneme se na

tenkém ledu. Uvedu příklad. Jedna křesťanská matka jménem Monika se dlouhá léta vroucně modlila za obrácení svého světáckého syna. U toho pak skutečně došlo k obrácení a dokonce se stal druhým největším křesťanským myslitelem. Zřejmě byl předurčen a vyvolen, a modlitby jeho matky byly zbytečné. Kdyby nebyl vyvolen, modlitby jeho matky by byly marné. Závěr: kdyby jeho matka byla teologicky tak zdatná, jako její syn, věděla by, že její modlitby nemají žádný smysl. Je to tak skutečné? Anebo nás naše lidská logika zavádí někam, kde již nejsme na biblické půdě.

◆ Proste a bude vám dáno, tlučte a bude vám otevřeno

nebylo řečeno Pánem Ježišem jen vyvoleným učedníkům, ale zástupům. Mojžíš prosil za zavrženou Mirjam a Bůh od ní odňal prokletí. Bůh se smiloval nad pohanským městem Ninive odsouzeným k zániku, zatímco Jonáš je chtěl zatratit. Abraham dokonce smlouval s Hospodinem ve snaze zachránit Lota a jeho rodinu. Dokonce čteme ve SZ, že Hospodin „litoval zlého, které chtěl učiniti!“. Tolikrát zavržený modlářský vyvolený lid Bůh vždy znovu omilostňuje; za všechny příklady stačí citovat 11. kap. Ozeáša:

◆ Mé vlastní srdce se proti mně vzepřelo, jsem pohnut hlubokou lítostí. Nedám průchod svému planoucímu hněvu ...

Pán Ježiš Kristus, který je inkarnací živého svatého Boha, je plný soucitu a milosrdenství a požaduje milosrdenství i od lidí. Smilovává se nad posedlým pohanem v Gerase i nad pohanskou ženou, která Jej prosí o smilování (Mt 15,21), přesto, že byl poslán jen ke „ztraceným ovcím z lidu izraelského“. Z toho všeho mi vyplývá, že Bible nám nepředstavuje Boha jako bezcitný neohnutelný balvan, ale jako nezměrně inteligentní, výhradně dobrou („nikdo není dobrý, jedině Bůh“) duchovní bytost. Pán Ježiš jako vtělení Boží nerozlučně spojil přikázání lásky k Bohu

s přikázáním lásky k bližnímu. Proto se za své bližní modlím, aby jim byl Pán Bůh milostiv. Vždyť nelze milovat Boha a být lhostejný k osudu svých bližních nebo jim dokonce přát zavržení, protože se narodili a jsou hříšší. Myslím si, že stejně tak jako živý Bůh nebydlí v chrámech lidskou rukou udělaných, tak se také nevejde do jakýchkoliv „know how“ nebo do jakýchkoliv teologických systémů. Bylo by asi chybné, kdybychom předurčení chápali jako nezměnitelný, neúprosný osud. A tak se člověk neubrání otázce: Je predestinace přesně to, co máme bližním zvěstovat? (L 2, 10-11) Snad spíše právě to, co prorok Joel zvěstoval tolik pro radnému vyvolenému lidu:

◆ Roztrhněte svá srdce, ne oděv, navratte se k Hospodinu, svému Bohu, neboť je milostivý a plný slitování, shovívavý a nevyšší milosrdný. Jímá ho lítost nad každým zlem. (Joel 2,13)

Nebo je snad možné z někoho vymlátit upřímné pokání holí? Vlastně ani nevím, proč Vám to píšu. Vy to všechno přece víte, milí sourozenci v Kristu, a to mnohem lépe, než já. Asi je to tak, že staří lidé jako já už diskutují sami se sebou. Články ve Vašem časopisu jsou vyvážené a pevně zakotvené v Písmu svatém. S radostí sahám po každém novém čísle. Možná, že by bylo dobré, kdybyste důsledně podepisovali články, za kterými plně stojíte a jiné označovali jako „úhel pohledu“. Současně si dobře uvědomuji, že i Vy sami jste živí, povliví lidé a jste proto schopni vývoje svých postojů a názorů.

Přeji Vám stálou radost ze spasení jen a jedině pro zástupnou oběť Kristovu a ten pokoj Boží, který je nade všechno lidské pomyšlení. Přeji Vám vděčnost Pánu za všechna bohatá obdarování, kterými Vám požehnává a za sebe Vám upřímně děkuji za vše, co mohu osobně získávat z Vaší usilovné práce.

Milost Pána Ježíše Krista buď s vámi.

– Rostislav K., Praha –

✉ Zdař Bůh, vážení Steigerovi a paní Jindro Suchomelová! Děkuji Vám za zaslání starších čísel časopisu Zápas o duši. Doufám, že jejich obsah nezůstane bez odezvy ani u mne ani u těch, k nimž budu teprve přiveden. Použil jsem Váš pozdrav „Zdař Bůh“. Byl to jediný pozdrav, který používali v hornickém a úpravnickém odvětví i kovaní stranici. Snad proto, že pobyt v podzemí asociuje hádes a tam nepomůže stranicá příslušnost, ale pomůže jenom Bůh. Vzpomněl jsem na tu dobu proto, abych ukázal její absurditu, ne proto, že ta nyníjší je lepší. Naopak. Sebestřednost a nadutost, vyvyšování nad Boha a odklon nejenom od biblických, ale i od tradičních mravních hodnot dosahuje mimořádných rozměrů. Alespoň já to tak pociťuji a statistiky potvrzují. Ale teď k hlavnímu tématu.

Po mnoha dnech strávených hledáním na internetu jsem nenalezl odkaz, který by obsahoval audio s monotematickými sériemi přednášek podobným těm, které jste vytvořili pro HCJB a TWR. Tedy procházejícími Bibli napříč – nemám zde na mysli vynikající přednesy podle Vernona Mc Gee a jiné podobné rozhlasové pořady na biblické knihy. Přitom témat je dost – např. Boží spravedlnost, stvoření a zrození, vznik a předpovězený zánik satana, praní mozků prostřednictvím médií a reklam. Právě poslední téma se při aplikaci vyznačuje nesmírně mohutným účinkem. Ježíš opravdu přivádí do „království, které není z tohoto světa“. My se však stýkáme s tímto světem a z něj přichází působení agrese na naše vědomí a podvědomí. Nemůžeme si vybrat. Pokud se nechceme obklopit zdí duchovní nebo fyzickou, a k tomu valná většina křesťanů nemá ani možnosti ani sílu, musíme neustále vyhánět cizí duchy, či chcete-li, cizí vlivy, abychom si udrželi toho Božího. Bůh je absolutní, nelze připustit kompromis.

A jak si udržet činného Božího ducha? Jednou z možností je poslech učitelů a kazatelů. Nevím, kolik kdo

potřebuje znalostí a moudrých slov. Soudím, že k vymetení smetí, které každý den do našich hlav, a někomu možná i do srdce, přiletí z bezprostředního okolí či z jiných útoků na naše smyslové vjemy, je nutné neustále získávat, opakovat, tříbit vědomosti o Božích záměrech (vy byste sem určitě dali odkaz na biblický verš). Pro nás, kteří rozumíme jen česky a slovensky, chybí slova kazatelů a učitelů. Zveřejněná kázání pastorů v modlitebnách jsou úžasná a lze z nich poznat Božího ducha a znalosti Božího slova. Jsou však určená pro bohoslužby, míří na city a širokou veřejnost. Pro každodenní poučení jsou vhodnější přednášky Vašeho typu – racionální, různé, věcné, stručné slovně, avšak obsahově plné. Vždyť Bůh nás stvořil ve hmotě a v ní přebývá náš duch. Nechce po nás nepodloženou víru, ale racionální uvažování zdravého rozumu. A Boží nekonečná inteligence s tím počítá a podklady jsou v Bibli obsaženy! Vaše přednášky jsou toho příkladem (poznámka: to není lichotka, ale odkaz na existující šablonu).

Na závěr proto uvádím skromnou prosbu: Jistě se setkáváte s mnoha kazateli a učiteli. Zkuste je požádat o vytváření souborů přednášek na jimi zvolené biblické téma.

Zdař Bůh Vaší práci!

– Ing. Petr F. –

◆ Aj hľa, Boh je veľký v svojej moci, kto je taký učiteľ ako On? Jb 36:22
✉ Vážený pán Steiger, som čitatelkou Vášho časopisu „Zápas o dušu“ od 73. čísla. Veľmi rada si ho preštudujem. Vždy sa pomodlím a pak ho čítam. Nie všetko rozumiem, i keď som obrátena už vyše desať rokov. Bola som pokrstená ako grétska katolíčka, do kostola som chodila katolíckého, ale potom som prestala chodiť aj do kostola. Žila som však aj keď v hriechu, ale vždy som tvrdila a prehlasovala, že nikdy nebudem pochybovať o Bohu.

Keď mi roku 1997 zomrel manžel, dostala som sa medzi evanjelikov. Tri roky som sa s nimi stretala, chodili ku mne. Spravila som si dva biblické kurzy a som v stalom spojení s evanjelizačným strediskom v Bratislave. Nechodím do žiadneho sboru, lebo som veľmi chora a nevladzem chodiť. Od nich mám aj Váš časopis, aj knihu, ktorú ste napísali „Zápas o dušu“, som viackrát prečítala.

Každý deň sa v modlitbe dávam do Božích rúk, tak verím, že aj keď čítam, Pán je pri mne. A nič v živote nechcem, len byť v rukach nášho Pána Ježiša Krista, konať jeho vôľu a prosiť Ho, aby bol vždy pri mne, lebo sama nič nedosiahnem.

Želám Vám vo Vašej práci spolu s manželkou veľa Božieho požehnanja, aby ste v Duchu pravdy písali a nikdy nič iného pred sebou nevideli, iba nášho Spasiteľa Ježiša Krista. Ak budem mať niekedy peniaze, tak Vám pridam, ale radšej Vám píšem, že nemám možnosť, lebo ja k dôchodku dostávam ešte od úradu pomoc v núdzi, ináč by som nevyžila. Je na Vás, ako sa rozhodnete, ja časopis určite rada čítam a sa vzdelavam aj v mojom staršom veku (67).

Veľa Božej lásky a milosti všetkým, čo časopis tvoria želá

– Oľga S., Košice –

VELKÝ PŘÍBĚH

Počátkem listopadu vydalo největší nekatolické křesťanské nakladatelství „Návrat domů“ drobnou knížku amerického autora Johna Eldredge pod názvem „Velký příběh“ (anglický originál se jmenuje „Epic“). Tato drobná knížka je již pátým dílem jmenovaného autora. Nutno ovšem poznamenat, že třetí knihu (anglický titul „Sacred Romance“, český překlad vyšel pod názvem „Na cestě“) psal se svým dlouholetým blízkým přítelem Brentem Curtisem a čtvrtou (anglicky „Captivating“, česky „Úchvatná“) se svou ženou Stasi. Pro úpl-

nost ještě uvedme, že první u nás vydaná kniha se jmenovala „Pozor, srdce muže!“ (anglický originál „Wild at Heart“) a druhá „Chraň svoje srdce!“

„Velký příběh“ by mohl být napsán jako první a byl by vhodným klíčem ke všem dalším knihám tohoto autora. John Eldredge si ale své myšlenky zřejmě postupně ujasňoval a osnovu svého vidění světa byl schopen stručně vyjádřit až nyní.

Přes to, že křesťanů je v naší zemi poměrně pomálu, nabídka křesťanských knih je velmi pestrá. Vyšla již celá řada knih pro muže a pro ženy, ovšem některé – zpravidla z jiných nakladatelství než „Návrat domů“ – mají povahu návodů (Něco jako „Jak být dobrým mužem“ či „Jak být dobrou manželkou a matkou“). Jistě i takové knihy mohou člověku něco dát; nicméně Eldredgovy knihy jsou ze zcela jiného soudku. Na druhé straně nechci hned na počátku zamlčet, že jdou zcela proti srsti této době, která jakoby chtěla všechny rozdíly mezi muži a ženami smazat a vztah mezi pohlavími zpravidla nahlíží jako boj kdo z koho.

Eldredgovy knihy jsou, mimo jiné, oslavou jinakosti muže a ženy. John Eldredge dokazuje zejména na moderních filmech, že určité základní vnímání světa se nám stále vrací. Každý z nás žije svůj příběh a příběhy jiných lidí nás zajímají. Muž touží po hrdinství, touží dobývat ženu – a žena touží po princí, který ji vysvobodí. Moderní příběhy se v mnohém od pohádek liší; Eldredge ale umně ukazuje, že základní schéma je vlastně stejné – ať už vezmeme „Rozum a cit“, „Titanic“ či „Statečné srdce“. V našich příbězích zpravidla bývá zlatý věk, katastrofa, bídák, a všichni přinejmenším toužíme po šťastném konci.

V knize „Na cestě“ Eldredge s Curtisem tvrdí, že všichni už od útlého dětství přijímáme dvě zcela protikladná poselství. Jedno nazývají „poselstvím svatě zamilovanosti“ a druhé „poselstvím šípů“. První poselství nám říká: „Svět je nádherné místo; důvěřuj!“ Dru-

hé poselství nám našeptává: „Svět je nebezpečné místo; musíš se postarat sám o sebe“. Nemáme-li ke svému životu (a celému světu) klíč, nevydržíme napětí těchto dvou protichůdných a velice silných poselství. Většinou nakonec uvěříme tomu druhému a začneme se obrňovat proti bolesti a zklamání. To se nám zpravidla daří, ale platíme vysokou cenu: Ztrácíme naději a schopnost odevzdat se v lásce druhému.

Eldredge ve svých knihách dokládá, že naše jednotlivé příběhy jsou součástí „Velkého příběhu“, příběhu mezi Bohem a člověkem. Prakticky všechna velká díla světové literatury a všechny filmy, které oslovují velké množství lidí, v nějaké poloze vyprávějí tento velký příběh nebo s ním nějak souvisí. V Eldredgově podání jde v životě každého muže o hrdinství, o statečnost, o opravdovost, a v životě každé ženy o krásu. (Ženy, které si krásné nepřipadají, si nemusejí zoufat; Eldredgovi pojmají krásu poněkud jinak než soutěže o „Miss Česká republika“ nebo „Miss World“.) Bůh, jak mu rozumí Eldredge, není autor divadelního kusu, který se zpovzdálí dívá na to, co rozehrál. Bůh je sice autor, ale autor naprosto mimořádný, protože vstupuje do své hry a stává se jedním z herců. Proč a jak, to už neprozradím. Doporučuji, abyste si to v Eldredgových knížkách našli sami.

– Dan Drápal –

NOVÁ BIBLE KRALICKÁ
možno stáhnout na –
<http://www.play.cz>
Audio Nový zákon MP3 na
jednom CD lze objednat asi
za 20Kč – <http://www.nbk.cz>

S vděčností za vaši
čtenářskou věrnost,
štedrost a hojnost modli-
teb vám přinášíme letní
rozšířené vydání.

**Objednávky časopisu, knih, nahrávek a
případné připomínky adresujte na
<zod@hcjb.cz> nebo:**

Distribuce CZ

**HCJB – ZoD Distribuce
Pavel & Klára Steigerovi
Hošťálkova 1b
169 00 Praha 6 – Břevnov**

**Dobrovolné příspěvky můžete poslat poukázkou
Variabilní symbol je na Vaší etiketě**

Název účtu:

ZOD – HCJB World Radio

Číslo účtu:

KB Praha 1; Pobočka Pohořelec 22

96538621 / 0100

<http://www.hcjb.cz> nebo <http://www.reformace.cz>

Sledujte denní zpravodajství

**z křesťanského světa • Můžete poslouchat nebo si stáhnout několik
set audio pořadů nejen z produkce HCJB, ale i z produkce TWR •
Přečtěte si všechny ZODY od roku 1989 • Přečtěte si desítky úvah •
Chystáme pro vás video a další novinky**

**HCJB online vysílání na <<http://www.radio7.cz>>
každé pondělí od 8:30 do 9:00
úterý od 8:45 do 9:00**

**HCJB online vysílání na <<http://www.lumen.sk>>
každou neděli od 10:00 do 11:00**

ZÁPAS O DUŠI © vydává ZOD – Zápas o duši, HCJB – World Radio
Hošťálkova 1b, 169 00 Praha 69

Redaktoři Ing. Pavel a Klára Steigerovi, Hošťálkova 1b, 169 00 Praha 6
Tiskne PBTisk s.r.o., Prokopská 8, 261 01 Příbram VI
Vychází čtyřikrát do roka. **NEPRODEJNÉ !**